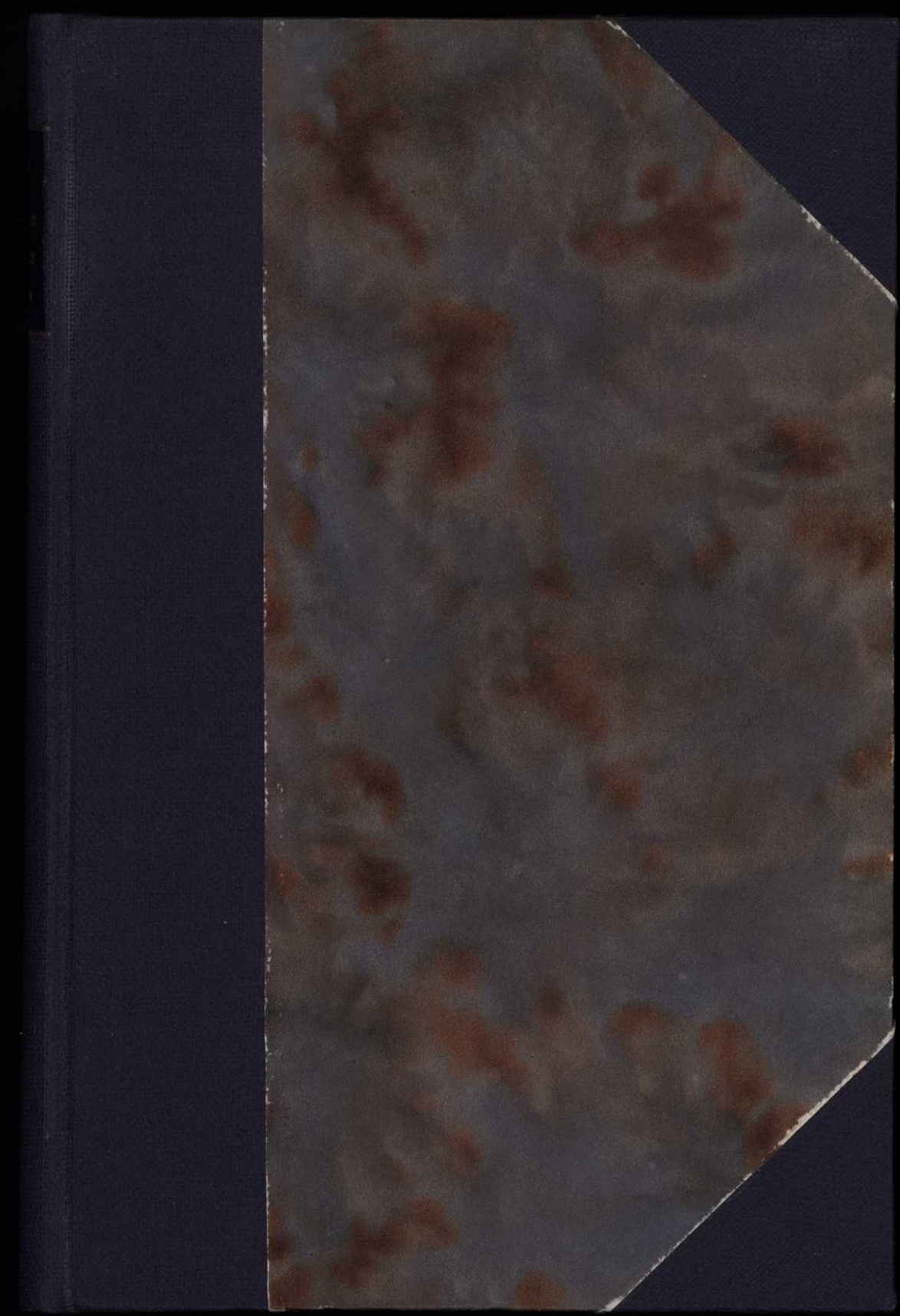

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Allmänna Sektionen

Litt.
Sv.

Litt.
b.

EN ROMAN

OM

FÖRSTE KONSULN

FRÅN DEN 18 BRUMAIRE TILL FREDEN I AMIENS

Alors tout marchait au son des trompettes
victorieuses, alors tout était gloire et honneur,
alors on parlait une autre langue . . .

Mme LA DÈSE D'ABRANTÈS

ERNST BOJESEN KÖPENHAMN

1894

EN ROMAN
OM
FÖRSTE KONSULN

FRÅN DEN 18 BRUMAIRE TILL FREDEN I AMIENS

[trailing, Mathilda]

34
2074

EN ROMAN

OM

FÖRSTE KONSULN

FRÅN DEN 18 BRUMAIRE TILL FREDEN I AMIENS

Alors tout marchait au son des trompettes
victorieuses, alors tout était gloire et honneur,
alors on parlait une autre langue . . .

Mme LA D^{SS}E D'ABRANTÈS

ERNST BOJESEN KÖPENHAMN

1894

I.

Ces familles nobles que l'Empereur
appelait de «belle race».

BARON LARREY.

Det var en våt och stormig dag på midvintern år 1800 — eller, som man den gången sade, i början af Pluviôse år VIII. De aflöfvade kastanjerna och ekarne i parken omkring «*les Fougères*» voro betäckta med ett glän-
sande, halfstelnadt regnlag, och de små, runda bladen på de vanvårdade buxbomshäckarne (de hade visst icke blifvit klippta sedan kungens död), hvilka i konstiga, stela figurer snodde sig längs med den breda terrassen ned mot Loire, glänste svarta och styfva i den starka vätan.

Det var vid femtiden på eftermiddagen, och det började redan skymma. Slottet, en gammal bygnad från slutet af medeltiden, reste sig mörkt och högt med sina många torn mot den skiffergrå, sönderrifna himlen. Från ett par af fönstren lyste redan ljus, och en man med handlykta och lång, vid regnkappa, som fladdrade om de smala, kortbyxade benen, och i nacken med sin styfva krage lyfte upp hårpungen, så att den stod rakt ut, kom ut på den höga, förfallna stentrappan.

— Mademoiselle! ropade han med pipig, ängslig stämma, i det han satte handen för ögonen och höjde lyktan öfver hufvudet. Mademoiselle Edmée!

En ung flicka i lång, ärmlös kappa med skinnbesättning, och på hufvudet en gammalmodig hatt från åttitalet med plymer och vida brätten *à la bergère*, kom raskt springande från en smal sidogång upp emot trappan.

— Jag kommer ju, Jeanot — hennes stämma klang frisk och hög genom blåsten. Jag kommer ju! Du behöver inte skrika, som om gården brände. Med ett par språng var hon uppe på stenafsatsen. Är abbéen då kommen? frågade hon oroligt.

— Abbéen väntar på er, Mademoiselle, svarade den gamle med förebrående eftertryck. Monsieur de Châtillon är med honom.

Han sköt med ryggen upp den tunga dörren, medan han talade, och lät damen träda innanför.

Det var en stor, stenlagd förhall, som gick upp genom två våningar, med urblekta freskomålningar på väggfälten och i taket. En utskuren, väggfast bänk gick jäms med ena väggen bort till kaminen, hvori en stor, nytänd brasa flammande lyste ut öfver golfvets svarta och hvita rutor. I motsatta hörnet af hallen gick der en bred trappa upp till andra våningen med ett präktigt, förgylt räckerk, prydt med vapensköldar och många heraldiska emblemer — allt i en sökt och snirklad stil. Den såg nästan ny ut, och förgyllningen stack besynnerligt af mot det öfriga, strängt gammaldags bohaget af mörknad ek. På midtväggen gick två dörrar in i huset, af hvilka den ena stod halföppen, så att man hörde rösterna derifrån. Midt på golvet hade Jeanot satt ifrån sig en armstake af svartnadt silfver, hvars tre smala talgljus osande fläktade i luftdraget.

Den unga damen gick strax fram till elden, och tjenaren hjälpte henne att lägga ytterkläderna ifrån sig på bänken.

Hon kände på sina litet fuktiga ärmor och bredde ut händerna framför brasan.

Hon bar en svart sidenklädning, som, trots det den icke såg så gammal ut, var sydd efter det snitt, man ibland ser på porträtter från Louis XVI's sista regeringsår: en lång, smal kjol och kort, åtsittande tröja, knäpt med dubbla rader stora knappar, och med breda, trekantiga uppslag på bröstet, långa, snäfvor ärmor, som i en liten snibb gingo ned på händerna. Omkring halsen, korslagd öfver barmen och bunden i en stor rosett högt uppe på ryggen, hade hon en Marie-Antoinettefichue af grönt och hvitt, randigt taft.

Håret — det var ett präktigt, guldbrunnt hår — bar hon deremot, efter den nu herskande moden, uppsatt i nacken *à la grecque*, med naturliga lockor omkring pannan och öronen.

Det var den adertonåriga Mademoiselle Edmée-Louise de La Feuillade, hvars far för flera år sedan blifvit dräpt i den första Vendéeresningen, och som nu, tillsammans med sin gamla, döfvade moster och ett par andra genom kriget hemlösa adelsdamer, bebodde detta ensliga slott på Loires venstra flodbrädd — Rocroyes'ernas gamla familjegods, som stått öfvergifvet ända sedan Regentens tid, och som nu under revolutionen tjänade deras förföljda ättlingar till fristad. De lefde der så godt som utan någon som helst förbindelse med den yttre världen, utom den de kunde skaffa sig genom chouanskarorna, hvilka på engång beskyddade och terroriserade dem.

Mademoiselle de La Feuillade hörde genom den halföppna dörren det dämpade mumlet af flera röster. Hon strök håret från tinningarne och såg ett ögonblick prövande på sina icke alldeles rena händer, i det hon med hufvudet på sned spetade ut fingrarna. Derpå gick hon resolut in.

Omkring det ovala marmorbordet med bugtade, för-

gylda ben, sutto sex personer och spelade kort. En kraftig, medelålders herre i soutane och tonsur, som just nu betänksamt, med två fingrar, drog ut stickkortet, satt öfverst vid bordändan, och midtemot honom en annan, som vände ryggen till ingången, med lång, pudrad hårpung i nacken. Mellan dem — vid bordets långsidor — sutto de fyra gamla damerna, två på hvar sida. De hade allesammans högt uppsatta, pudrade frisyrier och styfva snibblif med fyrkantig ringning och halflånga ärmar; malen hade gått illa åt sidenet under den bedröfliga tid dessa stadskläder hvilat i dragkistorna.

Abbé Bernier, som först fick öga på Mademoiselle de La Feuillade, lade strax korten på bordet och reste sig med ett utrop. Han gick fram emot henne med sirlig, trippande gång och utsträckta händer.

— Min dotter — han tog med öfverströmmande vänlighet hennes hufvud mellan båda sina händer. Ni vet kanske redan den stora nyheten, som Monsieur de Châtillon — han gjorde en rörelse med handen hänemot herrn i hårpungen, hvilken reste sig upp och bugade stelt — och jag har till er?

Edmée gjorde en djup, gammaldags reverens för de båda herrarne.

— Till mig? sade hon småleende. Den nyheten är väl till oss alla. Freden, icke sant, min fader?

— Ack, ja visst — freden! Ja, jag vet, ni har redan hört från Montfaucon, att äntligen det för oss alla lika viktiga hänsynet till fäderneslandet — hans stämman blef plötsligt salvelsefull — har fått bugt med våra tappra vänner här i Vendée. För några dagar sedan undertecknade vi den med general Hédouville, och nu har Monsieur de Châtillon också gjort mig den glädjen att gifva med sig. Mina damer — han vände sig till Mademoiselle de Rocroyes och de andra — jag ber er vara öfvertygade om, att jag

djupt sympatiserar med den ädla troheten mot en olycklig furste, men vår heliga kyrkas sak är dock för ögonblicket den viktigaste af alla, och för att kunna uträtta något för den, hvartill jag hoppas, att tiden nu äntligen är mogen, behöfva vi först och främst fred — fred med våra landsmän och bröder, våra så sorgligt villfarande bröder. Han höjde ögonen uppemot taket. Inte sant, mina vänner — själarnes frälsning går framför allt?

Ingen svarade. Damerna suckade, och ett par af dem gjorde korsets tecken.

— Nej, min dotter, återtog abbéen så plötsligt med naturlig, munter stämma, det är nu icke bara det. Vi ha flera nyheter. Gissa!

Edmée skakade på hufvudet och skrattade. Abbéens liflighet satte henne i godt humör.

— Mademoiselle de Rocroyes, Madame de Beaurollier, han vände sig med en bugning till de gamla damerna, önskar ni, att jag säger henne det?

— Men jag står ju som på nålar, herr abbé, ropade Edmée. Är det verkligen en nyhet, som angår mig?

Abbéen lyfte handen och gjorde en effektpaus, så utbrast han plötsligt:

— Monsieur de Châtillon och jag resa i morgon till Paris för att i anledning af freden tala med Förste Konsuln. Er tant, Mademoiselle Edmée, önskar, att vi taga er med.

— Mig? — I morgon? Men, moster, hon vände sig häftigt till Mademoiselle de Rocroyes. Jag är ju icke färdig till att resa någonstädes, jag har ju icke engång en klädning att ha på mig. Hur kan jag väl? . . .

Förvirrad, betagen, med strålande ögon, såg hon från den ena till den andra. Blotta tanken om att slippa ut från detta dystra chouanslott, kom hennes unga hjerta att klappa.

— Vi ha tänkt på allt, Edmée, nickade Mademoiselle

de Rocroyes värdigt och långsamt. Jeanot och Valentine skola följa dig, och bättre resällskap än abbéen och vår ridderlige vän, Monsieur de Châtillon — hon gjorde en högtidlig böjning hänemot honom — kan du ikke få. Du vet, det är af vigt, tillade hon med eftertryck, att du snart kommer till Paris. Madame de Châteauneuf väntar dig säkert.

Edmée rodnade och rynkade lätt ögonbrynen. Madame de Châteauneuf var hennes faders syster, och det hade ända sedan hennes barndom varit ett stående aftal mellan familjerna, att hon, då tiden kom, skulle förmälas med sin kusin, Louis de Châteauneuf. Som barn hade de varit mycket tillsammans — han var förresten en sex à sju år äldre än hon — men sedan kom revolutionen, och hon hade hvarken sett honom eller fastern på tio år. Det förödmjukade henne, att hennes vänner nu vid första lägenhet, som erbjöd sig, ville skicka henne ifrån sig och strax kasta henne i armarne på denne barndomsbrudgum, som kanske icke ens egnade henne en tanke längre. Och hon skulle komma dit utblottad på allt, utan någon annan förmögenhet än anspråken på ett par konfiskerade gods, som det var mer än otroligt, att hon någonsin skulle återfå. Icke ens en anständig resdrägt hade hon att visa sig i för sina släktingar.

— Men, moster, sade hon dröjande, hur skall jag väl kunna komma till Paris? — Åh, bara den provinsielt vördnadsfulla ton, hvarmed hon uttalade namnet på denna märkliga stad! Jag har ju inga pengar, inga kläder ens . . .

— Prat, Edmée! afbröt den gamla henne skarpt. Vi har då ännu ett par diamanter i gömmorna, vet jag. När du blott kommer till Paris, får du igen dina gods, det har abbéen sagt.

Abbéen såg litet generad ut, men sade ingenting.

— Paris! fortfor den gamla damen hånfullt efter en litet tryckt paus. Som om icke du — en flicka af stånd

(une fille de grande qualité) — vore god nog att uppträda i Paris, som du nu går och står. Den rackarhålan! De slynglarne! De tjufvarne och kungamördarne! Tror du, att de, som sjelfva göra sig till af att gå utan byxor, fordrar någon paryr af en kvinna?

— Förlåt, Madame, skrek abbéen in i hennes öra. Det är länge sedan. Nu råder der tvärtom stor lyx i Paris.

Den gamla fröken såg vredt på honom med obeskrifligt förakt. Lyx! Ja, väl vet jag, att de ha stulit bättre folksaker och nu klutar ut sig som gudar och gudinnor i stället för att gå med panier och puder som kristna menniskor. Men ni vill väl aldrig inbilla mig, att er lille korsikanske slagskämpe, som ni talar så vackert om, är i stånd till att bilda en societet, om han än förmått att lappa ihop ett dussin republiker? Nej, hon skakade energiskt på hufvudet — något sällskapslif, som det kan vara frågan om, att en dam med min systerdotters rang kan deltaga i, blir der icke i Paris, förrän Hans Majestät kommer tillbaka. Till den tiden får hon sitta hos sin faster innanför låsta luckor. Det gör naturligtvis allt bättre folk, afgjorde hon kategoriskt.

Hennes systerdotter suckade. Utsigten att komma innanför de låsta luckorna tilltalade henne icke, trots all rojalistisk renlärighet.

Den gamla Madame de Beaurollier tog nu till ordet. Hon riste på hufvudet, när hon talade, så att der stod en sky af puder utifrån peruken.

— Men, käre abbé, är det då icke oförsigtigt att skicka vår lilla flicka till detta Sodom? Tänk, jag har hört, att en grefvinna af det gamla hofvet, med ett fullständigt respektabelt namn, har gift sig med sin lakej — tänk er, gift sig! Der ligger galenskap i luften derinne, och det smittar. Åh, Gud, man har ju sett folk af den högsta börd bli som förvandlade. Tänk blott på den förste prinsen af blodet — sjelfva hertigen af Orléans! Och den lille hertigen

af Chartres! — Gud och hvar man vet, att han har tjenat under den trefärgade fanan. Det smittar, säger jag er — det smittar!

— Åh, gudmor, ropade Edmée indignerao, ni är då väl icke rädd för, att jag skall gifta mig med Jeanot! Och hon brast ut i ett frankt, barnsligt klingande skratt. De andra kunde icke låta bli att också draga på munnen.

Madame de Beaurollier rätade på sig och såg hvasst från den ena till den andra.

— Ja, ja, min söta — värre har man hört! Sedan 93 kan aldrig något förvåna mig. Der låg i hennes stämma och uttryck en så hopplöst trist öfvertygelse, att den med ens gjorde slut på all munterhet.

— Vi skall nog passa på Mademoiselle de La Feuillade, bröt abbé Bernier pausen med sin välvilliga, glädtiga stämma. Hon har ju till att börja med både mig och Monsieur de Châtillon, för att icke tala om Madame de Châteauneuf och den unge grefven. Eller hur — Mademoiselle?

Edmée svarade icke; hon hörde honom knapt. Hon satt med handen under kinden, och med ett par frånvarande, leende och strålände, fuktiga ögon såg hon ut framför sig. Hon var så vacker, som hon satt der, med den rena, barnsligt mjuka profilen, den bleka, men rosenaktigt friska hyn mot det broncegyllne håret, och ögonen — de stora, skiftande, gråbruna ögonen — orörligt uppspärade under täta, strålligt utstående ögonfransar. Den yngsta af de gamla frökvarne de Kergoran kom till att sucka, en smula afundsjukt, när hon såg på henne, och abbéen tog sig betänksamt en pris. Han visste kanske mera om Paris — Barras' och Madame Talliens Paris — än han funnit för godt att berätta Mademoiselle de Rocroyes.

Nästa morgon tidigt, så tidigt, att månen ännu stod högt på den vintriga himlen, och tjenarne vid lyktor surrade

fast packningen på den gamla karossen, begåfvo de sig åstad. På trappan stodo de fyra gamla damerna huttrande i sina uringade klädningar, och allesammans ordnade och kommanderade de, i det de med brutna, tårfyllda stämmor langade ampra benämningar och skällsord till tienstfolket, som, utan att låta sig bekomma, långsamt och betänksamt skötte hvad de skulle. Monsieur de Châtillon, mörk som en broncestaty, höll redan på sin häst vid vagnsdörren, och abbéen och Valentine — med ett kolossalt knyte, som hon icke på vilkor kunde öfvertalas att lemna ifrån sig, tätt tryckt i famnen — sutto redan i den gamla berlinaren, men Made-moiselle de La Feuillade stod ännu gråtande på trappan med armarne om sin gudmoders hals och hörde på hennes sista naiva och pedantiska förmaningar.

Hon hade hållit sig tappert ända tills nu; ja, hon hade varit nästan vild af glädje, medan hon i natt plockade fram sina saker och hjälpte pigan att packa, men nu — nu kom plötsligt skilsmessans tragiska allvar öfver henne (och i dessa tider voro alla skilsmessor tragiska!) Hon grät högt och okonstladt.

— Bed Maria för mig, allesammans! hon sträckte sina händer ut till de begge fröknarne de Kergoran. Om freden ännu varar till sommaren, skall jag be Madame de Château-neuf följa mig hit.

Damerna gräto allesammans, snyftade, snöto sig och ropade högt. Abbéen frös om fötterna och började stampa inne i vagnen, Jeanot gned sina ögon uppe på bocken och vaggade snyftande fram och tillbaka, så att hårpungen svängde; det oroliga, hoppande ljuset från lyktorna skrämde hästarne, som skrapade med hofvarne mot den frusna marken och vrenskades. Blott Monsieur de Châtillon höll orörlig och tålig på sin höga häst vid den ena vagnsdörren.

Äntligen kom Edmée i karossen. Hon höll näsduken för ögonen och föll storgråtande med hufvudet mot Valen-

tines knä, medan de raskt körde från gården. Hon hörde, hur det dånade öfver vindbron.

— Valentine, käraste lilla Valentine! Hon kröp ihop vid den robusta pigans bröst.

Abbéen sade ingenting. Han böjde sig ut genom vagnsfönstret och viftade med handen en helsning till de fyra damerna på trappan. I ljuset af de svingande lyktorna sågo de vagnen med Edmée försvinna.

II.

«La France avait plus besoin de moi,
que moi d'elle!»

MOT DE NAPOLÉON.

Nära fjorton dagar varade resan på de eländiga vägarne, som nu på vintern voro i sitt värsta tillstånd; på mångfaldiga ställen måste de stiga ur och gå långa sträckor. När Edmée blef för trött af att sitta stilla i vagnen, fick hon ibland sätta sig på sadelknappen hos Monsieur de Châtillon och rida ett stycke, eller han gick vid sidan af och ledde hästen i betset, när vägen var för svår. På värdshuset, der de togo in, träffade de alltsomoftast ihop med afdelningar rekryter, som skulle till Paris och sedan afgå till härarne i Ligurien och vid Rhen, eller med Republikens trupper, som nu började dragas ifrån Vendée. Engång hade de sällskap med en sådan afdelning flera mil; kaptenen var en af dem, med hvilka abbéen underhandlat i och för freden i Montfaucon. Han visade sig ytterst galant mot den vackra Mademoiselle de La Feuillade, som å sin sida ej kunde låta bli att finna nöje i att tala med honom. Det var ju den förste verkliga representant för det nya Frankrike hon råkade på — hon, som så länge blott talat med Republikens hånande fiender; den förste,

hvilken med oblandad beundran och entusiasm talade om Förste Konsuln och hvad han uträttat i dessa månader efter Brumaire. Kapten Ollivier var en moderat republikan och ganska bildad man, hvilken som helt ung soldat tjenat under Kellermann i Flandern, derefter deltagit i det italienska fält-tåget år IV och varit med vid Mantua mot Wurmser. Edmée ansåg det för under sin värdighet att förhöra sig med honom angående general och Madame Bonaparte — hvilken han berättade, att han sett i Brescia — men hon gjorde honom dock några likgiltiga och försigtiga frågor, som han entusiastiskt besvarade. Denna enformiga entusiasm, hvilken hon antog måste vara påbjuden eller framkonstlad, tröttade slutligen Edmée till den grad, att hon till och med började föredraga Monsieur de Châtillons kalla och trista fämälthet.

Emellertid hade hennes samtal med kaptenen dock åstadkommit ett visst nyfiket intresse för Förste Konsuln och hans omgifning, detta nya Paris, om hvilket ingen på les Fougères anade något.

Äntligen, sent en afton, rullade vagnen in på Paris' gator. Edmée var så trött, att hon knapt hade något intresse deraf — hon halfsof med hufvudet mot Valentines axel. Denna långa resa i köld og fuktighet med tvungna uppehåll på obekväma gästgifvaregårdar, hvilkas förråder blifvit uttömda af förbimarscherande soldater, så att der knapt kunde uppdrifvas en måltid mat till fredliga resande, hade nästan uttömt hennes annars ganska goda krafter. Allt detta nya i förhållanden, människor och meningar, som öfverallt mötte henne och oblygt välte sig in på henne, tröttade og irriterade henne också i hög grad. Bara en sådan småsak som de långa räkningarne med värdinnan och postiljonen, hvilka alltid med småaktig omständlighet skulle afgöras i assignater, med tusentals francs åt gången, var henne emot. Det upprörde henne att öfverallt höra soldaterna skråla «Marseillaisen» och till och med «Ça ira», hvilka hon

lärt sig att afsky som hymner till djefvulen, att behandlas med den affekterade, näsvisa oförskämndhet «patrioterna» ännu ansågo för sin pligt att visa en *cidevant noble*, en «från Vendée»; att i värddusstugorna, der hon och Valentine, med de ömma fötterna insvepta i för tillfället lånade täcken och filter, sutto vid elden och värmdes sig, medan hästarne ombyttes, vara tvungen att höra på alla möjliga råheter och okvädinsord mot Bourbonerna och emigranterna. Hon lärde sig nästan att afsky Förste Konsuln, som abbé Bernier dock alltid talade så vackert om, blott emedan alla dessa människor höjde honom till skyarne.

Landet var förfärligt, men städerna, de reste igenom, gjorde ett nästan ännu sorgligare intryck på henne. På les Fougères, om de också emellanåt varit utblottade på allt, de hade åtminstone varit ensamma, ej känt den skammen att hvart ögonblick trampas på tårna af pöbeln. Men här, i dessa af revolutionen härjade städer — Angers till exempel! Öfverallt papper uppklistradt på murarne, annonser om egendomsförsäljning, gamla upprop och dekretet från Konventet och Direktoriets — hon kunde ej undgå att i förbifarten flyktigt läsa de svulstiga, patriotiska fraserna, tryckta med tumslånga bokstäfver; i de smutsiga klädstånden, helt ut på gatan, nästan ut i den af allsköns orenlighet och smörja fyllda rännstenen, en oblyg och skadeglad exposition af från de gamla adelsgårdarne bortförda möbler och konst-saker: stolt leende markisinneporträtter i Diana- eller Auroradrägt, målade af Nattier, upphängda på en krokig spik utanför en källarhals, ovärderliga Sèvresvaser, som prydt en hertigs kaminfris, uppställda i den skräpiga fönsterkarmen, gamla spetsgarnityrer, hvilka kanske tillhört en prinsessa af blodet, dinglade nu sönderrifna mellan trasorna, som garnerade muren. Och öfver alltsammans som patriotisk och tillfyllestgörande förklaring: en röd mössa! Edmée vände sig bort med vämjelse; hon önskade blott, att de

snart skulle komma ut på landsvägen igen — den öde, morasaktiga landsvägen, som i sin tröstlösa enformighet strök förbi ouppodlade fält, nedhuggna skogar, och förfallna, halft nedrifna eller brända gårdar. De tre resandena talade icke mycket om hvad de sågo, men ibland hörde Edmée en resignerad suck från abbéen eller en otålig ed från Monsieur de Châtillon. Det hade så länge varit farligt att säga hvad man tänkte — till och med bland vänner — att man nästan hade vänjt sig af dermed.

Nu voro de i Paris. Edmée orkade icke se ut; blott märkte. hon, att en gata de kommo igenom var bälgmörk — de andra voro förresten också högst sparsamt belysta — folket hade tagit lyktorna bort.

Hon var dödstrött och sof nästan, när kusken äntligen höll utanför Madame de Châteauneufs hus i *Rue du Bac*, nära floden, Faubourg de St. Germain. Yrvaken kom hon ur vagnen och in på en rymlig, fyrkantig gård, der en stor, monumental fontän — hvit i månskenet — var det första, som tilldrog sig hennes uppmärksamhet. En man med lykta kom ut från den breda hufvudbygningen. Abbéen bjöd henne handen — Monsieur de Châtillon hade de redan sagt farväl till — och de gingo in.

Edmée kände i detta ögonblick föga eller ingen spänning vid tanken att återse sina släktingar, sin blifvande man. Öfverväldigad af trötthet och sömnlust följde hon långsamt vid abbéens hand tjenaren, som med släpande steg och lyktan i handen gick framför dem. Först då hon hörde lakejen vid ingången till salongen nämna deras namn, rätade hon ovilkorligt på sig.

Det var ett stort, fyrkantigt gemak de blefvo införda i — blott medelmåttigt upplyst af ett par mångarmade lampetter på hvar sin sida om kaminspegeln, omspända med gaze för att förmildra ljuset. En äldre dam, som höll på att nysta en garndocka från en ung flickas händer, reste sig med ett

lätt utrop vid ljudet af deras namn och kom strax emot dem. Edmée kände icke igen henne, men förstod, att detta måste vara hennes faster, och med en känsla af att ändtligen ha funnit ett hem, kastade hon sig i hennes utbredda armar.

— Min kära Edmée! . . . Vi väntade dig icke så snart. Louis, helsa på din kusin . . .

En ung, mörk herre, som hade stått och läst ett litet tidningsblad borta vid kaminen, närmade sig nu. Edmée kände sig plötsligt gripen af en plågsam förlägenhet — hvar bristfällighet i hennes dräkt, i hennes af resan angripna utseende blef med ens så outhärdligt medveten. Med en tillkämpad, tvungen värdighet, som i grunden var blygsel, helsade hon kallt och afmätt sin kusin.

Den unga flickan, som hållit garndockan, reste sig nu och gjorde en kort, behagfull helsning. Madame de Châteauneuf drog henne till sig och lade hennes hand i Edmée's:

— Här ser du din blifvande väninna: Mademoiselle Laure de Permon. Loulou — du, som alltid är så söt och förständig, hjelp du Edmée tillrätta, medan jag helsar på vår käre abbé.

Madame de Châteauneuf var kruserlig och gammaldags artig i sitt sätt. Hon talade med en studeradt mild, litet likgiltig stämma, som passade väl till hennes spensliga, ännu eleganta figur och behagliga, blonda ansigte. Det var hennes stolthet, att hon i sin ungdom påstods ha haft tycke med prinsessan af Lamballe, och hon fortfor ännu att accentuera det genom en starkt pudrad, lockig Marie-Antoinettefrisyr, som i valkar stod ut bakom öronen. Nu var hennes ansigte gammalt och fåradt af dessa tio års ångest och bekymmer, men hon bibehöll, trots allt — i sitt leende, i sitt förbindliga tilltal, i sin naturliga och förnäma hållning — det älskvärda och förfinade behag, som kännetecknade det gamla hofvets damer.

Hennes son var en adelsman af den förnäma och otill-

gängliga typ, som revolutionen, långt ifrån att böja, snarare hade gjort trotsigare. Medan hans moder i Frankrike genomkämpade dessa års pröfningar och förtviflan, hade han redan som yngling följt emigranterna och uppfostrats i England hos sin fars familj. Först för kort tid sedan var han återkommen, och tack vare sin moders slughet, vaksamhet och ihärdighet, fann han sig, till skilnad från öfriga emigranter, i så godt som okvald besittning af sin familjs egendom. Louis de Châteauneuf gaf, strax man såg honom, i allmänhet ett högmodigt och satiriskt intryck, men der var i hans väsen en så nobel lojalitet, en så rättrådig fasthet, att man snart glömde det. Till skilnad från den tidens rojalister var han redan tidigt fullständigt utan illusioner angående en restauration, och då han insåg, att der ej var något hopp om att tjena Bourbonerna, hade han tagit sitt parti att tjena Frankrike, och redan genom den förre biskopen af Autun — moderns trofaste vän och rådgifvare under dessa sista års faror — som diplomat stält sig till den nuvarande regeringens tjänst. Der var så få män af hans kast och namn, som ännu kunnat besluta sig för ett sådant steg, att han i högsta grad vunnit regeringens erkännande. Hans mor var icke heller någon ultraroyalist; under dessa tio års omhvälfningar, som hon sett på nära håll alla, hade hon småningom blifvit nästan absolut likgiltig för allt annat än att skaffa sin son och sig sjelf en betryggad ställning. När hon tänkte på Bourbonerna, var det med en viss vemodig sympati, så som något, hvilket hörde med till hennes ungdoms glans och nöjen, men som det lika litet tjenade till att tänka på att få igen.

Tjenaren kom in med té, hvartill serverades något kall pastej, fågel och konfityrer. Edmée fann sig väl i det varma, bekväma rummet, omgifven af sin fasters och lilla Laurettes smekande uppmärksamhet. Hennes misstänksamma provinsstolthet kände sig ej ens längre sårad genom jäm-

förelsen mellan hennes antidiluvianska, illa medfarna resdrägt och Mademoiselle Permons grekiska musslinstunika med guld-bältet. Hon lät abbéen svara på alla spörsmål, som ställdes till dem om resan och om tillståndet i Vendée; till slut föll hon i sömn i stolen, der hon satt.

När Edmée vaknade nästa morgon, sken solen in i sängen till henne. Hon sprang upp på sina bara fötter och bort till fönstret.

Der låg Paris! Gråblå och tjock, med lösa isstycken vid brädderna flöt Seinen på begge sidor om bron, och der — på andra stranden, midtemot — såg hon stora slottsbygningars mäktiga stenmassor och de aflöfvade träden i parker och trädgårdar. Hon hade hört, att de kallade bron midtemot för *Pont Royal* — Louis hade ironiskt rättat det till *National*, som den nu skulle heta — och hon gissade därför, att de stora slotten på andra sidan ej kunde vara andra än Louvre och Tuilerierna. Med sina goda ögon kunde hon tydligt se en skyltvakt i uniform gå fram och tillbaka framför en utskjutande del af slottet. Der bodde han väl, och der hade kungen bott . . .

Men sådant hade hon icke tid att tänka på nu! Med uppspärrade, strålände ögon såg hon i solskenet ut öfver Paris' bygningar, kyrktorn och människofyllda gator — här skulle hon ha lof at bo nu, här var lifvets och ödets stad, martyrernas och segrarnes rike!

Valentine stod och tog fram kläder ur hennes koffert. Edmée sprang fram till henne, ref det ur hennes händer och kastade det på golvet.

— Låt det gamla skräpet vara, sade hon öfvermodigt och skrattade högt, med glädje i ögonen. I Paris är man fin! Jag vill ha hvita kläder och gyllne bårder och ringar på händerna och stenar i håret, som Mademoiselle de Permon hade.

— Men Mademoiselle kan då inte gå i bara lintyget

heller — fastän Gud skall veta, de har inte mycket mer på! — till vi ha skaffat allt det, svarade Valentine förargad och böjde sig ned för att plocka upp.

Samma förmiddag for Madame de Châteauneuf ut med sin nièce i alla möjliga fashionabla bodar och magasinier. Först till Madame Germon för att beställa ett halft dussin nya klädningar, så till Despaux och Leroi för att välja hattar; och eftersom de nu engång voro i *Rue de la Loi*, till antikvitetskrämaren Villemain för att se på spetsar. Madame de Châteauneuf hviskade till Edmée, att han var makalös i sitt urval, han hade till och med vetat förskaffa sig drottningens garnityrer — tyvärr var der ingen, som hade haft råd att köpa dem, utom Mademoiselle Lange!

Edmée satt hela tiden och såg ut genom vagnsfönstret — der var så mycket att se på. Små konstiga engelska vagnar, som damerna sjelf körde, jagade förbi dem i susande fart — Madame de Châteauneuf nämde dem för henne: wiski, carrick, demi-fortune; några liknade romerska triumfvagnar, der man stod upp bakom karmen och körde. Och mellan dessa — det var nu öfver *Champs-Elysées* de foro — skyndade, med fara för lif och lemmar, tarfligare kvinnor i röda, korta kjolar med hvita lifstycken och hufvor, och öfver skuldrorna en blå sjalett *à la Gertrude*, eller arbetare i korta västar och långa byxor med gamla trekantiga hattar på hufvudet och i händerna kolossala knölpåkar. Uniformer såg hon ej så många, som hon hade väntat; Madame de Châteauneuf förklarade henne, att Förste Konsuln höll så sträng ordning på krigsfolket, att de hvar och en på förmiddagen hade sitt bestämda göra och inte fingo gå ut och drifva på gatorna efter behag.

Något som också här föll Edmée i ögonen — i synnerhet i de mera obskura och aflägsna gator, de körde igenom — var den massa affischer och tryckta och skrifna uppslag, hvarmed murarne öfverallt voro beklustrade. Nästan

alla voro de anbud om något till salu. Dessutom läste man ofta på plankverken och på rutorna patriotiska inskrifter, som t. ex.: «*Ici on s'honore du titre de citoyen*», eller «*Fraternité ou la mort*»! eller «*Maison de la Liberté*» o. d. Mademoiselle de La Feuillade tyckte, att det såg dumt och smaklöst ut, men hon visste icke, om hennes tant tillät henne att säga det.

Efter en mycket lång tur hade de äntligen stigit ur vid *Palais d'Egalité* (Royal) för att köpa några småsaker der. När de voro färdiga, vinkade Madame de Châteauneuf till Edmée, och i det de, utan att bry sig om det väntande ekipaget, gingo till fots snedt öfver *Rue des Petits-Champs*, sade hon plötsligt:

— Vill du se, Edmée, så skall jag visa dig något.

De gingo genom en smal, kort gata, Edmée ej såg namnet på, och kommo till en rund, öppen plats, hvarpå, midtemellan apotekares och kvacksalvares stånd, öfverklustrade med sönderrifna, prålände plakater om deras underkurer, reste sig en målad träobelisk — ett rätt tarfligt monument öfver sansculottsegern den 10 Augusti.

— Se dig väl om, sade Madame de Châteauneuf med ett egendomligt leende.

— Här är ju ingenting att se, hon spärrade upp ögonen. Hvar är vi?

— På *Place des Victoires*. Hon tystnade och såg nästan högtidligt på Edmée, som frågande hade vändt sig emot henne. Derpå hviskade hon med låg, rörd stämma:

— Detta var engång *Place Royale* — Feuilladernas stolthet. Din farfars farfar, hertig de La Feuillade, lät bygga den till Louis XIV's ära. Jag mins, när kungens staty stod der — hon pekade på obeliskan — och min mor har berättat, hur på hennes tid facklorna alltid brunno omkring den.

Hon skakade vemodigt på hufvudet och såg ut framför sig, försjunken i minnen från fordom. Och då hennes brors-

dotter ännu fortfor att tiga, sade hon, i det de långsamt började gå tillbaka genom *Rue de La Feuillade*:

— Åh, Edmée, det hade varit en annan tid för dig att komma till Paris!

Edmée hade rynkat ögonbrynen, som i smärta eller bitterhet. Nu log hon, i det hon såg upp på sin faster, och sade högt med sin klara, klingande stämma:

— Place des Victoires är egentligen ett lika vackert namn som Place Royale. Min farfars farfar, marskalken, som var en tapper herre, skulle visst ej haft något deremot. Segerns gudinna är ju nu Frankrikes suverän. . . . Men gudskelof, tillade hon och knäpte händerna, att ingen fann på att kalla den *Place du Dix-Août!*

På hemvägen gjorde de ännu en obetydlig omväg och körde förbi *Place de la Concorde*, som Förste Konsuln nu befallt att *Place de la Révolution* skulle kallas. Madame de Châteauneuf lät vagnen hålla och visade Edmée den gipsstaty af friheten, hvilken stod på samma sockel, som förut varit fotstycke till Louis XV^s ryttarestaty. Den hade ursprungligen varit målad i rosenrödt, men det syntes ej mycket mer, smutsig och förfallen, som den var, med en hals så trasig, att hufvudet höll på att falla af.

Edmée såg på den litet, så vände hon sig om med ett stolt och ringaktande leende, och med en häntydning till den helande kraft man från gammal tid tillade Frankrikes allrakristligaste kungar, sade hon:

— Det ser ut, som det behöfdes, att en suverän snart komme att röra vid all denna skröplighet!

III.

«Ces noms appartiennent à la France, à l'histoire; je suis le tuteur de leur gloire, je ne les laisserai pas périr.»

NAPOLÉON.

(sur les familles du Faubourg de St. Germain.)

Det var under en trupprevy — en af de vanliga, som hvar quintidi afhöllos på Tuilerigården — att Mademoiselle de La Feuillade första gången såg Förste Konsuln.

Genom en aflägsen släkting, markisen af Caulaincourt, som var nära lierad med Madame Bonaparte, hade Madame de Châteauneuf erhållit tillträde till Tuilerierna för sig och sin nièce, så att de — hvilket många främlingar ansökte om — från ett fönster skulle kunna åse revyn. Då Mademoiselle de La Feuillade, trots det, att hon varit i Paris öfver en månad, ännu ej varit att förmå till att hänvända sig till regeringen angående sina beslaglagda gods, än mindre sjelf som supplikant uppsöka Förste Konsuln och personligen förelägga honom sin sak, hvilket, efter abbéens och andra kloka människors mening, var det enda, som verkamt kunde främja den, gjorde Madame de Châteauneuf nu på eget bevåg ett sista försök att påverka henne. Hon

trodde — och kanske var icke denna tro så naiv och fantastisk, som de kloka herrarne ansågo den — att, om Edmée kom till att se Förste Konsuln, «Frankrikes räddare», som nu också legitimisterna kallade honom, omgifven af de tillbedjande trupperna och det alltid vivatropande folket, så skulle den allmänna patriotiska entusiasmen, som regelbundet väcktes, blott han visade sig, öfvervinna den unga flickans studerade motvilja att närma sig «tyrannen», som hon på sitt urmodiga Vendéespråk envisades att kalla rojalisternas betvingare. Hon hade icke kommit till Paris tidsnog för att kunna åse festen i Marstemplet till Washingtons minne, och det högtidliga intåget den 30 Pluviöse, då de tre konsulerna, eskorterade af trupper, lemnade Luxembourg och med stor pomp togo Tuilerierna i besittning, hade hon halsstarrigt nekat att vara vittne till. Denna gång kunde hon emellertid ej gerna undvika att åtfölja sin faster, då hon diplomatiskt formulerade sin anhållan som en inbjudning från markis de Caulaincourt.

Det var nu i slutet af Ventöse (midten af Mars). Dagen var kall och ovanligt klar, med blåst och strålande solsken. Trupperna passerade i halfbrigader förbi Florapaviljongen, der Förste Konsuln, omgifven af staben, höll på sin hvita häst, Désiré. Han tog sig afstickande enkel ut midt bland alla dessa plumagerade och förgyllda herrar, i sin simpla grå öfverrock utanpå uniformen, och på hufvudet, långt ned i pannan, den enorma, breda hatten, utan plymer, blott prydd med den trefärgade kokarden. Han såg blek, nästan gul, utvakad och ansträngd ut. Han höll läpparne tätt slutna och följde hela tiden uppmärksamt framåtböjd truppernas rörelser — det såg ut, som ville han i sitt minne inpränta hvar särskild mans utseende. Då ett par halfbrigaders krutsvärtade, nästan sönderskjutna fanor presenterades, blottade han hufvudet med en värdighet och ett allvar, som fick soldaterna att bryta ut i höga jubelrop.

Mademoiselle de La Feuillade hade plats i ett öppet fönster snedt emot honom, icke särdeles långt borta, så att hon tydligt såg honom i profil hela tiden. Engång vände han på hufvudet och mötte hennes blick. Strax derpå sade han ett par ord till sin adjutant, som blott ryckte på axlarne och gaf ett kort, som det syntes, nekande svar.

Han talade till soldaterna: ett par klara, fyndiga och starkt patetiska ord, der «ära» och «fosterland» dominerade. Sagda med hans röst, med hans lefvande ansigtsuttryck och djupa allvar, fingo de i detta ögonblick och i denna omgifning en så heroisk klang och mening, att Edmée, gripen af patriotisk hänryckning, smittad af jublet omkring sig, plötsligt kände ögonen fyllas af tårar, och lidelsefullt, med handen mot hjertat, böjde sig fram liksom för att deltaga i soldaternas hyllning.

Litet efter var défilén förbi, och när generalen vände sin häst, såg Edmée honom rakt i ansigtet. Han höll ögonen sänkta, böjde sig en smula ned mot hästens hufvud och klappade det. Hon tyckte då, han såg så märkvärdigt ung ut.

Madame de Châteauneuf hade räknat riktigt. Dagen derpå, efter blott några lama invändningar, närmast för krigsärans skull, gaf hennes brorsdotter ändtligen efter för slägts och vänners öfvertalningar och kom öfverens med abbé Bernier, att han, så snart han sjelf haft företräde hos Förste Konsuln och talat med honom derom, skulle föra henne till Tuilerierna.

I mellantiden grubblade Edmée en hel del på, hur hon skulle kläda sig och hvad hon skulle säga, så att hon blef «konvenabel» vid detta viktiga tillfälle. Det föll henne icke in att be om råd; intet plågade hennes ungdomliga, provinssiella stolthet så, som medvetandet om, att hon var så komplett oerfaren i allt hvad som «brukades» i Paris, — hemma hade hon varit van att anses för ofelbar och i allt den

första. Hon hade ännu icke deltagit mycket i sällskapslifvet, ty af familjerna i Faubourg de St. Germain var der blott få, som hade medel eller ansåg det rådligt att hålla salong, och den enda idé, hon hemifrån hade om representativt lif, var Madame de Beaurolliers berättelser från Louis XV's hof, hon hade blifvit presenterad på sextitalet och blef aldrig trött af att beskrifva ceremonielet. Det var hon alltså rätt hemmastadd i, men naturligtvis förstod hon fullkomligt väl, att det icke det minsta kunde hjälpa henne under närvarande förhållanden. Förresten var hon skarpsinnig nog att inse, att trots alla människors skenbara ofelbarhet i dessa saker, var der ingen, som egentligen visste riktigt besked. En ny societet var under bildning; den var ännu så osäker på sig sjelf, så sammansatt af olika samhällsklasser och partifraktioner, af sansculotter, som extravagerade i egenskap af «*incroyables*», och återkomna emigranter, som försökte spela romerska republikaner, att der ännu icke kunde vara frågan om några riktiga regler för det «*passande*», ännu mindre om en gifven, bestämd etikett. Hon beslöt därför att göra som hon sjelf bäst tyckte och blott lita på sin egen medfödda takt; och när abbéen kom igen med det besked, att nästa septidi, strax efter det han mottagit några medlemmar af corps diplomatique, väntade Förste Konsuln henne i audiens, svarade hon med påtagan likgiltighet, att hon nog skulle vara färdig till bestämd tid.

Om aftonen valde Edmée länge och samvetsgrant mellan sina få och icke särdeles luxuösa toiletter. Slutligen, efter noggrant öfvervägande, bestämde hon sig för en hvit, lång muslinsklädning, broderad med en smal bård i grönt och guld. Hon skämdes litet för sig sjelf öfver den vigt hon tillade detta sitt första uppträdande inför Republikens unge chef, men den gröna bården lugnade hennes rojalistiska samvete, liksom medvetandet om att de svarta silkestrumporna voro broderade med liljor. Detta var visserligen en

rätt svag demonstration, eftersom liljorna befunno sig ungefär i närheten af knäet, men det var i alla fall en demonstration, och hon var naiv nog att anse det för sin «pligt» att demonstrera.

Abbé Bernier och Mademoiselle de La Feuillade fingo vänta en god stund inne i salongen utanför Förste Konsulns arbetsrum — «kungens stora kabinet» — medan han i Dianagalleriet mottog Spaniens och Hollands gesandter. Edmée var icke särdeles orolig — abbéen var det nästan mera på hennes vägnar. Det låg i hennes karaktär, att, när hon engång beslutat sig för en sak, sedan anse den för den naturligaste i världen, ja, den enda möjliga, och lugnt finna sig i alla dess konsekvenser. Förresten — hvarför skulle hon vara nervös? Hon skulle blott tala om affärer med en trettiårig general, hvilken för ett par år sedan var lika fattig och obetydlig, som hon var nu; och när allt kom omkring, var hon ju honom oändligt öfverlägsen i börd och hvad hon, efter sina begrepp, ansåg för god uppfostran. Hon stod trankilt borta vid ena fönstret och såg ned på gården, medan abbéen litet längre borta underhöll sig med adjutanten. Det misshagade icke Mademoiselle de La Feuillade, att denne unge herre, hvad hon godt märkte, allt emellanåt förstulet mönstrade henne från sidan, tydligt imponerad af hennes prinsessehållning.

Bourrienne kom brådskande in i rummet och gick fram till abbéen, utan att se henne. Förste Konsuln väntar er, abbé Bernier, sade han höfligt, och medborgarinnan Feuillade, som han lofvat företräde.

Abbéen nickade menande, en smula högtidligt till Edmée och harklade sig. Mademoiselle de La Feuillade, sade han med låg röst.

Hon vände sig om och gick långsamt öfver rummet, adjutanten och sekreteraren drogo sig artigt undan — dörren till Förste Konsulns arbetskabinet var öppen.

Han satt vid bordet, när de kommo in, men reste sig strax. Edmée förundrade sig öfver, att han, när han stod upp, var så liten och spenslig. Hon gaf också strax akt på, att hans hufvud var för stort till kroppen. Annars var han smärt, väl och kraftigt vuxen.

— Här, medborgare-konsul, abbéen tog en smula högtidligt faderligt Edméés hand, tillåter jag mig att bringa er medborgarinnan Feuillade, om hvilken jag redan haft den äran att tala med er.

Edmée sekunderade denna republikanska presentation med en reverens, som skulle gjort henne ära vid Louis XIV^s hof. Så höjde hon långsamt hufvudet och mötte Förste Konsulns blick.

Ett par sekunder sågo de hvarandra orörligt och djupt in i ögonen, — så drog der sig ett svagt, nästan omärkligt och fullkomligt omedvetet leende öfver den unga flickans läppar. Utan att göra sig reda därför, kände hon instinktivt, hvilket intryck, hon strax vid första ögonkast, gjorde på mannen framför henne.

— Jag har sett er förr, sade han långsamt, liksom ofrivilligt. Det var vid nästsista revyn.

— Ja, herr general. Hon hade blifvit förmanad att säga «medborgare-konsul» för att accentuera sina republikanska sympatier, men hon glömde helt bort det och talade med honom precis som hon brukade tala med sina likar.

— Mademoiselle — herr abbé, vill ni icke taga plats? Han gjorde en lätt rörelse med handen, i det han sjelf satte sig på en stol vid bordet.

— Ni är alltså den yngre marskalkens sondotter, Mademoiselle de La Feuillade? började han, liksom examinerande.

— Hans sonsonsdotter, herr general.

— Ja, ja — jag kan tänka det — — Nå, det var alltså om dessa sekvestrerade gods i Normandiet ni ville tala. Edmée gjorde en svag böjning på hufvudet.

— Ja, jag har gjort mig underrättad om förhållandena, fortfor han. Till min glädje ser jag, att de icke äro sålda.

Edmée böjde ännu engång på hufvudet; uttrycket i hennes ansigte var detsamma — lugnt afväntande.

Förste Konsuln blef otålig. Han hade verkligen gjort sig besvär med att skaffa dessa gods tillrätta, hvilkas historia var långt mera invecklad, än han nyss låtit förstå. Lagen bjöd nemligen, att blott de indragna gods, som ännu ej blifvit sålda,ingo återlemnas till de förra egarne; dessa hade redan varit i ett par händer, men som en erkänsamhet mot abbé Bernier för de tjenester han gjort honom i Vendée, hade Bonaparte redan för länge sedan beslutat, att hans skyddsling skulle ha dem igen (vilkoret var blott, att hon personligen skulle hänvända sig till honom) och med sin vanliga affärsskicklighet hade han ordnat saken. Officielt gingo de nu för osålda. Han var säker på, att hon visste, hur saken i verkligheten förhöll sig — hvilket emellertid blott delvis var tillfället, ty abbéen, som kände sin rebelliska protégée och höll af henne, hade ej vågat att säga henne, att restitutionen egentligen var en nåd af regeringen, icke hennes rätt. Förste Konsuln hade alltså väntat, att den unga damen skulle visa sig öfverväldigad af tacksamhet.

Han såg skarpt på henne. Mademoiselle tycks anse det för fullkomligt otänkbart, att någon under dessa sju år kunnat våga att spekulera på hennes vackra egendomar, sade han ironiskt.

Edmée sänkte hufvudet och blef röd helt ned på halsen. Hon skämdes innerligt öfver sig sjelf, men var på samma gång så söt, som hon satt der — hjälplös, dekontenancerad, utan ett ord till svar. Abbéen, som var en slug iakttagare, var klok nog att hålla sin mun och låta hennes tystnad tala för henne.

Bonaparte satt ännu och såg på henne med sin lysande, obarmhertiga blick. Så drog plötsligt ett fint, välvilligt

leende öfver hans vackra läppar; som om hon hade känt det, slog hon upp ögonen och mötte hans blick.

— Jag tackar er, kom det blygt — så lågt, att blott han kunde höra det. Men med detsamma, liksom hon ångrade det våld hon gjort på sin stolthet, reste hon sig hastigt upp.

Förste Konsuln reste sig också. Ni kan alltså, när som helst taga er egendom i besittning, Mademoiselle. Jag skall låta min sekreterare med det snaraste tillstålla er de nödvändiga papperen, sade han med kort, affärsmessig ton, i det han följde dem till dörren.

Edmée hade, när hon kom ut och i vagnen en märkvärdigt brydd, skuldbelastad förnimmelse af, att der mellan henne och den man, hon nyss första gången talat med, existerade liksom ett hemligt förstånd. Hon kunde icke begripa det. Men när hon om aftonen låg i sin säng och tänkte på dagens händelser, på sitt samtal med Förste Konsuln, kom hon till att småle i mörkret.

Så sträckte hon välbehagligt armarne öfver hufvudet — och liksom af ett behof att förklara för sig sjelf den glädjekänsla, som plötsligt genomströmmade henne, mumlade hon nästan högt:

— Åh, jag är rik! Gudskelof, att jag icke är fattig mera . . .

Så kom hon igen att tänka på honom: Gud vet, om han alltid småler så? . . .

IV.

— Car depuis longtemps, il n'était plus amoureux d'elle — — —

Mme LA DUCHESSE D'ABRANTÈS (sur Bonaparte et Joséphine au temps du 18 Brumaire).

Samma afton hade Madame Bonaparte arrangerat en liten soirée för sina och Hortenses vänner — ett muntert, borgerligt sällskap utan minsta officiel eller politisk prägel. Efter Brumaire, och isynnerhet sedan de flyttat från Luxembourg till Tuilerierna hade Joséphine icke så ofta som förr lägenhet att se sina gamla vänner — dem hon förut afton efter afton träffade samman med på balerna i *Hôtel Thélusson* eller *Cercle de l'Harmonie*, hos Frascati eller Ruggieri, dem, hvilkas sällskap mest öfverensstämde med hennes smak och fordringar. Genom sin stränghet efter återkomsten från Egypten hade hennes man en tid förmått att en smula tygla hennes lättsinne och tanklöshet och tvingat henne att till det yttre iakttaga ett för statschefens hustru mera passande uppförande; hans släkt höll också misstänksamt och hatfullt öga med henne. Det visste hon, men för hvar dag, som gick, längtade hon mer och mer tillbaka till den glada lössluppenheten strax efter Thermidor, då hon och Madame Tallien

anförde den flock af danslystna bacchantinnor, som förvandlade kyrkogårdarne till balsalar. Begge hennes barn voro nu visserligen vuxna, men Joséphine ansåg sig ung ännu, och kunde icke förmås att tro, att icke hon, som för blott några få år sedan varit i stånd att väcka en så häftig kärlek — icke endast hos den unge general Bonaparte, men äfven hos Hoche och Caulaincourt — att icke hon var berättigad både att valsa och taga emot galanta tillnärmelser. Hon var visserligen nära fyrti år och började få anlag för fetma, men på afstånd och vid ljus tog hon sig ännu bedårande ut — med sina ömma, eldfulla ögon, sitt mörkt kastanjebruna hår och förtjusande leende. Hon klädde sig med smak och konverserade behagligt, om man än snart upptäckte, att hennes begåfning både var ytlig och tarflig. När hon bara lät bli att spela barnslig och trumpen, hvilket hade klädt henne som yngre, kunde hon ännu, när hon ville, vara ofantligt intagande.

Soiréen i afton, hvilken hon hoppades skulle blifva inledningen till ett mera regelbundet återknutet umgänge, var skenbart improviserad. Madame Bonaparte hade om aftonen i operan bedt en del bekanta dricka té med sig — det brukade hon så ofta göra, men Förste Konsuln hade då alltid på förhand sagt henne, hvem som skulle bjudas. I afton trodde hon att kunna råda sig sjelf engång. Hon visste, att han ända från morgonen tidigt — Bourrienne underrättade henne nemligen om allt, hvad hon ville veta — varit upptagen af arbete och audienser, och att nu på eftermiddagen Berthier och Carnot blifvit kallade i anledning af ett bref från Masséna, hvilket hon beräknade skulle uppehålla honom öfver halfva natten, så att han ej tänkte på att lägga sig i hvad som föregick i huset. Hon började nemligen begripa, att han «lade sig i» allt.

Hon hade på förhand gifvit tjenarne omfattande befallningar, liksom gästerna också på förhand fått en vink, och

när hon efter operan kom hem med sina vänner, voro gemaken i rez-de-chausséen, der hon bodde (Marie-Antoinettes gamla våning) upplysta och téet serveradt. Gästerna voro uppslupna och högst ogenerade. Liksom värdinnan voro de temligen säkra på att icke träffa den mindre vänligt sinnade värden i huset. Hela världen visste, att sedan återkomsten före Brumaire lefde generalen och hans gemål som hund och katt, att han ibland dagvis icke sågs i familjekretsen, och att det blott var af brist på tid och ovilja mot en öppen skandal, som skulle draga Europas uppmärksamhet på hans husliga förhållanden och kanske skada honom i hans ställning, att han ännu ej formelt gjort steg till skilsmessa, hvilket isynnerhet hans bröder ifrigt tillrådde och öppet talade om. Joséphine visste det lika väl som hennes gäster, men hon var så van att dansa på kanten af en afgrund, att faran vid nöjet blott var en tjusning mera. Dessutom hade hon svårt att tro, att det definitivt kunde vara förbi med hennes makt öfver den man, som engång så häftigt älskat henne.

Der satt hon nu, glad och förnöjd i den långa, gula soffan midtemot kaminen bredvid sin väninna Madame Tallien, och hörde på de vitsar och kvickheter, kavaljeren, som lutade sig öfver sidostödet, uppvaktade dem med. Det var «vännen» Hippolyte Charles, favoriten, som general Bonaparte i sin tid med så skandalös eklat jagat från sitt högkvarter i Italien, och som sedan — tack vare hans frus fortsatta protektion — i Paris fått en inbringande plats i det stora leveranskompaniet Louis Bodin. Han uppträdde sedan dess i allra högsta grad «*inimaginable*», och under generalens bortovaro i Egypten hade Madame Joséphine så fräckt affischerat sitt förhållande till honom, att det till och med blef Direktoriets societet för starkt. President Gohier och hans hustru, som voro hennes vänner, hade flera gånger förmanat henne, ja rådt henne, att sjelf taga steg till en skilsmessa, som tycktes

dem oundviklig; bröderna hade skrivit om det till Bonaparte, och äntligen hade general Junot, med sin vanliga öppen-
 hjertighet, i en förtrolig stund, då hans vän gick honom på
 klingan, berättat den bedragne äkta mannen hela historien:
 hur Joséphine först dagligen brukade träffa Monsieur Charles
 hos dansmästaren Despréaux i *Rue Mont-Blanc*, och hur hon
 sedan gjort sig till en visa i Paris genom att under som-
 maren (99) ha honom boende på Malmaison, der han i ett
 och allt uppträdt som husets herre. Nu hade hon efter de
 häftigaste scener fått bestämdt och strängt tillhåll — och
 naturligtvis också heligt lofvat — att icke låta Monsieur
 Charles visa sig i mannens, af Republiken anvisade, embets-
 boning. Men i afton, som sagdt, antog hon, det kunde ske
 utan risk, och skulle det senare upptäckas, kunde hon väl
 finna på någon utväg.

Förste Konsulns lycklige rival var en liten spenslig,
 svartmuskig, ytterst soignerad herre, som i hela kretsen gick
 för att vara ofantligt kvick och isynnerhet ansågs oemot-
 ståndlig för damer. Han talade alltid i de mest skrufvade
 vitsar — vitsen var Direktoriets form för esprit — och
 i vals kunde han rivalisera med sjelfva Monsieur de Trénis,
 «salongernas Vestris». Som han nu stod der, småleende,
 lutad öfver damerna, läspande med sin mjuka barnstämma
 den moderna näktergalsjargonen, var han — «*pa-ôle sup-ême*»
 — den mest fulländade typ för en *incroyable*. Han bar lång,
 buteljgrön, påsigt sittande frack med höga ärmar och perle-
 morskknappar, så stora som femfrancs-stycken, en enorm halsduk
 af hvitt muslin var många gånger virad om halsen, gick upp
 till de stora guldöronringarne och rörde vid underläppen,
 när han talade. På benen hade han åtsittande gula nankins-
 pantalonger och kragstöflar — en mod, republikens segrande
 generaler fått införd i salongerna. På båda sidor om ansigtet
 hängde håret fram i två kolossala «*oreilles de chien*».

Han var ofantligt galant mot begge damerna, men det

såg likväl ut, som om Madame Tallien var på god väg att utdrifva väninnan ur hans hjerta. Den förtjusande Teresa kunde nog också taga kampen upp mot hvem som helst. Hon bar i afton en klädning, eller snarare en chemise — ty ingen kunde väl för allvar tro, att hon hade mera än det enda plagget på sig — af gulgrönt indiskt silke, nedtill bredt broderad med silfver. Hvert ögonblick gled den på det mest indiskreta sätt ned öfver skuldrorna — hvarpå den blott var löst sammanhäftad med agraffer — och föll fritt, som en tunika, ned öfver bröstet. Under armvecken var den åter lätt hopdragen, och derunder på två ställen längs med sidorna sammanhållen med silfverspännen. I håret — för ögonblicket ramsvart — som hon bar kort «à la Titus», lyste ett smalt dubbeldiadem af briljanter, infattade i silfver. En ironiker i sällskapet förmodade, det var hennes mening, att i denna dräkt föreställa den kyska Diana. Hon höll vänskapligt den ena armen om Joséphines lif och lutade sig smekande emot henne; det kunde icke undgå någon, att hennes visserligen mogna, men ännu helt ungdomliga skönhet egnade sig till att starkt fördunkla väninnans.

Hortense de Beauharnais satt ett stycke derifrån i ifrigt samtal med en herre, hvilken det icke heller — om också af andra skäl — var särdeles klokt att mottaga i Tuilerierna. Det var den unge, hetsige rojalisten, Adrien de Montbreton, om hvilken hvar man visste, att han, då han engång i Palais d'Egalité — det var förresten icke längre sedan än i förrfjor — för sin svarta krages skull blifvit tilltalad af en jacobin med de oförskämda orden: «Hvem bär du sorg för, förbannade chouan?» hade svarat: «för dig!» och med det samma affyrat sin pistol mot frågarens tinning. Som sollicitant hade han återknutit sin slägts afbrutna förbindelse med den forna vicomtesse de Beauharnais, och brukade ofta — liksom flera rojalister, hvilka alla visste, att Madame Bonaparte i grunden hade sympatier för deras sak — göra förmid-

dagsvisiter i Tuilerierna, då man kunde vara rätt säker på att aldrig träffa Förste Konsuln. På senare tiden kom han oftare än förr — för den blonda Mademoiselle de Beauharnais' skull, som han med hvar dag fann mer och mer intagande.

Största delen af sällskapet hade emellertid omringat sångaren Garat, som i en affekterad tenorställning stod midt på golfvet med handen instucken innanför västen, och bestormade honom med böner att sjunga en romans. «En enda liten romans», tigde nästan knäböjande en svärmisk blondin, klädd, eller rättare draperad, i sjögrönt som en nereid och vildt coifferad «à la coup de vent». «Romansen», argumenterade hon känslofullt med ögonen mot ljuskronan, «är för mig, som ni sjunger den, Monsieur Garat, såsom en försoningssuck till offrenas skuggor, som en naturens hymn till grafvarnes fred». Hon snubblade på orden och visste icke mer, hvad hon sade. Garat bugade sig leende och började:

«Un jour de cet automne» — — —

Damerna började fnissa bakom solfjädrarne, herrarne logo öppet. Det var den berömda och dristiga «la Gasconne». Den svärmiska damen, som väntat en sentimental romans, drog sig ur kretsen, blåröd af raseri öfver, att man gjort narr af henne.

Men sällskapet applåderade frenetiskt. Han måste sjunga om igen. Denna gång var det pagens visa ur «Figaros bröllop», som igen kommit på modet.

I detta ögonblick öppnades deurbattanerna bryskt, och Förste Konsuln, åtföljd af sin adjutant, Duroc, trädde oväntadt in.

Garat, hvilken lika väl som den öfriga verlden kände till de husliga förhållandena i Tuilerierna, hade sinnesnärvaro nog att låtsas, som om han ej märkte de inträdande, och fortsatte att sjunga. De öfriga gästerna började oroligt flytta sig på stolarne, damerna hviskade bakom solfjädrarne och vexlade

betydelsefulla blickar. Joséphine hade blifvit helt blek — hon reste sig halft upp och gjorde min af att gå sin man till mötes. Han tycktes emellertid ej taga någon som helst notis om henne. Utan att helsa på någon särskildt, blott med en tvär, högmodig hufvudböjning, gick han, med rynkade ögonbryn och utskjuten underläpp, långsamt fram i rummet och tog plats — beständigt med Duroc bakom sig — i en högryggad länstol, som stod i närheten af Joséphines soffa.

Garat fortsatte ogeneradt sin sång — det såg nästan ut, som om han inte alls hade lagt märke till de nya åhörarne. Aldrig hade den skälmskt-sentimentala visans sista strofer åhörts under en så ohygglig spänning. Ett par af gästerna, som voro placerade närmast dörren, smögo sig ut så obemärkt som möjligt.

Hortense de Beauharnais följde med ångest enhvar af styffaderns rörelser. Strax hon såg honom i dörren, blef det henne klart, att han blott var kommen hit för att med en eklatant scen göra slut på förhållandet till Monsieur Charles. Hon hade så ofta — ung, som hon var — blifvit brukad som medlare mellan modern och hennes man, att de inga hemligheter hade för henne, och hon gjorde sig inga illusioner om sin moders oskuld. Hon såg gästernas halft ängsligt nyfikna, halft ironiskt skadeglada blickar — de väntade med spänning på skandalen, den måste förekommas. Hon steg upp, och i samma ögonblick Garat slutade, lade hon sin hand på styffaderns skuldra.

Han vände sig om och mätte henne med en så isande kall, barskt förvånad blick, att hon strax modlös lät handen sjunka och vände sig bort. När han såg sådan ut, visste hon, det tjenade till intet att försöka inverka på honom.

Han reste sig upp: Jag beklagar — hans ton var så full af insolent ringaktning, att till och med de mest härdade i sällskapet rodnade — att jag tyvärr alltför sent stör nöjet för min hustrus gäster. Jag har emellertid ej kunnat komma

förr, då man glömt underrätta mig och förresten ej heller tycks ha väntat mig. Som klockan är mycket — han såg på sitt ur, och behöll samma oförskämda, ironiska artighet — är der förmodligen ingen, som tar illa upp, att jag nu tar mig friheten att upplösa sällskapet. Jag har allvarliga saker att tala med Madame Bonaparte om. Duroc — han vände sig till sin följeslagare — vill du göra mig den tjensten att följa gästerna till dörren. Du kan börja med Monsieur Hippolyte Charles. Jag har engång sjelf gjort honom den äran, nu kan min adjutant öfvertaga den.

Utan ett ord troppade gästerna af. Förste Konsuln blef stående med handen på stolens ryggstöd och följde dem obarmhertigt med ögonen. Af de helsningar han i förbifarten fick, besvarade han de flesta — höfligt, men ytterligt högdraget, och med en anstrykning af ironi.

Joséphine hade gråtande kastat sig ned i soffan. Hon höll begge händerna för ögonen och vaggade snyftande fram och tillbaka. Hortense vågade icke gå fram och trösta henne; hon stod skälvande vid dörren, när Duroc kom in igen.

— Gå in på ditt rum, Hortense, sade Bonaparte något mildare. Du hade gjort bäst i att hålla dig der hela aftonen. Tack, Duroc! Vänta mig deruppe, och kommer der någon kurir från Moreau, så låt mig få veta det strax.

Duroc och Hortense gick. Förste Konsuln blef ensam med Joséphine.

— Seså, min kära Joséphine, låt oss nu talas vid. Det är hög tid, om vi skola få det afgjordt, innan jag reser.

— Åh, Bonaparte, förlåt mig! Jag försäkrar dig — hon tog näsduken från ögonen och såg bönfällande upp på honom — der är intet, intet af det du inbillar dig . . .

— Jag inbillar mig aldrig något, afbröt han kärft. Åhjo, förresten — den gången jag gifte mig med dig, hade jag dock visst ett helt förråd inbillningar. Men nu! Åh,

du har mästerligt förstått att plocka dem ur mig! Han talade lågt, men med en stämma så laddad af vrede, att hon ryste. Nå — det skall vi nu icke tala om, jag älskar dig icke mer och är helst fri för din kärlek. Men inbillar du dig, att det går an att trotsa mina befallningar, så . . . Hur kan det falla dig in? Jag fordrar framför allt respekt för mitt namn, som nu är det första i Frankrike — ja, i Europa. Dessutom — när ett fruntimmer är fyrti år och har en vuxen dotter, borde hon vänja sig af med den sortens narrstreck.

Joséphine blott snyftade, hon vågade icke mer se upp.

Han stod framför henne med händerna på ryggen och vaggade bredbent fram och tillbaka med kroppen.

— Nu har jag då med eklat kastat din skötehund på dörren — liksom jag i sin tid gjorde med Fortuné, som du också fordrade, jag skulle afstå min sängplats till. Hela Paris sladdrar om det i morgon, men det kan inte hjälpas! Du har sjelf sört för att ge denna historia en utbredning, som . . . Visar han sig på Tuileriernas grund medan jag är borta, förskjuter jag skoningslöst både dig och dina barn. Det förvånar mig — hans röst var som is — att du ännu vågar reta mig, då du vet, att skilsmessan är i mina tankar dag och natt. Du, en kreolsk — han såg på henne och undertryckte ordet — är egentligen minst af alla egnad att dela mitt öde. Jag behöfde en kvinna, som min mor var, modig och stark, en jungfrulig dotter af ett ädelt hus . . . Hans röst var icke längre vred, han talade lugnt, kallt öfvervägande, liksom med sig sjelf.

— Det var dock jag, som först af alla hjälpte dig fram på din väg, snyftade hon vredt. Öfverkommandot i Italien . . .

— Kan jag hvarken tacka dig eller din «vän» Barras för, afbröt han brutalt. Du vet mycket väl, att jag aldrig har vetat om protektion. Om jag icke missminner mig, var

det efter den 13 Vendémiaire, att du behagade kasta dina ögon på mig.

— Åh, Bonaparte! hon slog förtvifladt ut med handen. Du är, som människorna säger, ett odjur . . .

— Kom ihåg, nu stampade han i golvet af raseri, hvad du lät mig lida i Italien! Kom ihåg, hur jag tigde dig om en smula ömhet, om en smula skonsamhet för min ära. Du hånlog åt min naivitet, du ljög för mig, du flydde för min kärlek, som du nu flyr för min vrede. Nu är mitt tålmod slut! Hör hvad jag säger: du har gjort mig några tjänster den 18 Brumaire — du vet, jag brukar betala mina skulder — nu ger jag dig till gengäld ett års respit. Uppför du dig ej rigoröst anständigt under denna tid, så . . . Du förstår väl, att jag icke är att skämta med. Jag lemnar nu Frankrike om ett par dagar, men Joseph och Lucien skall hålla öga med dig — du vet, de beundra dig inte särdeles i förvägen.

Han gick ett slag omkring rummet. Det är då en afskyvärd parfym den Teresa brukar! Ja, jag har ju sagt några gånger, att hon också är af dem, jag helst ser du låter bli att inbjuda i mitt hus.

Han gick bort och kysste henne på pannan. Hans ögon mötte hennes med ett föraktligt och tvetydigt leende — med ett slag i ansigtet kunde han ej ha kränkt henne så djupt som med denna kyss, och sade kallt:

— Ja, godnatt, min vackra Joséphine. Det är onödigt, att vi träffas mera allena, innan jag reser. Jag har föga tid till scener. Gå nu och lugna Hortense.

V.

A cette époque il était fort jeune, son cœur battait vivement sous le regard d'une femme, et dans ce moment il aimait.

Mme LA DÉSSE D'ABRANTÈS
(de Napoléon).

Hela Ventôse och Germinal visade sig Förste Konsuln nästan icke en enda gång i sällskapslivet i Paris. Dag och natt arbetade han med Bourrienne och rådslog med Berthier och Carnot, som nu åter öfvertagit krigsministeriet. Han skref sjelf bref på bref till Moreau vid Rhen och Masséna i Ligurien, han drog försorg om enhvar enskildhet rörande truppernas armering och förplägning, samtidigt med, att hans tankar oupphörligt kretsade om hans stora älsklingsplan: bildandet af den hemliga reservarméen, som var bestämd att under hans eget anförande gå öfver Alperna, för att, när Moreau och Masséna tillräckligt förberedt segern, öfverrumpla och med ett slag krossa koalitionen. Och medan hela världen — i främsta rummet kabinetten i London och Wien — invaggade sig i den föreställningen, att denna med så mycken ostentation omtalade reservarmé verkligen bestod i de stackars invalider och pojkar, man för syns skull samlade i Dijon, skickade han och Berthier i hemlighet brigad

på brigad välutrustade och härdade trupper i småflockar till Schweiz, der de i väntan på vidare aktion samlade sig omkring Genève och Lausanne.

Bonaparte var som i feber, för det den långsamme och försigtige Moreau icke vågade öppna fälttåget, medan Masséna och hans olyckliga soldater lågo och svulto i Genua. «Om jag blott kunde få honom att krypa, den sköldpaddan!» sade han i raseri till Duroc. «Jag hade lust att stoppa honom i en af hans egna kanoner och fyra den af mot Österrikarne, så kom han då öfver Rhen engång.»

Ändtligen, den 5 Floréal (25 April), lät Moreau sina trupper rycka ut. Så kommo, slag i slag, rapporterna om öfvergången af Rhen och segrarne vid Engen och Mösskirch. Man började igen draga andan i krigsministeriet. När nu blott Masséna en månad till kunde hålla Melas stången!

Kurir på kurir kom från den nödställda liguriska arméen — med sönderrifna uniformer, fläckade och öfverstänkta, höllo de på svettdrypande, skälvvande hästar utanför Tuilerierna. Förste Konsuln mottog ögonblickligt personligen hvart budskap från Italien, och hans folk hade befallning att väcka honom, om han aldrig så nyss fallit i sömn, så snart der kom nyheter från Masséna.

Han intog de flesta af sina måltider i sitt arbetskabinett och satt halfva dagen lutad öfver Italiens karta, der han outtröttligt med fingret följde de röda och blå märken, som betecknade de båda arméernas ställning och rörelser. «Se här, Bourrienne — sade han ifrigt — den gamle Melas, han inbillar sig, att han öfver Turin kan draga sig tillbaka mot Alessandria — förstår du? Men jag går öfver Po, jag upphinner honom på vägen till Piacensa, på Scrivias slätter, och der slår jag honom — der!» Och med sin nagel skar han hetsigt ett djupt märke mellan San Giuliano och Marengo.

En dag — det var en af de första dagarne i Floréal

— hade Förste Konsuln i sällskap med Berthier och den oskiljaktige Duroc inspekterat en del artillerirekvisiter, som i anledning af den påtänkta öfvergången af Alperna blifvit tillverkade på ett särskildt sätt efter Bonapartes egna teckningar och nu med första lägenhet skulle sändas till Schweiz. På återvägen kommo de till *Jardin des Plantes*, och då det var ett förtjusande vårväder med mild, klar luft och halfutsprungna ljusgröna träd, kommo de öfverens om att lemna sina hästar vid ingången och gå ett slag genom trädgården. Förste Konsuln hade de sista dagarne knapt andats en munfull frisk luft.

De tre herrarne spatserade långsamt med sina kappor öfver axlarna genom de breda, vårfriska alléerna. Det hade regnat om natten, och en fuktig, stark doft steg upp ur jorden och bredde sig från den nya grönskan. Så tidigt på morgonen voro här nästan inga promenerande, men plötsligt — vid en vridning af gången — fingo de sigte på ett litet sällskap, en herre och två damer, som roade sig med att mata svanerna i en af de stora dammarne.

En af damerna — den äldre — satt på bänken ett stycke derifrån. Den unga flickan stod framme vid dammen och lutade sig djupt ned öfver vattnet — hennes smärta, eleganta figur aftecknade sig käckt och mjukt mot de ljusa träden på stranden. Den unge herrn höll skrattande fast i hennes ena bakåtsträckta hand och försökte draga henne från vattnet.

Duroc såg dem först. Han stötte lätt till Förste Konsuln med armbågen. «Der, general — se der — är det icke den lilla Vendéepriessan från förleden?»

— Jo, svarade Bonaparte lakoniskt. Han afbröt tvärt samtalet med Berthier och gick rakt fram till gruppen. De begge andra följde honom långsammare.

— Godmorgon, Mademoiselle! Så tidigt ute?

Edmée de La Feuillade reste sig spänstigt och vände sig om. Hon hade ögonblickligen känt igen hans röst.

— Åh, herr general, i Vendée stodo vi tidigare upp. Hennes röst klang friskare än sjelfva lärkans högt öfver dem.

Louis de Châteauneuf hade dragit sig ett par steg tillbaka. Edmée vände sig nu om.

— Tillåter ni, general, sade hon ogeneradt, att jag här föreställer er min tant, Madame de Châteauneuf, och min kusin, Monsieur de Châteauneuf. Edmée kunde aldrig vänja sig till att säga «medborgare» och «medborgarinna», hvilket ännu officielt fordrades.

Louis de Châteauneuf helsade djupt men stelt på regeringens chef, Bonaparte något kort, men höfligt. De hade förresten sett hvarandra förr genom Monsieur de Talleyrand. Madame de Châteauneuf hade rest sig upp.

Louis presenterade Berthier och Duroc för sin mor, som helsade dem med ett graciöst småleende. Hon var icke särdeles aristokratiskt diffcil — *Madame la cidevant comtesse de Châteauneuf* — hennes enda dröm var, att sonen skulle göra karrière, vare sig under det nya eller det gamla systemet, var henne numera rätt likgiltigt. Hon respekterade det bestående.

De gingo allesammans i sällskap tillbaka genom parken. Berthier underhöll artigt Madame de Châteauneuf, Duroc och Louis, som förut träffat hvarandra några gånger, pratade rätt lifligt om kriget i Tyskland och om gemensamma bekanta från sällskapslifvet.

Förste Konsuln gick bakom med Edmée. Han gick så långsamt, att hon hade all möda att icke gå ifrån honom.

— Hvad det är längesedan jag sett er, Mademoiselle de La Feuillade. Hvarför ser man aldrig er och er tant i Tuilerierna? Är ni för rojalistisk att umgås hos oss? Han smålog och såg på henne under de stora hattskyggerna. Den

grå kappan, som hängde löst öfver axlarne med tomma ärmar, höll han lätt ihop med begge händer.

Edmée rodnade. Hon gick ett par ögonblick tyst utan att svara. Han betraktade ihärdigt, från sidan, hennes ungdomligt mjuka profil med de långa ögonhåren mot den röda kinden, och det lefvande, krusiga håret, som föll ned under den hvita suffletthatten. Hon var icke frusen som han, utan hade blott öfver skuldrorna ett kort, grönt sammetslag, kantadt med pelsverk, «à la Lodoiska».

— Nå, ni svarar inte? Hans röst var låg, smekande, retsam, som om han talade till ett barn.

Plötsligt höjde hon beslutsamt hufvudet och såg rakt och fullt på honom. Åh — ni vet inte . . . Der är något jag så gerna vill säga, men jag vet blott icke, hur jag skall uttrycka det. Hon stannade af och sänkte igen blicken. Jag förtjenar icke, att ni skaffade mig Belles-Rives och Mivry tillbaka — jag vet nog, att ni gjorde det för abbéens skull, tillade hon fint, men . . . jag förtjenar det icke. Strax jag kom hit, ville jag icke se er, jag ville icke be er om något, jag föraktade folk af gammal adel, hvilka man sade trängdes omkring er som supplikanter — jag tyckte, att ni som en röfvare hade tagit den gode kungens plats. Jag ville hellre vara fattig — fast Gud skall veta, det är förfärligt! — än att ha er att tacka för något.

— Och så öfvertalade man er dock trots allt? . . .

— Man öfvertalade mig icke — hon höjde hufvudet och öfverläppen krusades stolt. Så kom det sakta, skyggt:

— Jag förstod, att jag hade tagit fel.

General Bonaparte gjorde en rörelse som för att gripa hennes hand, men hejdade sig.

— När — hur förstod ni det?

— Strax, första gången jag såg er, sade hon troskyldigt, öppenhjertigt, med ögonen uppemot hans. När jag såg er den morgonen tillsammans med soldaterna och hörde er tala,

så förstod jag, att ni var den mannen Frankrike behöfde, att ni ensam kunde ge oss seger och fred.

Han gick tigande, långsamt bredvid henne. Hennes stämma hade vid de sista orden en sådan underklang af blyg, innerlig beundran, af omedveten värme; han tänkte ej på att svara henne, att säga, hvad han i detta ögonblick kände, ty ord kunde ej uttrycka det. Detta var ungdomen, våren, friskheten, som ändtligen mötte honom — han, som höll på att förtära sig sjelf i omåttligt arbete, i äregiriga planer och himmelstormande drömmar, i leda och bitterhet mot en otrogen, verldsförderfvad hustru.

Nu voro de helt nära utgången. Han böjde sig hastigt fram emot henne:

— Om några dagar lemnar jag Frankrike och begynner det farligaste, jag hoppas det ärorikaste företag i mitt lif. Vill ni tänka på mig?

Hennes hjerta klappade så häftigt, som skulle det spränga bröstet, men hennes stämma hade en drottningssäkra, superba ro:

— Der är ingen kvinna i Frankrike, herr general, hvars tankar icke dag och natt skall följa er och er tappra här.

Han svarade stolt och lidelsefullt:

— Men der är blott en kvinna i Frankrike, som jag ber derom, och till på köpet ber jag henne blott tänka på mig.

Edmée gick raskare de par steg, som ännu skilde henne från de andra. Madame de Châteauneuf satt redan i vagnen och vinkade till henne. Louis stod vid vagnsdörren och hjälpte henne in med ceremoniel artighet.

De tre herrarne stodo och sågo efter ekipaget, så sade Duroc:

-- Det är en ståtlig brud han får sig, Châteauneuf. Och nu blir hon ju rik också.

Förste Konsuln såg långsamt upp. Sää — hon skall gifta sig med den der långa pojken?

— Inte under han ser så stursk ut, tillade Berthier skrattande.

På aftonen den 16 Floréal (den 6 Maj), åtföljd af Duroc och Bourrienne, lemnade Förste Konsuln Paris. Han hade tagit ett likgiltigt och flyktigt afsked med Joséphine, som i sista ögonblicket grät och tigde honom om förlåtelse. Han svarade henne icke ovänligt, men förströdt, och lemnade henne hastigt för att ge sina sista viktiga instruktioner till sina kolleger Cambacérès och Lebrun. Vägen gick öfver Dijon och Genève till Lausanne. De flesta trodde, att Förste Konsuln blott skulle stanna borta ett par dagar för att inspektera trupperna.

Så berättade Madame de Châteauneuf saken för Edmée. Det var vid middagsbordet och Louis var också tillstädes. Han hade bättre reda på, hur det i verkligheten hängde ihop, och sade, hvad han visste.

Edmée anade icke, att han hade lemnat Paris. Hon kom till att darra så starkt, att hon måste sätta glaset hon höll på att föra till läpparne ned igen. Louis såg skarpt på henne tvärsöfver bordet. Midt i sin förvirring märkte hon det och sökte fatta sig.

— O, Gud, ropade hon, när skall då detta olyckliga land få fred!

— Du tycks taga dig reservarméen särdeles när, min kära kusin. För ögonblicket går der ingen nöd på den. General Bonaparte, tillade han spotskt, låter nog Masséna och Moreau raka kastanjerna ur elden.

Edmée knep läpparne hårdt samman. Hon satt med nedslagna ögon och skar sönder sitt kött med sådan kraft, att knifven gnisslade mot tallriken.

Madame de Châteauneuf lyfte begge händerna och skakade förtviflad på hufvudet. Hon misstänkte sedan revolutionen alltid sina tjenare för att vara spioner och väntade hvar dag, att «barnens» oförsigtighet skulle föra dem i fängelse. Med en skrämnd og menande blick på lakejen, som just försvann genom dörren, skyndade hon sig att säga:

— Men, Louis, hur kan du säga så! Du vet ju, att det är han, som skaffat oss alla våra segrar.

— Alla? Nej, mamma. Han har gjort ett rätt lyckligt fälttåg i Paris' gator, ett annat i Italien och ändtligen ett rätt onödigt i Egypten. Kellermann och Pichegru — till och med Moreau, äro större fältherrar än han.

— Förresten, fortsatte Madame de Châteauneuf omotiveradt, tycker jag han är riktigt hyggelig. Man märker strax, att han inte precis är en *roturier*.

— Det var Barras heller icke, mamma. Louis de Châteauneuf smålog utmanande och fixerade Edmée hela tiden han talade med modern.

Edmée sade icke ett ord. Hon var rasande på sin kusin, men då hon icke precis kunde finna någon anledning att visa det, var hon klok nog att tåga. Engång var hon nära att bryta ut — hon knöt handen på duken och såg hotande upp. Han smålog ironiskt — det var tydligen hans mening att reta henne.

— Det är förresten märkvärdigt, så mycket väsen folk gör af en liten artillerigeneral, som morskat upp sig till att göra en statskupp. Liksom här icke varit statskupp på statskupp i dessa tio år! Och efter hvar statskupp en kortlifvad diktator! Den här slutar väl ungefär som Danton, Robespierre eller Barras har slutat.

Edmée sköt undan sin tallrik, och i det hon lade begge armarne på bordet, fasta och hvita som marmor, böjde hon sig fram och sade med sökt köld:

— Du tycks ha något särskildt emot Förste Konsuln,

Louis. Han har dock visat sig särdeles både rättvis och välvillig mot vår familj.

— Min mors egendom kunde man efter lagen omöjligt undanhålla henne, eftersom hon bevisligen aldrig varit utanför landet — det hade han icke med att göra. Och hvad Belles-Rives och Mivry angår, så . . . Ja, jag har nu aldrig tyckt om, att du tog emot denna — gåfva

— Det som tillhört min far är rättvisligen mitt, svarade Edmée stolt. Förste Konsuln hjälpte mig blott på det mest ridderliga sätt till min rätt. Tycker du, det är märkvärdigt, att jag är honom tacksam? Jag afskyr att vara beroende.

Louis de Châteauneuf sprang så hastigt upp från sin stol, att den föll i golfvet. Edméés kinder, hvilka nyss varit så bleka, voro nu flammande röda.

— Du kan taga emot ett par rika gods af en främmande mans vilkorliga frikostighet, och du tillstår öppet, att ett par månaders ekonomiskt «beroende» af din blifvande man eller hans moder trycker dig. Hvad menar du med, att förnärma oss så djupt?

— Barn, barn då! . . . Den stackars Madame de Châteauneuf höjde begge sina magra armar mot taket och vaggade förtvifladt fram och tillbaka med hela kroppen.

Edmée hade också rest sig upp. Hon kämpade hårdt för att hålla tillbaka sina tårar.

— Åh, Louis . . . Och plötsligt gaf hon efter för denna starka, nervösa spänning, hon den sista tiden lefvat i. Med en snyftning, så häftig, att den nästan liknade ett tjut, sjönk hon, med begge händerna för ansigtet, ned på stolen.

Louis kastade sig på knä vid sidan af henne. Han hade under dessa månader lidelsefullt kommit att älska sin kusin, hvilken han alltid tänkt sig som sin brud.

— Edmée, dyrbaraste hjerta — han tog med våld hennes händer från ansigtet, som var vått af tårar. Jag är

en brutal usling — jag vet det — förlåt mig. Men du skulle blott veta, hur jag lider! Han hviskade.

— Du? snyftade hon med uppriktig förvåning. Hvad hade väl han att lida för?

— Jag älskar dig, mumlade han lågt och hastigt, med hufvudet ned mot hennes knä. Han skämdes för denna lidelsefulla tillståelse till den kvinna, hans slägt valt för honom, till hans unga, jungfruliga barndomsbrud.

En varm rodnad steg långsamt upp i Edméés kinder och bredde sig ända ned på hennes hals. Ovilkorligt dolde hon ansigtet i händerna, och hennes hjerta klappade så våldsamt, att han, lutad mot hennes kropp, kunde höra det. Det var första gången en man hade talat med henne om kärlek. Uppmuntrad af hennes förvirring, ville han ännu engång draga händerna från hennes ögon. Hon höll dem envist kvar.

— Louis, mumlade hon svagt, jag ber dig — gå. Och med ett vaknande, knapt beräknadt koketteri, i det hon såg ut emellan fingrarna och den mjuka, röda munnen förtrytsamt krökte sig: Du har varit elak emot mig, du har gjort mig illa.

Ett ögonblick kom frestelsen öfver honom att taga henne i famn och kyssa denna ljufva mun, men han besegrade den — hon var hans brud! — och sprang upp, skratande, lätt om hjertat.

Hon reste sig också upp och gick mot dörren — ännu med den ena handen för ögonen.

— Säg åtminstone, att du förlåter mig, hviskade han.

— Jag förlåter dig, mumlade hon brådslande och gick hastigt ut genom dörren, han höll öppen för henne.

VI.

Un triple printemps — celui de l'année,
celui de la vie, celui de la gloire!

LE COMTE DE SÉGUR.

Edmée tyckte hon hade haft en riktigt treflig eftermiddag. Först hade hon varit ute med sin faster och Madame de Contades och, i anledning af våren, gjort stora inköp hos Leroi och parfymören Fargeon; på hemvägen hade de velat taga en glace hos Frascati och der träffat ihop med Louis och begge bröderna de Rastignac. Så hade de allesammans enats om att dinera ute, och när hon äntligen, trött och varm, i den vackra majaftonen trädde in i sin sängkammare i Rue du Bac, tänkte hon egentligen mera på Louis de Châteauneuf och Hippolyte de Rastignac än på något annat i verlden. Hon smålog till och med ännu för sig sjelf öfver några tokerier de hade sagt henne.

Det var så sent, att det redan var mörkt, och bullret från staden hade så godt som afstannat. På gatan, på andra sidan trädgårdsmuren, hörde hon en enstaka nattvandrars steg och skymtade som en smal, rörlig ljusstrimma skenet från hans lykta. Genom de öppna fönstren, som vette ut åt trädgården, strömmade der in en stark doft af tidiga rosor.

Edmée gick fram till ett af dem och lutade sig ut med armarne på fönsterkarmen.

Så stod hon länge; och småningom, medan hennes ögon vänjde sig vid den blånande nattens mörker och buskarnes skuggor på trädgårdens gångar, vek hela aftonens muntra stämning, och hennes vanliga tankar kommo igen — en efter en — liksom när man lägger en främmande drägt, och, plagg efter plagg, igen drar sina vanliga kläder på. Hennes själ liksom vidgade ut sig i ensamheten och tystnaden omkring henne, och hon tyckte, att lifvet, naturens stora allmänlif, det, som menniskorna hela den ljusa dagen lång jagade ifrån sig med tusen konster och civilisationens bocksprång, kom henne så nära, så nära . . .

Plötsligt grep hon med begge armarne om den gammaldags, bastanta fönsterposten, och med hufvudet lutadt intill de clematis, som klängde sig uppåt den, brast Mademoiselle de La Feuillade ut i häftig gråt.

Sådana stämningar och sådana anfall — hon kunde aldrig ens för sig sjelf ge någon riktigt bestämd grund — kom der ofta öfver henne på senare tiden. Det var som om den sjudande, spirande våren, Paris' glada, väntansfulla vår, göt feber i hennes blod och i hennes själ en längtan, som ibland var så våldsamt, att hon, då hon var ensam, kunde knyta händerna och skrika högt. Och emellanåt kunde hon sjunka ihop i en pinsam ängslan, i tvifvel och sorg öfver sig sjelf; ingenstädes fans der tröst att hemta; för kyrkan, för den heliga jungfrun sjelf, blef hon främmande. Nu, som förr, gick hon naturligtvis i messan, när hon fick tillfälle dertill, men — hon tyckte, hon hade liksom ingenting att bedja om. Hvad betydde väl kungens återkomst och kyrkans seger? Hon tänkte ju blott på den gudsförnekande Republikens arméer, och för deras framgång kunde hon väl icke bedja nu — hon, som så ofta förr bedt om deras undergång. Dessutom: hon hade en hemlig stolt

känsla af, att Republikens chef nog skulle veta att hjälpa sig sjelf — hon tyckte, det liksom vore att förringa hans ära, att som en nåd tigga Gud om seger för hans vapen.

Dörren öppnades långsamt, försigtigt — Valentine kom in.

Edmée spratt till och vände sig om, ännu med ansigtet badadt i tårar.

— Hvad vill du? sade hon skarpt. Jag har ju icke kallat på dig.

— Åh, Mademoiselle, blif icke ond — flickan höjde ödmjukt och liksom afvärjande den krökta armen för pannan — men här har kommit ett bud till Mademoiselle, ett bref . . . Hon drog långsamt och omständligt en väl invirad tingest fram ur liststycket på sin klädning. En hemlighetsfull man, jag tror han måste vara något vid polisen — hon hviskade och såg sig ängsligt omkring i rummet — lemnade mig det i dag, då jag stod utanför porten. Och han lät mig svära en dyr ed på att icke säga ett ord derom eller lemna det till någon annan än Mademoiselle sjelf. Åh, Gud, nu har det legat som en sten på mitt bröst hela eftermiddagen! Mademoiselle skall se, vi blir satta i fängelse eller deporterade — de säger, att när man har varit i Vendée, så är man förlorad. O, Gud, hvad har vi då gjort? Hon snyftade förtvifladt.

— Seså — seså, Valentine. Edmée tog brevet och vägde det litet i handen. Du kan tro, det är nog en mystifikation af Monsieur Louis för att skrämma mig. Skynda dig nu blott att få ljus.

Valentine gick och kom strax tillbaka med ett vaxljus i en stor silfverstake. Hon putsade omsorgsfullt veken med fingrarne, innan hon satte det framför sin fröken.

Edmée synade och vände nyfiket på brevet. Så fick hon plötsligt öga på sigillet — ty der var sigill. Hon

rodnade så häftigt, att hon instinktligt vände sig om och gick bort till fönstret.

— Gå din väg, Valentine, sade hon brådskande, med otydlig, sväfvande röst. Derpå hastigt — då pigan nästan var utanför dörren:

— Kom hit. Lås dörren! Du — hon gick fram till henne och tog henne hårdt om handleden. Ifall du säger ett ord till någon, ifall du blott låter någon ana, att jag har fått detta bref — jag skickar dig bort som en hund, och du skall aldrig se les Fougères mera.

— Jag skall tiga, Mademoiselle, snyftade hon. Jag skall. Vid Gud — jag lofvar . . .

— Så gå. Gå!

Edmée stod och väntade, tills Valentine var utanför. Derpå gick hon långsamt fram till ljuset och såg på brefvet ännu engång. Med en rörelse af alldeles oreflekterad, öfvervallande tacksamhet, nästan andakt, förde hon det till sina läppar och kysste utanskriften och sigillet.

Det var från honom — från Förste Konsuln sjelf. Blott ett par ord skrifna i all hast från Martigny den 28 Floréal — dagen innan han sjelf med arrière-gardet ämnade börja öfvergången af stora St. Bernard. Det var lidelsefullt, patetiskt, orimligt och oberättigadt dristigt. Han gaf inga skäl, ingen urskuldning, för det han så våldsamt, så hänsynslöst, trängde in i hennes lif och rättslöst pockade på hennes unga, jungfruliga kärlek. Der var ingen sentimental ömhet, intet förälskadt smicker i detta bref; det var en man, som vid början af sitt lufs djerfvaste vågspel tillkastade den kvinna, han redan i sin tanke egde och icke för något pris ville mista, ett ord till farväl, en hotelse och ett löfte. Det såg ut, som om han länge värjt sig för att skriva detta bref, men som om han i sista minuten, öfverväldigad af svartsjuk fruktan, af ögonblickets och farans exalterade stämning, brutit alla betänkligheter och låtit sin

häftiga känsla tala. «När jag tänkte på er, då ni var borta — hette det på ett ställe i brevet — märkte jag, att min tanke i samma ögonblick den föddes, redan var lidelse.»

Med bäfvande hjerta och kinder så röda som rosorna på bordet, hade Edmée läst brevet till slut — en gång, två gånger. Hon hade all möda att tyda den hastiga, nästan oläsliga skriften, men hennes vilja, hennes ömhet, hennes ångest hjälpte henne — och dessutom: en älskare skrifver alltid så, att hans älskade kan förstå honom!

Långsamt och omsorgsfullt vek hon ändtligen brevet tillhoppa och stoppade det innanför klädningslifvets ringning. Ett par gånger gick hon med oregelbundna, dröjande steg upp och ned i det halvmörka, djupa rummet, hvars ena hörn blott sparsamt upplystes af ljuset. Hon stannade vid fönstret — stod litet med hufvudet böjdt mot bröstet — och plötsligt, med en suck, sjönk hon ned på knä med händerna hopknäpta på fönsterbrädet.

Hon bad icke — icke om beskydd, icke om förlåtelse, hon tackade icke. Hvad hade väl Madonna eller St. Louis, hennes skyddspatron, att göra med den oändliga, ljufva och heta, på engång rädda och öfvermodiga lycka hon kände? Hon vågade icke tänka, icke bedja, icke försöka att reda, hvad som nu rörde sig i hennes själ. Hon var icke konventionel, icke väluppfostrad nog för att betänka, att hon hade all grund att känna sig kränkt öfver hans oerhörda, oberättigade dristighet, hon kände blott hans oemotståndliga, skälfvande, lidelsefulla åtrå. Den gjorde henne blyg, nästan skamsen — hon blundade, när hon smålog — men hon förnam, att i och med detsamma den iklädde sig ord, hade den förmått att krySTALLISERA till kärlek hennes formlösa längtan, hennes unga lifslust, hennes entusiastiska beundran, de sista dagarnes pinande ängslan. Hvad hon nekat för sig sjelf, icke vågat att tillstå, skjutit till sidan som något fantastiskt och omöjligt, det hade han nu med ett ord öfver-

bevisat henne om. Det blef henne plötsligt den naturligaste sak i världen, att hon älskade denne främmande man, som hon blott sett två, tre gånger i sitt lif — det kunde icke vara annorlunda, hela hennes lif hade blott varit en förberedelse till denna stund.

Tanklös, och dock liksom med ett stjernetöcken i hjernan af formlösa, nya, sig danande tankar, låg hon stilla, orörlig, med hufvudet hvilande på armarne — ända tills himlen fram på morgonsidan började skina rosigt bakom Paris' tak och mörka kyrkspiror. Så steg hans kärlek öfver hennes hittills meningslösa tillvaros skymning och töcken. Strålände ljus, varm och mäktig som majsolen, steg den upp öfver hennes ungdom, mognade henne till kvinna på några timmar.

De hvita och förgyllda möblerna med deras perlgrå, glänsande sidenöfverdrag fingo småningom i soluppgången liksom ett nytt, rosigt skär, medan Edmée långsamt klädde sig af, och i sin hvita nattdrägt, med de bara armarne instuckna under hårets broncevågor, ändtligen somnade in, bevakad af de eldförgyllda rococoänglarne, som med basuner vända mot alla fyra väderstrecken, uppburo den mäktiga sänghimlen.

VII.

Gloire au maître! . . .
Gloire à ce grand audacieux!

VICTOR HUGO.

I Paris talade man nu blott om händelserna i Italien och om reservarméens öde. I de flesta kretsar ansåg man den förlorad, och der var — efter hvad man hviskade — folk, som redan tänkte på att sätta sig i Förste Konsulns plats. Att Masséna hade måst utrymma Genua den 15 Prairial, och att det då såg förtvifladt ut, så mycket visste man, men sedan dess hade man ej hört något som helst.

Det var sent på aftonen en af de allra första dagarne i Messidor. Châteauneufs hade tillbragt dagen ute hos några vänner i trakten af Vincennes och reste nu hela vägen hem i öppen vagn. Madame de Châteauneuf sof med hufvudet mot sin gamla kammarjungfrus skuldra, Edmée satt tillbaka-lutad på sätet midtemot, insvept i sin ljusa sjal, och med stora, vidöppna ögon, som intet sågo af den verkliga verlden omkring henne, blickade hon tankfullt ut i den milda, skumma juninatten. Som i en dröm hörde hon de taktfasta hofslagen

af Louis de Châteauneufs häst, som trafvade vid sidan af vagnen.

Hon njöt af att ändtligen få vara ensam och slippa att lägga band på sig. Hela dagen hade hon ej hört talas om annat än arméens öde och general Bonaparte; hon hade hört hans namn, tills det nästan ringde för hennes öron och hon blifvit nästan sjuk af ångest, tills hon blott längtade efter att gå ifrån alla dessa människor — så viktiga och skadeglada — att få tiga och få gråta i fred.

Hon hade i afton träffat en kvinna, som — om än på ett annat sätt — tycktes vara lika upptagen som hon sjelf af den italienska arméen och dess befälhafvare. Det var den svenska ambassadrisen, Madame de Staël.

Medan det öfriga sällskapet var upptaget af att höra grefven af Sabran deklamera sina berömda fabler, hade Edmée, hvilken var allt annat än litterär och icke «*merveilleuse*» nog för att låtsas sig vara det, sakta smugit sig ut på terrassen för att hemta frisk luft och några ögonblick bli fri från den söta, kvalmiga parfymdoft de många damerna utbredde i salongen. Plötsligt hörde hon steg bakom sig, och då hon vände sig om, igenkände hon Madame de Staël och hennes väninna, Madame Récamier.

Edmée — som nästan alla den tidens unga flickor — beundrade lifligt Madame Récamier och ansåg henne för ett nästan ouppnåeligt ideal af grace och älskvärdhet. Hennes rena, poetiska skönhet, stillsamhet och blygsamma väsen gjorde henne i sällskapslifvet lika lättfattlig som sympatisk, och det var rent af en modesak att vara «tokig i henne». Om henne var der aldrig några skilda meningar — hon var för alla den «gudomliga, den ojämförliga Juliette». Edmée, hvilken blott flyktigt blifvit presenterad för henne och ej fått tillfälle att vidare tala med henne, glädde sig nu att vara henne så nära och gick blygt ett par steg fram emot de båda damerna.

Madame de Staël såg ut till att vara mycket echaufferad; hennes klumpiga, groft skurna, men uttrycksfulla ansigte var högrödt under den perlomvirade turbanen, och rodnaden bredde sig ända ned på skuldrorna mot den högblå cachemirssjalen. Hon såg förnämt pröfvande, en smula kallt på Mademoiselle de La Feuillade och afbröt ett ögonblick samtalet. Derpå — liksom hon icke fäste någon vikt vid henne — återtog hon plötsligt, vänd till Madame Récamier:

— Jag säger dig, Juliette, jag hatar honom. Af hela min själ önskar jag, att han nu lede ett afgörande nederlag . . .

Hennes ton var så lidelsefullt bitter, att den slog Edmée, och i samma ögonblick trots det, att intet namn var nämndt — förstod hon med en slags intuition, hvem det var Madame de Staël så talade om. Hon kände, att hon rodnade ända till hårfästet.

Madame Récamier smålog och drog upp sina vackra skuldror med en blid, languissant, liksom förlåtande rörelse, hvilken var henne egen. Ingen af damerna tycktes fästa något afseende vid Edmée. De gingo förbi henne utan att stanna, och då de kommit ett par steg längre bort, hörde hon ännu engång Madame de Staëls djupa, lidelsefulla stämma:

— Och du vet, att jag har älskat honom! Att der var en tid, då det blott hade berott på honom, och jag hade offrat honom allt. Men han! Att visa mig — mig — denna förnärmande likgiltighet . . .

Det var om Bonaparte hon talade. Var der väl någon annan man i världen, man talade så om, utan om honom? I det hon såg de båda damernas musslinsdraperier försvinna under trädens kulörta lyktor, knöt Mademoiselle de La Feuillade händerna och bet sig i läppen så hårdt, att blodet sprang fram, blott för icke att brista i gråt.

Hon hade sedan, den stund af aftonen, som var kvar,

så mycket som möjligt undvikit sällskapet och skylt på hufvudvärk och värmen för att förklara sitt förstörda utseende. Nu äntligen var hon fri för dessa människors likgiltiga skämt och hatfulla politiska antydningar, och vreden hon känt emot dem hade efterträds af en trist modlöshet. Under hela vägen hade hon icke sagt ett ord; när hon märkte, att Louis såg på henne, slöt hon ögonen för att slippa att tala — hon önskade, att han skulle tro, hon sof.

Nu närmade sig vagnen raskt Paris. Redan på afstånd hade de gifvit akt på det myckna ljus, som liksom tycktes strömma ut från staden, och undrat, om det kunde vara någon stor eldsvåda. Men då vagnen nu kom innanför barriären, urskilde de tydligt flera hundra festbål, som i den lugna sommarnatten brände högt och flammande lyste ut öfver otaliga människomassor, hvilka från alla håll strömmade mot den gamla Bastilleplatsen och hänemot Beaumarchais' hus. Floden var full med båtar och facklor, och dansen gick på gatorna som på en fettisdag under konungadömet, och — buret af tusen rösters jubel — hörde Edmée ett namn, hon aldrig hade hört förr, men som nu, kedjadt till Förste Konsulns, kom igen och igen på allas läppar — beständigt — Marengo.

Vagnen skred fram fot för fot. Hon kände det, som fördes hon i triumftåg af detta folk, hon lärt sig att betrakta som sin kasts och sin slägts fiender; och i det hon reste sig upp, med sjalen löst hängande öfver armarne och händerna ovilkorligt framräckta, liksom till helsning och tack, kände hon plötsligt i jublande lycka, hur högt hon älskade sitt Frankrike, hur stolt hon var öfver att vara dess dotter.

— Lefve Republiken! Lefve arméen! Lefve Förste Konsuln!

— Lefve Förste Konsuln! återtog Edmée hviskande, småleende, utan att rätt veta, hvad hon sade. Och medan

luften omkring henne beständigt genljöd af namnen St. Bernard, Montebello och Marengo — dessa namn, som igår ingen kände, och som plötsligt blifvit det franska folket lika förtroliga och dyrbara som Pyramiderna och Rivoli — ref hon hastigt upp den stora bukett fina rosor, de fått med i vagnen och som låg framför henne på sätet, och i det hon med begge händer kastade blommorna ut bland mängden, ropade hon jublande med sin klara, unga stämma: Lefve Frankrike!

Louis de Châteauneuf var, utan småaktigt hat till seg-raren, lika hänryckt och berusad af segern som hon. Öfver vagnskanten grep han sin kusins hand och tryckte den hårdt, entusiastiskt.

Madame de Châteauneuf hade sett så mycket. Hon ryckte sin brorsdotter i klädningen och bad kusken, om möjligt, köra fortare till.

Edméés rörelse var så stark, att hon, då de äntligen nådde hem i Rue du Bac, icke ville profanera denna dags stora händelser genom att byta ord öfver dem. Hon sade godnatt redan i vestibulen, och företrädd af Valentine, som bar ljuset för henne, gick hon strax upp på sina rum.

Ögonblickligen hon kom in i rummet, såg hon, att der på bordets mörka mosaikskifva låg ett bref. Hon vände sig om och såg frågande på kammarjungfrun.

— Ja, det har blifvit mig lemnadt af samme man som det förra . . . Jag lade det här, ty jag vågade icke bära det på mig — jag var rädd, någon kunde se det . . .

Edmée vinkade otåligt med handen, att hon skulle gå. Hon hade strax lagt sin ena hand öfver brefvet, liksom för att gömma det eller hålla det fast. Den andra tryckte hon nu hårdt mot hjertat.

Hon hade icke svarat på hans bref från Martigny — icke vågat, icke velat — och nu sände han henne ett nytt

med samme kurir, som bragte segerbudskapet från Marengo! Han hade alltså tänkt på henne då. Hans själ, drucken af segrerns yrsel och valplatsens smärta, hade i detta ögonblick sökt hennes. Och med en lyckokänsla så förintande stark, att hon ögonblickligen sjönk ned på knä, der hon stod, mumlade hon som i inspiration: Han älskar mig!

VIII.

«En amour comme en guerre, pour conclure, il faut se voir de près!»

MOT DE BONAPARTE.
(à l'époque du Consulat).

Det hade länge varit bestämdt inom familjen de Châteauneuf, att de, när hettan på allvar började, skulle resa till Mademoiselle de La Feuillades egendomar i Normandiet, hvilka de alla längtade att återse. Edmée gjorde inga invändningar emot att lemna Paris — tvärtom var hon nästan glad öfver att komma derifrån, innan arméen kom igen från Italien; hon visste, att man väntade Förste Konsuln, om icke förr, så till Republikens fest den 25 Messidor (14 Juli). Taga emot hans bref, det kunde hon väl, läsa dem, älska dem — men se honom igen, höra hans röst, möta hans järnblå ögon! Blott hon tänkte derpå, var det, som om hjertat stannade.

De reste alltså den första veckan i Messidor. Edmée hade blott ett svagt minne af Belles-Rives; som helt liten hade hon bott der med sina föräldrar — men sedan — efter revolutionens utbrott — hade hon kommit till mostern, till det dystra Fougères, som hon ej lemnat en dag, förrän abbéen förde henne till Paris. Belles-Rives var en vacker

vidsträckt bygning i graciös, litet sökt rococostil; mot den klarblå julihimlen reste den sin hvita façad och sina breda, solbelysta trappor midt på Normandiets gröna slätter. Som nästan alla herrgårdar hade den under sansculottregimentet råkat i förfall och först nu under dessa vårmånader blifvit en smula reparerad och satt i stånd att mottaga egarinnan. De skuggiga alléer hon dunkelt mindes sedan sin barndom, voro nu borthuggna af revolutionens plundringsmän, liksom den vackra parken, men det hela gaf likväl intet trist eller ödelagdt intryck, ty en ny grönska sköt frodigt upp och täckte yppigt de rothuggna stammarne. Edmée var egentligen glad öfver, att man kunde se så fritt och så långt — längst borta i horisonten skymtade man Rouens kyrktorn — hon hade fått nog af de mörka skogarne kring les Fougères.

De lefde mycket ensamt på Belles-Rives. Der voro inga grannar i närheten att umgås med, ty adelsslotten stodo ännu öde eller voro bebodda af bönder och revolutionens parvenyer, som för spottpris köpt dem af staten. Edméés största nöje var, tidigt om morgonen att sätta sig på sin starka, normandiska häst, ge den fria tyglar och så på måfå galoppera öfver de gröna slätterna — jorden låg till största delen ännu i träde. I bland följdes hon af sin kusin, men han blef snart trött vid detta enformiga nöje, förstod icke, hvilken tjusning det erbjöd henne.

En morgon, just då hon med släpet af sin ridklädning i handen långsamt steg ned för den stora trappan, såg hon en främmande man stå och hålla hennes häst vid betslet.

Det var tidigt på morgonen — knapt mer än fem. Monsieur och Madame de Châteauneuf sofvo ännu, och der var få folk på gården. Den gamle Jeanot allena brukade åtfölja henne på dessa morgonpromenader, men honom såg hon icke till idag. Hon var allena med den främmande.

— Er ridknekt, medborgarinna, är tyvärr förhindrad

att följa er, sade han och bugade vördnadsfullt. Vill ni tillåta mig?

Edmée var icke rädd. Hon blef stående på trappan och fixerade skarpt den alldeles obekante mannen, idet hon höjde ridpiskan.

— Med hvad rätt? Hvem är ni?

Mannen sänkte sin röst: I Förste Konsulns namn lofvar jag er — ni skall bli beskyddad.

Mademoiselle de La Feuillade gick lugnt nedför trappan, och i det hon kraftigt stödde sin fot mot den främmandes framräckta hand, svängde hon sig raskt upp på hästen:

— Nå, så var min ridknekt då, eftersom Förste Konsuln befallt er det! Helsa och tacka honom för den omsorg han visar Frankrikes damer.

Edmée var vred. Hon drog häftigt åt sig hästens tyglar och red i skarpt galopp ut från gården, utan att den främmande mannen, som hon förstod hade bestuckit eller skrämt Jeanot att hålla sig borta, fick tid att följa henne eller säga henne ett ord.

I den upphetsning, hvori hela denna oväntade scen och nämmandet af Förste Konsulns namn hade försatt henne, betänkte hon ej strax, hvilket vågspel det var för en ung flicka att i denna tidiga morgon rida ut i landet allena. När hon kommit ett stycke utåt vägen, beslöt hon likväl vända om, men märkte nu, att hon redan var förföljd. I den stilla, ännu litet disiga, morgonen hörde hon starka, snabba hofslag af en häst i karrièr bakom sig. Hon vände sig icke om, vred af från vägen och slog in på en vidsträckt äng, som bevuxen med högt gräs och markblommor sluttade ned åt floden.

Förföljaren vred också af; i sned linie dref han sin häst öfver ängen.

Edmée insåg, hon hade burit sig öfveriladt åt — der nere flöt redan ån, hon vågade icke försöka att sätta öfver

den. Raskt gjorde hon helt om på hästen och vände sig med ridpiskan lyftad mot förföljaren.

Han red starkt till. Inom ett par ögonblick var han vid hennes sida. Han bar tvärsittande, uppviken hatt och grå kappa — Edmée kände honom strax, så snart hon fick öga på honom. Det var Förste Konsuln sjelf.

Han red tätt upp till henne och höll stilla på hästen. Ett ögonblick talade ingen af dem — de andades begge häftigt efter den hetsiga ridten. Han böjde sig ned och klappade mekaniskt hästen på halsen.

Så höjde han hufvudet med en stolt, vredgadt förebrående blick:

— Ni vill alltså icke höra mig, icke ens se mig, Mademoiselle de La Feuillade?

Edmée teg. Om det gällt hennes lif, kunde hon ej fått fram ett ord.

— Ingen utom min stallmästare vet, att jag är här, jag har blott en knapp half timme på mig, innan jag måste härifrån. Natten och de tidiga morgontimmarne har jag för er skull stulit från mitt arbete och min hvila. Jag sänder er bud, att jag i all höfviskhet och respekt ett ögonblick — eftersom tillfälle erbjuder sig — önskar att tala med er. Och ni — ni! Han högg i raseri ridspöet genom luften, så att det hven, och hennes häst gjorde skrämnd ett hopp till sidan.

Af floden, som här gjorde en krökning, voro de instängda på två håll. På andra sidan floden var skog. Bakom dem sluttade ängen starkt uppåt, så att den fullkomligt dolde dem från landsvägen.

Edmée satt styf och stilla på sin häst; hon ryckte icke engång till, då ridspöet hvinande skar genom luften, så tätt intill hennes hufvud, att det ref med sig en af de stora plymerna i hennes hatt. Han kastade sig af hästen och kom fram till henne.

— Hvarför talar ni icke? Hvarför bevärdigar ni mig icke med ett ord? Hvarför har ni ej svarat mig på mina bref, Mademoiselle de la Feuillade?

Han stod vid hennes knän med handen stödd mot hästens rygg och såg hotande på henne. Hon satt blek och stilla i sadeln — högre, men med sänkta ögon.

— Eller inbillar ni er kanske — hans ton var nu ironisk — att jag har kommit för att be er om ursäkt för min dristighet att älska er, eller stå er brudgum till ansvar? Om ni har förstått mig, om ni är värd en mans manliga kärlek, så vet ni, att mellan oss kan icke vara tal om slikt. Ni är fri, jag är icke alltför starkt bunden — ingen må väl inbilla sig, att jag har afsagt mig rätten att täfla med andra män om den kvinna, som framför alla behagar mig, som jag älskar.

Långsamt såg hon upp. I samma ögonblick hade han — med ett utrop — armarne om hennes lif och tryckte hufvudet ned mot hennes knä.

— General Bonaparte — hon försökte tala strängt, hon försökte att värja sig.

Han ref henne jublande af hästen och höll henne ett ögonblick ut ifrån sig med begge händerna om hennes midja. Stolt och ömt hvilade hans herskareblick på denna kvinna, som han, från första ögonblick han mötte henne, så lidelsefullt och bestämdt hade åtrått. Och i det hans ögon plötsligt fylles af tårar, mumlade han lågt:

— Hvad jag har tänkt på dig! . . .

Betagen, förvirrad lät hon sig dragas in i hans famn; först då hon kände hans varma läppar mot sina, försökte hon förskräckt att blifva fri.

Men han höll henne fast. Hans leende, obarmhertiga blick hvilade strålande på henne.

— Man har sagt mig, att ditt bröllop med Louis de

Châteauneuf redan var bestämdt. Jag har kommit för att engång få ett ärligt svar — är det sant?

Hon höjde långsamt, allvarligt ögonen upp till honom och skakade på hufvudet. Aldrig någonsin blir jag Louis de Châteauneufs hustru, sade hon enkelt.

— Hvarför? För det . . .? Han ville locka henne, tvinga henne att tillstå med ord.

— För det . . . hon sänkte ånyo blicken. Så rätade hon plötsligt på sig och sakta, blygt, men tillika med en drottningens sjelfmedvetna stolthet öfver att ge bort en kunglig gåfva, lade hon begge armarne om hans hals och mötte, djupt rodnande, men fast och modigt hans ögon.

Han såg på henne med en lång, egendomlig, dröjande blick, så gjorde han sig sakta, men bestämdt, fri för hennes lätta famntag.

— Jag har redan varit här alltför länge. Myndigheterna och mitt följe får ej vänta på mig i Gisors — det skulle väcka uppseende. Icke en minut längre har jag tid att dröja. Men du är min — icke sant, Edmée? Han tog henne åter i sina armar och såg henne eldigt, befallande in i ögonen. Jag kunde fordra dig nu, och du ville svara . . .

Hennes kvinliga motstånd, hennes flickaktiga koketteri vaknade plötsligt, och i det hon med ett lågt, lyckligt skratt drog sig undan hans alltför segervissa arm, sade hon gäckande, men med sänkta ögon:

— Nej, nej, nej!

Han smålog öfvermodigt.

— Såå! — När du kommer till Paris, skall jag fråga dig ännu engång, — jag skall göra det strax, det första jag ser dig, utan spår af barmhertighet. Till dess . . . Du har gifvit mig en kyss, nu tar jag två till. Du är min, min, min.

Han satt redan på hästen och böjde sig ännu engång ned emot henne.

— Lofva mig att icke lyssna till hvad någon säger — icke till råd, icke till hotelser, icke till böner. Tänk, att alla äro dina fiender och mina. Förtro dig till ingen.

Hon smålog blott stolt till svar, säker på sig sjelf.

— Och nu — han mätte henne med en lång, hänryckt blick, der hon med den gröna riddrägten på armen och den hvitplymagerade Henri IV-hatten snedt på hufvudet stod småleende, rodnande frisk i morgonens starka ljus. Akta dig, att bli vackrare än du är!

Hon skrattade; och smickrad, glad — modig, nu då han redan satt på hästen — fann hon med sin slagfärdiga franska tunga ord.

— Har Förste Konsuln satt ett «maximum» också för skönhet? Jag skall göra mitt bästa för att öfverskrida det.

— Förste Konsuln för sin del har ingenting deremot — hans skälmska, dristiga blick jagade åter blodet till hennes kinder — tvärtom! Men han vill att andra, t. ex. Monsieur Louis de Châteauneuf, skall ha en smula förnuft och vilja kvar. Det kommer att behövas!

Han lade småleende fingret på läpparne, och derpå — i det hästen redan reste sig på bakbenen — förde han helsande handen till hattbrättet:

— Mademoiselle de La Feuillade — vi ses snart igen i Paris!

Man var nu ett godt stycke inne i Vendémiaire (år IX) och ännu var der icke tal om, att Mademoiselle de La Feuillade kunde tänka på att lemna Belles-Rives. Madame de Châteauneuf hade nemligen på en körtur stjelpt med vagnen och brutit sitt ben — nu var hon visserligen på bättringsvägen, men läkarne affrådade tills vidare all flyttning.

Edmée led af denna tvungna försakelse; hon förtärdes af längtan efter att se Förste Konsuln och af fruktan att

han, då hon ej kom till Paris, skulle bli vred på henne, glömma henne, vilja glömma henne. Då olyckan hände — i midten af Thermidor — och man förberedde henne att stanna hela hösten på landet, blef hon alldeles utom sig. Hon hade blott en tanke: att underrätta honom om dröjsmålet och orsaken dertill. Hon hade knapt skrivit ett bref i hela sitt lif förr, utom då och då ett par torra redogörelser till de gamla på les Fougères, nu stod hon plötsligt inför den, som hon tyckte, tvingande nödvändigheten att skriva till honom. En half natt använde hon till att författa koncepter och förtvifla öfver sina stela, öofvade bokstäfver. Till slut skref hon blott:

Belles-Rives 28 Thermidor år IX.

Min faster är sjuk. Jag är tvungen att stanna här, trots det jag hellre ville vara i Paris.

Edmée-Louise de La Feuillade.

Detta lilla, lakoniska bref, naivt undertecknad med hela hennes aristokratiska namn, öfverlemnades åt Valentine, som stod sig väl med en postiljon på Rouenvägen, hvilken efter många omständigheter lofvade att besörja det i all hemlighet.

Hon fick icke något svar. Och under denna tid af plågsam ångest, då hon hvar dag måste säga till sig sjelf, att han — den store och mäktige — i vrede för det hon ej hört honom, hade glömt eller ville glömma henne, växte hennes unga kärlek till en lidelse så stark och våldsamt, att hon kände, hur den mer och mer tog makten från hennes förnuft och förintade all hennes motståndskraft.

Mot slutet af Vendémiaire kom Louis, som annars för det mesta under denna tid uppehöll sig i Paris, der Talleyrand gaf honom mycket att göra, på ett kort besök till Belles-Rives. Edmée hade längtat mycket efter sin kusin

— så kunde hon då åtminstone få höra något nytt från Tuilerierna.

Det var en mild, stilla höstafton strax efter middagen. Edmée hade länge, insvept i sin själ, suttit lutad mot balustraden på terrassen och sett mot vägen, hvilken månbelyst, lik ett bredt, blåaktigt silfverband, slingrade sig genom de öppna markerna. Nu skymtade hon äntligen långt borta en ryttare — han kom närmare — på hufvudets hållning och på resningen kände hon Louis de Châteauneufs alean.

Louis' och Edméés umgänge hade alltid varit *à l'anglaise*, d. v. s. särdeles fritt och otvunget, icke alls sådant, som det brukade vara i Frankrike mellan ett par unga personer, hvilka ämnade gifta sig med hvarandra. Som barn hade de själfmant kallat hvarandra för bror och syster, och då sedermera Louis blifvit uppfostrad i England, i engelska seder och med stor sympati för engelskt samhällsskick, och Edmée icke alls blifvit uppfostrad, eller rättare, som det kunde falla sig midt bland upprorsskaror i ett land, som var i permanent belägringstillstånd, hade deras umgänge icke heller senare kommit till att inordna sig under societetens konventionella regler. Trots giftermålsaftalet sågo de hvarandra ofta allena och talade med hvarandra om allt — till och med om kärlek.

Hon sprang ned för terrassen och mötte honom vid inkörseln.

Han blef glad och öfverraskad att se henne der. Leende vinkade han till henne från hästen.

— Det är en härlig afton, jag har knapt lust att stå af, sade han och klappade djuret. Vi ha blifvit så väl förplägade, «Monsieur» och jag i «*Les trois frères*».

Edmée fick en idé — nu kunde hon få tala allena med honom och kanske få höra nytt.

— Låt mig få rida ett stycke med dig, Louis. Jag kan sitta på sadelknappen, liksom hos Monsieur de Châtillon,

när vi reste till Paris. Här är visst ingen, som tänker på att anmärka det!

Hon satte foten mot spetsen af hans stöfvel och svang sig raskt upp framför honom. I traf satte han in mellan buskarne på de smala, nästan öfvervuxna stigarne, som engång varit parken.

Med ena armen höll han henne fast intill sig — varm af ridten, kände han hennes svala, fina kind nästan snudda vid sin, den milda, svalkande parfymen från hennes i aftonluften kyliga kläder. I detta ögonblick tycktes hon honom så nära — hon var åter den lilla «Edmette», hans «syster» och barndomsbrud.

— Har du längtat efter mig, Edmée? hviskade han lågt och ömt nedemot henne.

Hon höll ögonen nedslagna och såg ej den varma, väntande blicken i hans mörka ögon. Hon tänkte på en annan, när hon sanningsenligt svarade «ja».

— Och du är glad öfver att ha mig igen?

— O, ja, Louis! Du kan icke tänka, hvad här har varit ensamt.

— Nå, så ha vi då haft buller och bång i Paris — i synnerhet i min diplomatiska värld! Berthier är rest till Madrid för att underhandla, Monsignor Spina är kommen från Rom för att underhandla, Duroc är kommen tillbaka utan att ha underhandlat — du kan tro, Bonaparte och Talleyrand ha varit rasande på St. Julien och kejsaren. Nu ser det likväl ut att bli till något, ty i förrgår fingo vi då vapenstilleståndet förlängdt. Med England och de neutrala makterna underhandla vi också.

— Sluta upp, Louis! ropade Edmée skrottande. Jag kan omöjligt finna reda i alla dessa underhandlingar. Är der annars något nytt?

— Ja, Gud bevars! Stort attentat mot Förste Konsuln i operan . . .

Ett ögonblick tyckte Edmée, att hjertat stod helt stilla. Han kände, hur hon nästan blef styf i hans armar. I samma ögonblick höll han in hästen och ruskade henne kraftigt i skuldran.

— Edmée, hvad är der i vägen? Och då han såg hennes bleka ansigte, uttrycket kring mun och ögon, ropade han förtviflad: Hvad är då denne förbannade man för dig? Hvad skall jag tro?

— Låt mig komma ned, Louis, hviskade hon svagt, med nästan tonlös stämma. Jag befinner mig icke väl.

— Nej! — han höll henne som i ett skrufstäd. Du slipper icke härifrån, förrän du svarat mig. Åh, denna aning, som jag tyckte var så orimlig!

— Är han räddad? Lefver han? Var barmhertig, säg mig allt! tigde hon i ångest.

Han såg ett ögonblick allvarligt, spändt uppmärksamt in i det bleka, förvridna ansigtet. Ja, svarade han långsamt, han är räddad. Der var så godt som ingen fara.

Edmée suckade djupt. Han kunde märka, hur hon lik-som rätade ut sig efter den olidliga spänningen.

— Säg mig, Edmée — han såg allvarligt på henne — hvad vill du, att jag nu skall tänka? Så som du uppför dig, blott man i förbindelse med en fara nämner denna människas namn. Du, som annars icke vet, hvad fruktan vill säga!

Hon svarade icke — hon kunde ännu icke samla sina tankar. Hans blick mörknade ännu mer, och han fortfor misstänksamt, ironiskt:

— Det har aldrig förr fallit mig in — men vore han icke så ogalant som han är, skulle man nästan tro, att det vore af artighet mot Mademoiselle de La Feuillade, som han — just nu — låtit rödja och hedra vår gamla *Place Royale*. Allt får betydelse efter den uppmärksamhet, han visade dig i våras — och då du tiger, måste jag sjelf leta

mig till, hvad der kan vara mellan dig och honom. Jag har alltid förr ansett det för en kränkning mot dig, blott att i mina tankar förbinda ditt oskyldiga, stolta namn med hans, men nu! — Tro inte, jag hvilar, förrän jag vet allt, tillade han hotande.

Hon teg ännu, men hans ord om Place Royale hade väckt hennes uppmärksamhet. Åh, det var naturligtvis vanvett! . . . Men han hade dock ett ögonblick haft åtminstone hennes namn i tankarne!

— Du behagar ännu icke svara mig, Edmée? Han böjde sig öfver henne och såg henne dystert, skarpt in i ögonen. Kom ihåg, det är din blifvande man, som talar till dig.

— Louis, der var ett bönfällande, nästan gråtfärdigt drag om munnen, och hon sträckte svagt afvärande ut händerna. Tänk icke mer på dessa gamla historier. Vi passa icke för hvarandra, du och jag — jag blir aldrig din hustru.

— Hvad är detta för prat, min kusin, sade han otåligt och skarpt. För det att du på ett slags fantastiskt sätt har förgapat dig i en karl, du knapt har sett två gånger i ditt lif, skulle vi bryta alla familjeöfverenskomster, ödelägga vår framtid och vårt lif. Ja — ty du har ju blott sett honom några få gånger?

— Det är icke många gånger. Låt oss nu icke tala mer om detta, Louis! Men kom ihåg, hvad jag har sagt dig.

De hade begge stigit af hästen och gingo nu långsamt bredvid hvarandra fram emot slottet, han höll tygeln om armen.

— Detta är icke rent spel. Du ger mig inga skäl. Hvad vill du, jag skall tro?

— Intet. Hvad du vill. Du vet mycket väl, att jag aldrig har brytt mig det minsta om dig som brudgum.

— Du är åtminstone ärlig i vissa saker, sade han bittert.

— Du skulle bli förfärligt olycklig med mig. Hon var nu helt lugn och ville blott tala ut med honom. Du kan ju aldrig tåla, att jag har en egen mening — och det har jag alltid.

— Tills der kommer någon, som du älskar, och helt förslafvar den, svarade han missmodigt, med kärlekens skarp-synthet.

Hon skakade på hufvudet. Jag har alltid varit som en vild fågel, sade de hemma på les Fougères. Din egen moder och alla våra vänner i Paris säger detsamma hvar dag. Jag tror icke, jag någonsin duger till att sättas i bur.

— Men om jag blott kunde begripa denna motvilja för att gifta dig med mig! Ty detta fantasteri kan då omöjligt ensamt vara skuld deri. Du håller ju af mig?

Hon skrattade uppsluppet. Spänningen och ångesten hade plötsligt slagit om i öfvermodig munterhet. Den vaknande kvinnan njöt omedvetet af att se mannen vid sidan af sig plågas af svartsjuka, tigga och pocka på hennes ömhet.

— Jag älskar dig, Louis — som en broder! Nej, blif nu icke rasande. Kanske engång, när vi bli gamla, och jag har glömt mina «svärmerier» — hon smålog halft spotskt, halft vemodigt — så slår vi ändå våra påsar samman. Monsieur de Talleyrand har sagt, att jag blir en praktfull ambassadris!

Hon rätade på sig och gjorde skälmskt en sirlig, graciös nigning vid foten af trappan. Nu går jag upp och förbereder grevinnan. Stackars faster — hon har hört hästen trafva hela tiden, och kan inte begripa, hvar du har blifvit af!

Madame de Châteauneuf kunde icke förstå, hvarför Edmée och Louis gjorde så många omständigheter med detta engång fastslagna giftermål. «Det är icke Louis' skull —

beklagade hon sig för kammarjungfrun, gamla Marie, som i allt egde hennes förtroende. Han säger ingenting till mig, men det är ju tydligt, att han tillber själfva marken, hon trampar på. Men Edmée . . . Om någon i dessa tider är gammaldags uppfostrad, så måste det då vara hon! Knappt ett par månader har hon varit i Paris — jag ser henne nästan aldrig öppna en bok, hennes väninnor har jag själf valt — och ändå! . . . Hon är proppfull af alla dessa nya idéer om kärlek i giftermål och om individens rätt och frihet — man skulle tro, att hon minst hade läst «*La nouvelle Heloise*». Det är som jag alltid har sagt: det tjenar till intet, att försöka hålla den nya tiden ute, att fly ifrån den — den tränger intill oss genom springorna i väggen». Hon suckade och skakade resigneradt på hufvudet. Det var hennes stolthet, att hon aldrig varit att förmå till att emigrera, att hon, som hon sade, «förstått revolutionen», ända från den första dagen, då hon i hertigen af Orléans' salong hörde Madame de Genlis orera om Rousseau.

Hon hade så stor respekt för sin son, att hon sällan talade med honom om saker och ting, hon med sin fina takt och moderliga instinkt anade, att han ej gerna ville meddela sig om. Men sin brorsdotter bearbetade hon allt-somoftast.

— Åh, faster, brukade Edmée svara, jag är ju alltför ung, och jag har ju inte alls sett lifvet ännu.

— Alltför ung! Du är ju nästan nitton år — två år äldre än Laure Permon, som i nästa månad gifter sig med general Junot. Alltför ung! I min ungdom var man nästan gammal mamsell, när man ej var gift vid tjugo år.

— Men Louis, tant — Louis, är ju inte heller så angelägen, svarade hon listigt. Han har väl inte bedt dig påskynda saken — väl?

Madame de Châteauneuf skakade på hufvudet. Gud vet, sade hon, jag förstår mig icke på Louis. Han har icke

ögonen ifrån dig, när ni äro tillsammans, och till mig säger han icke ett ord. Det är nu alla dessa nya idéer — hvar-enda flicka är en Julie, hvarenda kavaljer en St. Preux! I min ungdom var kärleken praktisk — den handlade, nu drömmar den och filosoferar. Gud bevars, jag är sjelf så modern — jag förstår det så utmärkt. Men i det dagliga lifvet! . . . Ser du då icke, att Louis älskar dig? Han är blott för finkänslig, han vill icke lägga något band på din frihet, icke tvinga dina känslor.

Edmée gick smålende fram och lade sig på knä för den gamla damen. Var nu söt, käraste faster, och tala icke mer om detta. I vinter vill jag vara ung, jag vill vara i Paris — jag vill dansa. Hvem vet — Monsieur de Talleyrand kan få i sinne att skicka Louis till Petersburg eller Konstantinopel i morgon. Tror någon, att jag vill följa med dit!

Edmée var glad och i strålande humör. Hon visste nu, att de snart skulle resa till Paris, de hade lofvat att komma till Mademoiselle de Permons bröllop först i November. Hon gifte sig med Förste Konsulns vapenbroder och ungdomsvän, kommandanten i Paris, general Junot, och Laurette hade skrivvit, att hela familjen Bonaparte hade lofvat att komma på bröllopet. Åh, der var en förtrollande ångest bara i den tanken att se honom igen! Var han vred? Hade han helt glömt henne? Åh nej! Nu, när hon visste, hon skulle återse honom, svunno alla farhågor som snö för solen.

En af de sista dagarne de ännu voro på Belles-Rives, fick Edmée genom tjänstfolket fatt på Fontanes flygskrift, författad i anledning af Ceracchis attentat den 18 Vendémiaire: «Jämförelse mellan Cæsar, Cromwell, Monk och Bonaparte». Med stigande intresse läste hon de cirkladt logiska, retoriskt afrundade fraserna, som alltför ostentativt sökte bevisa, att Förste Konsuln var nödvändig för Frankrike, för statens bestående, att han, och blott han, vore

värdig att bära kronan — landets framtid fordrade, han skapade en dynasti. För henne voro de bevisgrunder, som brukades, fullkomligt tillfyllestgörande, och väl förberedd, som hon var, behöfdes der icke mer för att fullständigt och för alltid ödelägga hennes tro på Bourbonernas sak. Hon tyckte det var så solklart, att han, som med sina fabelaktiga segrar grundlagt ett helt nytt Frankrike innanför och utanför det gamlas gränser — att han, och han ensam, vore berättigad till landets första hedersplats, att i sin person representera nationen. Med förvåning och vemod tänkte hon på, hur många tappra chouaner, som gifvit sitt lif för kungens sak. Hur var det möjligt, att de — män — kunde vara så förblindade?

IX.

«Le diamant seul doit parer
Des attraits que blesse la laine.»
Mot sur les modes du Directoire.

L'Empereur désire en concevant; sa pensée
devient une passion en naissant.

L'ABBÉ DE PRADT.

Gammalmodiga karosser och lätta, moderna kabrioletter höllo i kö utanför Madame Permons lilla hôtel i Chaussée d'Antin. På trappan, för tillfället så prydd med lefvande växter, att den bildade en löfrik allée upp till vestibulen, som i stil dermed förestälde en berså — begge upplysta af en massa kulörta lyktor i nationalfärgerna — var en jämn, oafbruten tillströmning af civila och militära kavalerer samt unga «*merveilleuses*», som, innan de gingo upp, kastade själar och palatiner till tjenarne och derpå, barhalsade, bararmade, i antika frisyrier och musslinsdraperier, skrattande och pratande skyndade sig upp i balsalen. Der kom Madame Permon dem till mötes — ståtlig i sin grekiska tunika och hvita strutsfjäderstoque öfver de ännu ramsvarta lockarne. På hvar sin sida om henne helsade general Junot och Madame Junot på gästerna.

Mademoiselle de La Feuillade kom något sent. Madame de Châteauneuf hade plötsligt blifvit illamående och i sista ögonblicket hade bud sändts till Madame de Caseaux, som bodde ej långt derifrån i hôtel de Périgord, *Rue de l'Université*, om att hemta Edmée och taga henne under sina vingars skugga. Louis for dit allena i sin wiski — det ansågs icke passande i Faubourg de St. Germain, att han åtföljde sin kusin.

När de kommo, var Madame Permons icke stora våning så godt som fullpackad, och dansen hade redan begynt. Inne i stora salongen sutto hedersgästerna: Madame Bonaparte, Madame Lætitia Bonaparte och hennes döttrar jämte flera damer af den gamla högaristokratien, som icke riktigt visste, hvad min de skulle hålla gentemot «*la famille consulaire*», som den nu började kallas. Edmée hade aldrig förut sett Förste Konsulns familj. Med en rodnad så plågsamt djup, att den nästan var i ögon fallande, blef hon af värdinnan förestäld för hans hustru och moder samt för hans svägerska, Madame Joseph — systrarne voro redan upptagna af dansen. Hon fann Madame Bonaparte förtjusande: graciös och älskvärd; och när hon, så fort som möjligt, drog sig tillbaka från hennes närhet, var det med en känsla af så plågsamt missmod, af så häftig och hopplös förtviflan, att hon måste bita sig i läpparne och göra det yttersta våld på sig för att icke brista i gråt.

Madame Leclerc och Madame Baccicchi voro uppe på golfvet och dansade — Madame Murat, som var i hög grossess, hade ej kunnat komma med. Der var en ofantlig trängsel af herrar omkring Madame Leclerc, hon var gifvet balens drottning. Hennes toilett väckte sensation bland damerna och entusiasm hos herrarne. Hon hade håret kammat *à la grecque*, med två bandeletter af ett slags dyrbart, tunnt pelsverk, öfversådt med tigerfläckar, prydda med vindrufsklasor i guld — det var en trogen kopia efter en antik

kamé, föreställande en bacchant. Klädningen var af sällsynt fint indiskt musslin, nedtill broderad med ett flera tum bredt guldbroderi i form af en vinlöfsranka. En tunika af renaste grekiska fason var draperad öfver bröstet — broderad i kanten med vinlöf och på skuldrorna sammanhäftad med två dyrbara kaméer. Bältet, som gick tätt under bröstet, var af gammalt guld med ett spänne, bildadt af en oförliknelig graverad sten. Hennes hvita, formfulländade armar och händer voro utan handskar, blott prydda med flera armband i guld och kaméer. Hennes ansigte liknade broderns — det var samma förföriska leende i ögonen och omkring läpparne — blott var hon som kvinna mycket vackrare än han som man.

Elisa Bacciocchis toilett väckte också uppseende, men blef mindre beundrad än systemens. Omkring hufvudet bar hon virad en musslinslöja, brocherad i guld och broderad med silke i alla färger, och ofvanpå den igen en gyllene lagerkrans à la Petrarca. En lång tunika öfver en halfång släpkjol, inga ärmar, och på skuldrorna en enorm, fladdrande, tunn sjal, som liknade en slöja eller en mantel, fulländade dräkten.

— Det är en symbolisk toilett, förklarade Albert Permon, Laures broder, småleende för Edmée, då de togo plats i kontradansen helt nära Förste Konsulns systrar. Det är hennes dröm, att man genom dender kostymen skall kunna skymta hennes litterära intressen.

Så snart hon kunde, drog sig Edmée ur dansen. Hon kände sig nästan sjuk af spänningen att vänta på honom — hon visste, han säkert hade lofvat att komma — och utsigten att möta honom i denna omgifning, betog henne allt hennes mod. Tusen gånger ångrade hon sin svaghet att någonsin ha kommit hit, och hade det icke varit för Louis' skull, hvars ögon icke veko ifrån henne, hade

hon för längesedan under ett eller annat svepskäl försökt smyga sig bort från det alltsammans.

Laure Junot gick omkring till sina väninnor och beklagade sig — hennes mor fordrade bestämdt, att hon skulle följa aristokratiens traditioner och som brud dansa «drottningens menuett». I flera veckor hade sjelfva Gardel inöfvat den med henne, hon visste, hon dansade den som en elfva, men — det var så «genant»! Ett ögonblick hoppades hon att slippa: Monsieur de Trénis, som hade lofvat att vara hennes kavaljer, stod icke till att finna; då uppsökte hennes mor Monsieur Lafitte, den ende, som kunde rivalisera med «salongernas Vestris» och som nu var förtjust öfver tillfället att slå honom ur brädet. Nu var der ingen utväg för Laurette — hon måste till det! Gästerna drogo sig tillbaka längs med väggarne och Albert de Permon gaf musiken tecken att spela upp «drottningens menuett».

Edmée satt allena längst borta i fonden af salen — ett stycke ifrån de öfriga. Med det bleka hufvudet på sned, tillbakalutadt mot den gamla, högryggade Louis XIII-stolen, som egentligen lika litet passade till det öfriga möblemanget, som hon till det sorglösa sällskapet, med armarne slapt hängande ned i skötet och händerna lätt knutna om solfjädern, satt hon der ensam midt i ljusglansen från lampeterna på väggen. Den snöhvita klädningen utan bård eller broderi, blott sammanhållen öfver skuldrorna af ett par stora juvelagraffer, föll i mjuka, djupa veck ända ned öfver fötterna, som knapt stucko fram under kjortelfällen.

Ingen sysselsatte sig för ögonblicket med henne. Louis de Châteauneuf, som annars vakade öfver henne med en broders och en älskares öga, var nu höfligt upptagen af att höra på den vackra Madame de Contades' afundsjuka beskärmsel öfver Madame Leclercs toilett. Laure de Caseaux, som annars också troget hållit sig vid hennes sida, hade nyss blifvit engagerad af den tillrättakomne Monsieur de

Trénis, som lät sitt dåliga humör öfyer att ofrivilligt ha mankerat bruden taga aflopp i ironiska anmärkningar öfver Monsieur Lafittes dans. Mademoiselle de Caseaux var djupt intresserad af hans sakkännedom.

Midt på golfvet, allena med sin kavaljer, dansade den unga Madame Junot, graciös, charmant, som en liten fédrotning, sin obligatoriska menuett — en svag, konventionel hyllningsgärd åt Versaillerhofvets skuggor! Hon höll ögonen nedslagna, och i det hon med ena handen lyfte klädningens släp, gaf hon med en djup reverens två fingrar till sin kavaljer.

I detta ögonblick — klockan var väl bortemot elfva — hörde den tysta Edmée tvärt igenom musiken och sorlet i salen, bullret af hästarne, som eskorterade Förste Konsulns vagn. Hon såg Junot göra tecken till sin svåger. Efter ett par minuter slogos deux-battanterna upp på vid gafvel, allas blickar vändes dit: Förste Konsuln kom in mellan general Junot och Albert de Permon.

Mademoiselle de La Feuillade blef sittande i stolen i samma ställning som förr, trots det hon såg, att de flesta af damerna reste sig. Det blef nästan svart för hennes ögon, och omedvetet tryckte hon handen mot hjertat. Hon visste ju, att han skulle komma — hela aftonen hade hon icke tänkt på annat — men ändå, nu, när hon såg honom . . .

Han gick raskt genom rummet fram till Madame Permon, som kom honom till mötes.

— Kära signora Panoria — han tog begge hennes händer och förde dem till sina läppar med denna öfverströmmande, litet sökta, italienska vänlighet, han ibland ville visa. Ni ser, jag kom trots allt!

— Ingen kan vara så välkommen, general . . .

— Och nu har jag dock kommit för sent för att se Laurette dansa! Man har sagt mig, Madame, att er dotter dansar som Mademoiselle Chameroi. Min Gud, hvad tiden

går! Jag tycker det var som igår jag bar henne på mina armar.

— Det är länge sedan, general, Madame Permon smålog. Ni har i mellantiden tecknat om Europas karta.

Bonaparte hörde henne icke, han såg sig ifrigt omkring i rummet. Der satt Joséphine på sin hedersplats vid kaminen, indolent, småleende under sina rosenguirlander, draperad i en guldbroderad indisk silkesjal. Han nickade förströdt, och hans blick flög vidare — liksom sökande. Plötsligt klarnade hans ansigte upp — han smålog, detta ljusa, ömma leende, som blott han egde, och sänkte ögonen.

Han afbröt litet tvärt samtalet med värdinnan och tog general Junots arm.

— Låt oss titta litet på marknaden! hviskade han glädtigt. Hvita halsar, juveler och mussliner . . .

Han drog honom med sig genom salen bortåt det hörn, der Mademoiselle de La Feuillade satt.

Ett ögonblick tänkte hon på att springa upp och blanda sig med det öfriga sällskapet — det var så omöjligt, tyckte hon, att tala med honom här, mellan alla dessa främmande menniskor, efter det samtal, de sist hade haft med hvarandra, efter det bref, hon hade skrivit i sommar och icke fått något svar på. Men hon blef sittande. Hennes knutna hand låg orörlig under hjertat, och hennes blick — vidöppen, tjusad, som en fången fågels — hängde vid Bonapartes ansigte. Ingen gaf akt på henne; man var redan så van vid, att Förste Konsuln fängslade allas blickar, när han visade sig.

Han styrde långsamt men bestämdt kursen fram emot henne; allt emellanåt stannade han och sade ett ord till någon han kände. Nu var han helt framme vid hennes stol.

— Mademoiselle de La Feuillade — han böjde sig fram emot henne och hon kände hans egendomliga, lysande blick helt in i själen. Ingen kunde se hans ansigte, utom

hon och general Junot, som ännu var vid hans sida. Mademoiselle — det gläder mig att träffa er igen.

Hans blick och ton gjorde för henne de banala, intetsägande orden till tusen de ömmaste försäkringar om längtan och om lycka. Hennes ångest svann spårlöst bort i samma ögonblick hon blott hörde hans röst; hon smålog, hennes blick vidgade sig och hvilade i hans.

Junot studsade. Han såg ett ögonblick skarpt på dem begge och drog ovilkorligt, med en märklig, men energisk rörelse Bonaparte tillbaka. Han kände sin gamle kamrat från deras första äfventyrliga ungdom i Paris, från hans scener med Joséphine i Italien och nu sist från fälttåget i Egypten, från affären med Madame Fourès — han visste, hur litet sjelfbeherskning han hade, när det gälde älskog.

— För satan, tänkte han plötsligt, om han nu, som den gången i Kairo, midtibland dem allesammans . . .

— General, sade han hastigt. Jag tycker jag ser Madame Bonaparte göra tecken . . .

Förste Konsuln kastade hufvudet tillbaka med en egenomlig, nervös rörelse, som ingen utom han hade, och smålog ironiskt upp emot Junot: Det är bra, min gosse! Gå du bort och hör hvad hon vill. Mademoiselle de La Feuillade, som jag länge längtat att träffa, är nog så god att under tiden berätta mig, hvad hon vet af nytt från Vendée. Man har låtit mig förstå, att hon har viktiga förbindelser der och kanske upplysningar att ge mig.

Junot gick med en bugning. Han skakade på hufvudet för sig sjelf.

De omkringstående hade hört general Bonapartes sista, högt uttalade ord. Kretsen vidgade sig strax omkring honom och Edmée.

Han satte sig på en låg stol midtför hennes och vände ryggen till salen. Han stack sin värja in mellan benen, satte armbågen mot knäet — utanpå uniformen hade han

behållit sin grå öfverrock på — och stödde hufvudet i handen. Han sade icke ett ord, bara såg på henne.

Plötsligt vaknade kvinnans sociala sjelfbevaringsdrift hos Edmée — hon förstod, att de måste tala. Och med ett halft barnsligt bedjande, halft konventionellt tvunget verldsdamsleende böjde hon sig fram emot honom, under det hon i sin förlägenhet mumlade ord, som hvarken han eller hon sjelf fann någon mening i. Men hon rörde åtminstone läpparne, hon talade.

Han satt bara och såg på henne — hur uttrycket vaxlade i detta ljufva, unga ansigte, hur blodet kom och gick under den hvita huden — genomskinlig som späda rosenblad. Han hade småningom ryckt henne så nära, att han nästan fysiskt kunde förnimma, hur våldsamt hennes hjerta klappade under det tunna tyget.

— Edmée, mumlade han, och plötsligt kände hon hans varma, fasta hand på sin bara arm. I samma ögonblick hade hon instinktmässigt skjutit stolen tillbaka och häftigt rest sig upp.

Dansen slutade omkring dem. Från den andra ändan af salen mötte hon Louis de Châteauneufs blick.

— General — jag ber er, hviskade hon hastigt. Gå, säg ingenting — icke här! Man ser på oss.

Han reste sig upp. Ni har rätt. Detta går icke. Jag måste se er hemma — ensam.

— Omöjligt — jag kan inte. Hon såg bedjande upp och sänkte så långsamt ögonen, rodnande för hans blick.

— Nå — Châteauneuf kan jag tro! Honom skaffar vi väl ur vägen. Lofva blott, han talade så lågt och otydligt, att hon mera kände än hörde orden, att du lyder mig.

Hon gjorde en obestämd, afvärjande rörelse, och med uppjudande af all sin kraft gick hon raskt ett par steg fram i rummet. Hon märkte, att någon talade till henne,

och hon svarade automatiskt; hon kunde sedan omöjligt påminna sig, hvad det var för en människa och hvad de hade sagt.

Senare på aftonen talade Förste Konsuln länge med Monsieur de Talleyrand. De öfriga gästerna uppmärksammade han föga och for — efter sin vana — tidigt hem.

X.

«Qui ne sait que la seule victoire contre
l'amour, c'est la fuite?»

MOT DE NAPOLÉON.

Edmée och Louis hade ej talat med hvarandra om aftonen efter balen. Hon hade undgått honom, i hans ögon hade hon redan sett, hvad han tänkte och hvad han fruktade. Nu vid middagstid dagen efter, då hon med sitt tapisseri satt inne i Madame de Châteauneufs kabinett och, så godt hon kunde, gjorde reda för balen, trädde Louis plötsligt in. Han kom direkt utifrån, der slog kyla från hans kläder. Hon vågade icke se upp, då han strax gick rakt fram till henne.

— Min mor, sade han med sin vanliga röst, blott Edmée kunde höra, hur tvungen den lät — vill du tillåta mig att ett par ögonblick tala allena med min kusin. Jag har en stor nyhet att meddela henne.

Madame de Châteauneuf reste sig upp och vinkade på gamla Marie, som alltid satt inne i rummet hos henne. Stödd mot pigans skuldra gick hon långsamt, haltande ut. Hon gjorde ingen invändning — också hennes modersöra hade upptäckt den egendomliga klangen i Louis' röst, och

när hon såg upp på honom, blef hon förfärad öfver den stela blekheten i hans ansigte.

Louis gick sjelf bort och låste dörren efter henne. Han gick ett par slag öfver golfvet utan att tala — Edmée märkte, att han kämpade för att beherska sig. Slutligen stannade han, satte sig vid bordet midtemot henne och började trumma med fingrarne på skifvan.

— Vet du af, att jag af utrikesministeriet blir skickad till London — för att hjälpa Otto med min kännedom om engelska förhållanden! Han skrattade högt och hånligt och slog den knutna handen hårdt mot bordet. Jag har order att lemna Paris ännu i dag — Bonaparte har brådtom!

Edmée böjde sig djupt ned öfver tapisseriet och letade automatiskt bland silkedockorna på bordet. Hon hade en förnimmelse, som kunde hon kväfvas.

Han reste sig halft upp och grep våldsamt hennes händer tvärsöfver bordet. Med sin brännande blick tvang han hennes att lyfta sig.

— Vet du om det? nästan hväste han henne in i ansigtet. Var det det du talade med honom om i går?

Hans otyglade raseri väckte Edmée's vrede. Med en kraftig rörelse slet hon sina händer ur hans och reste sig upp från sin plats.

— Gå din väg, Louis! Du vet ju icke hvad du säger.

— Åh, nu genomskådar jag allt — alltsammans! Han sjönk ned med händerna för ögonen, förtviflad. Han har trängt sig in till dig — vunnit dig, Gud vet genom hvilka djefvulskonster! Och nu — nu är der ingen, som står honom i vägen, utom jag. Hvar har jag då haft mina ögon, som intet har sett? Eller rättare: jag har icke velat se det — det förekom mig så orimligt. Men i går på balen! . . . Hade jag ej varit den verldsman, man nu engång kufvat och uppfostrat mig till — jag hade slagit honom i ansigtet, der han satt och stirrade på dig med sina glupska ögon! Hans

röst slog öfver i ironi: Man måste tillstå, att hvad den karlen vill, det vill han — och nu vill han dig. Bort, bort med hennes beskyddare! General Bonaparte har redan engång visat, att han vet, hur det skall gå till. Ah, hade jag blott gjort det — det, som jag i natt i vanvett tänkte på och med afsky förkastade! Jag skulle trängt mig in till dig — han gick helt nära intill henne och grep henne hårdt om armen, medan han hviskade orden in i hennes ansigte — jag skulle ha tagit dig med våld, tvungit dig att tillhöra mig. Och sedan — jag känner dig — hade du aldrig vågat att visa ditt ansigte för denne förbannade man. Du är min brud, vi skulle ha påskyndat bröllopet, rest ur landet — och när mitt barn föddes, skulle du älska mig. Hvarför gjorde jag det icke? Han stötte henne våldsamt ifrån sig och vände sig bort med handen för ögonen. Jag visste icke då, att man blott gaf mig en natt att handla. Hade jag vetat, hvad jag nu vet — jag skulle ej betänkt mig! Man uppfostrar oss till gentlemän — hans röst steg i styrka — till finkänslig respekt för andras heder, egendom och frihet — och så! Midt för våra ögon kommer den dristige, den fräcke och samvetslöse och röfvar oss makten öfver vårt eget land, kvinnorna, äran. Och med rätta hånskrattar man åt oss, Frankrikes gamla, stolta adel, som tål allt detta, icke rör en hand för att försvara oss!

Edmée stod stilla. Hon sänkte icke hufvudet, men hon höll ögonen orörligt nedslagna.

— Men jag reser icke, hör du — icke utan dig. Hvad bryr jag mig om karrière, om fädernesland, när jag skall köpa det med denna exempellösa skam! Skall jag, grefve af Châteauneuf, som en hund krypa för denne korsikanare och frivilligt lemna honom min ära att trampa under fötter! Försmädelsen är för stor, för uppenbar — ingen man i kristenheten ville tåla den. De må göra, hvad de vill emot mig — jag stannar, och jag skall veta, att be-

skydda min bruds heder, ifall — hans stämman var full af spotskt hån — ifall hon ännu har någon!

Edmée rätade på sig. Hon stod stilla, med högrest hufvud, hennes läppar krökte sig stolt, och de stora ögonen flammade i oåterhållen vrede.

— Blif, om du vill! Krossa din framtid, din mors förhoppningar, det rör mig icke. Men det skall du veta — hon gick ett steg emot honom, och i superbt öfvermod kastade hon hufvudet tillbaka och lade de bara, starka armarne i kors under bröstet — att hvarken du eller någon annan kan hålla mig borta från honom. Stänger du in mig, kryper jag ut genom ett rätthål.

— Så långt har det alltså gått med dig! Så talar alltså Edmée de La Feuillade — en Bonapartes frilla!

Hon mötte stolt hans ögon utan att blinka. Spara dina skymfande ord, Louis — jag är icke det du menar.

— Men du blir det — i dag, i natt, i morgon! ropade han utom sig.

Hennes läppar darrade svagt, men hon sänkte icke blicken, när hon svarade:

— Hans vilja är min.

Med ett tjut, som hos ett såradt djur, föll Louis de Châteauneuf, med hufvudet i händerna, ned mot bordskifvan. I raseri sprang han upp och sparkade till stolen, så den föll i golvet.

— Jag befäller dig att följa mig, Mademoiselle min kusin. Kan du ännu räddas, så skall du räddas — med eller mot din vilja.

— Hör, hvad jag nu säger, Louis. Hon trädde fram till honom och lade kraftigt, med myndighet, sin hand på hans skuldra. Du talar icke med ett barn. Mot min vilja för ingen mig bort. På ett eller annat sätt — och du har sjelf sagt, att jag är både listig och orädd — låter jag general Bonaparte veta, hvad du har i sinne mot mig. Du

är klok, du är betänksam, Louis, och du vet, att du här sätter hela din framtid på spel. Du kan inse, att stäld mot min vilja och mot honom och hans makt, förmår du intet.

Han blef stående stilla, med sänkt hufvud. Hon hade rätt — till och med nu, så upprörd han var, kunde han inse det. Den generation Louis tillhörde, hade lärt att tänka — att resignera och att gräma sig. Han stod stilla — plötsligt kastade han sig på knä framför henne och grep henne om begge armarne.

— Men om jag ber dig, Edmée — om jag tigger dig i vår slägts, i din fars, i min kärleks namn . . . Ty jag älskar dig — tusen gånger mer än han älskar jag dig. Jag känner dig, din natur är min, du är för mig den enda af alla kvinnor — min syster, min brud, min älskade. Förstör icke vår framtid för en nyck af tyrannen — följ mig, spara dig sjelf för skam och ånger.

Hon stod och såg ned på honom. Och på engång fyldes hennes ögon med tårar — hon kom till att gråta så häftigt, att han förskräckt sprang upp och måste taga henne i sina armar, för att hon ej skulle falla.

— Edmée, du vill? Säg, att du vill, hviskade han för-
tvifladt, ömt.

Hon kunde ej få fram ett ord för snyftningar, men hon skakade på hufvudet, så hopplöst bestämdt, att han strax suckande släppte henne.

— Tänk efter, Edmée, sade han tungt, lamt, i det han halft vände sig ifrån henne, uttröttad på själ och kropp af den våldsamma spänning och alla de sinnesrörelser han oafbrutet lefvat i alltsedan förra aftonen. Tänk efter ännu engång — lifvet är så långt och trist.

Hon såg upp från stolen, der hon satt, och i det hon tog näsduken från de våta ögonen, svarade hon med sina skälfvande barnaläppar:

— Döden kan vi alltid finna.

Han suckade, trött af denna orkeslösa kamp mot en vilja, som han kände var starkare än hans. Ett ögonblick stod han stilla — liksom tvekande — så vände han sig tvärt om och gick ut ur rummet.

Edmée fick rätt: när Louis riktigt hade tänkt sig för, och han hade både klokhet, äregirighet och skarpsinne, tog han sitt parti och reste på den af ministeriet fastsatta tiden. Genom att stanna riskerade han allt; hans ställning som återvänd emigrant var alltför osäker och farlig, den inbjöd till alla möjliga godtyckligheter från regeringens sida; gaf han sig till att kämpa mot diktatorn, visste han, att marken ville vika under hans fötter. Dessutom hade han icke hjerta att krossa sin mors förhoppningar — att med ett slag förstöra hela det arbete, hon med oändligt tålmod och under oändliga faror hade gjort för hans framtid alla dessa år. Och han kände der var intet hopp — Edmée ville icke frälsas! När denna tanke trängde sig på honom, var han frestad att hata henne för de kval, hon beredde honom, att unna henne det öde, han fruktade för henne — i bitter svartsjuka, vrede och trots uppgaf han henne.

Till sin moder sade han intet annat, än att han af regeringen i diplomatiska angelägenheter oförtöfvat var beordrad till England, och skulle resa redan samma afton. Han kunde nu, efter det hans första våldsamma uppbrusning hade lagt sig, icke till en annan få öfver sina läppar de beskyllningar, som han för ett par timmar sedan så lidelsefullt slungat mot henne sjelf. Han bad blott modern i allmänna och sväfvande ordalag «vaka öfver Edmée», och medan han sade dessa ord, tog han för första gången med i beräkning de stora materiella svårigheter, som nödvändigt måste ställa sig i vägen för Förste Konsuln, och som Edmée i sin oer-

farenhet ej skulle kunna hjälpa honom att undanrödja. Men alla dessa tankar, allt detta grubbel, hans vanmäktiga raseri, hans bittra hat, hans tärande ångest och ömkliga hopp, plågade och sönderslet honom till ingen nytta. Han måste i alla fall resa. Såvida han ej för andra gången ville förlora fädernesland och socialt fotfäste — och det ville han icke, dertill visste han alltför väl, hvad det ville säga — måste han resa, der var ej något alternativ.

Hela huset kom på benen i anledning af den plötsligt bestämda resan. Mor och son intogo betryckta och bedröfvade afskedsmiddagen allena. Edmée skylde på trötthet och hufvudvärk efter balen — hon ville ej se honom mer.

Men då hon på aftonen hörde resvagnen köra fram för den stora trappan, då hon hörde bullret af steg, som från alla husets kanter skyndade mot vestibulen, då hon till slut hörde Louis' egen klangfulla, befallande röst — då kunde hon ej stanna i sitt rum längre. I hast reste hon sig upp från bädden, der hon vaken hvilat, och utan att tänka på sitt oordnade, förgråtna utseende, öppnade hon dörren och ilade utför trapporna.

Louis de Châteauneuf ryckte till, när han strax, öfverst på trappan, såg hennes hvita klädning; med en omedvetet spejande blick på tienstfolket vände han sig raskt om. Så gick han beslutsamt emot henne och mötte henne på halfva trappan.

Ljuset från vestibulen föll blott svagt dit upp, och de voro så godt som allena. I tjenarnes åsyn kysste han halft knäböjande den hand hon räckte honom.

— Louis, hviskade hon med handen för ögonen, förlåt mig, glöm mig!

Han såg upp, och i det dunkla ljuset möttes deras ögon. Aldrig glömde Edmée hans stolta, sorgsna blick.

— Kan jag väl förlåta? Med skam tvingas jag att

fly och lemna min ära i sticket. Jag föraktar mig sjelf — och dock, jag har intet val! Du har låtit mig upplefva ögonblick, som äro bittrare för en man än döden. Säg, att der är hopp, att du sjelf vill kämpa — och jag stannar ännu och trotsar allt. Denna fega, vanärande flykt från all kamp är värre än något annat.

Hon vände sig bort och drog sin hand ur hans. Der är intet hopp, Louis, sade hon fast och stilla. Res med Gud.

XI.

— — «J'allais épouser une Française; j'aurais choisi un des premiers noms de la monarchie, c'était même là ma première pensée, ma véritable inclination» — —

NAPOLÉON
(à Ste Hélène).

«L'amour doit être un plaisir, non pas un tourment».

MOT DE NAPOLÉON.

Dagen efter Louis' afresa — det var den 22 Brumaire — kom den unga Madame Junot på visit. Hon blef helt förfärad, när hon såg, hur eländig och blek Edmée såg ut.

— Min Gud, Madame, sade hon till Madame de Châteauneuf, der kan man se, hvad kärlek är! Monsieur Louis skulle allt vara förnöjd, om han såge henne.

Madame de Châteauneuf log tvunget, Edmée vände sig bort. Mer än allt annat plågade det henne, att möta Louis' moders forskande, bekymrade blick. Laurette fick plötsligt en god idé.

— Jag har en bön, Madame — hon böjde sig fram på sitt graciösa, vinnande sätt — låt Edmée få komma hem till mig ett par dagar och hjälpa mig att arrangera en smula. Allting ser så obarmhertigt nytt ut derhemma, Edmée har

så fin och säker smak. Jag skall nog muntra henne, tillade hon saktare.

— Edmée får göra, som hon vill, sade fastern litet kyligt. Så mycket kunde hon förstå, att der var något allvarligt i vägen mellan Edmée och Louis, och att det var Edméés skull.

— Om faster tillåter — började Edmée. Hon såg tacksamt på Laurette. Bara att få komma härifrån var en lättnad.

Allt blef öfverenskommet, som de unga damerna önskade det. Valentine fick genast order att packa in det nödvändigaste, och när Madame Junot reste, förde hon Edmée med hem i sin vagn.

— Blott till i öfvermorgon, faster, sade hon nästan glädtigt, när hon till afsked böjde sig ned och kysste Madame de Châteauneuf på begge kinderna. I morgon skickar jag Valentine att höra, hur det är med dig, eller jag kommer kanske sjelf på en kort visit — tänk att komma hit på visit! Hon skrattade en smula tvunget. Och — hon tvekade och talade med lägre röst — skulle du få något bref eller bud från Louis, så låt mig veta det.

— Jag kan inte förstå det, Marie, suckade den stackars Madame de Châteauneuf, då de båda unga damerna voro utanför dörren. Hon tänker dock på honom, och hon gråter för hans skull. Men det säger jag — hon nickade sorgset, men med en viss sjelfkänsla — Edmée kunde ej träffa många, som till den grad liberalt respekterade hennes hemligheter, som jag gör.

Morgonen derpå — så tidigt, att man nätt och jämt hunnit frukostera hos Junots — öfverraskades kommandanten af Paris af ett besök af Förste Konsuln.

Bonaparte var i utmärkt humör. Han talade med Junot om vinterfälttåget mot Österrike, hvartill allt var förberedt

och i ordning nu. I början af Frimaire, beräknade han, att fientligheterna kunde öppnas. Med sin värja tecknade han på golvet strategiska utkast af de fem härarnes ställning, och hvilka operationer, han tänkte sig, att Moreau skulle göra vid Isar.

— Vore det jag sjelf, sade han, ginge jag annorlunda till verks, men Moreau och Brune förstår sig icke på snabbhet. De äro säkra — men satans försigtiga! Det har jag också baserat kampagnen på.

Han teg litet, så sade han med ett leende, som Junot icke begrep — Nej, i vinter har jag icke tid att vara med! Han reste sig upp och tillade allvarligare:

— Man riskerar att intrigerna från Prairial börjar igen. För ögonblicket är det viktigare att hålla Tuilerierna än både Ulm och Mantua.

— Apropos Tuilerierna! Jag har ett ärende från Madame Bonaparte till din hustru. Är hon uppstigen, den lilla Madame Loulou? Förmodligen — han knep skrattande Junot i örat — när du är det.

— Min hustru är i sin salong — hon har besök af en väninna, Mademoiselle de La Feuillade. När Junot nämde Edméés namn, kunde han ej låta bli att se rätt skarpt på Förste Konsuln.

Bonaparte förändrade icke en min. Han hade icke lust att ha några förtrogna i sina intimaste affärer, och trots det han visste, att Junot — som kände honom så väl — af hans uppförande på balen hade dragit vissa slutsatser, och att han, för öfrigt, i allt fullständigt kunde lita på denne ungdomsvän, föll det honom dock icke in att inviga honom i denna sak. Han sade lugnt:

— Så mycket bättre! Mademoiselle de La Feuillade är en dam, som jag alltid har lust att träffa — hon är förtjusande! Jag tror också, att hon kan vara mig nyttig. Hon har stått i beröring med de flesta Vendéer och kan,

utan att ens sjelf ana det, ge mig viktiga upplysningar. Fouché tror ju jämt — men det är väl hans onda samvete, som slår honom — att faran skall komma från den kanten.

Edmée hade behöft hela sin sjelfbeherskning för att låtsas som ingenting, när hon hörde, att Förste Konsuln var inne hos general Junot. Laurette, som också var en smula feberaktig i anledning af detta den store mannens första, oförmodade besök i hennes hem, gaf emellertid föga akt på henne. Hon väntade hvar ögonblick, att han skulle komma in och helsa på henne, men då tiden gick och han inte kom, blef hon misslynt.

— Jag tror, jag går min väg, eftersom han icke behagar uppmärksamma mig en smula. Kan du tänka dig något så oartigt? Han, som känt mig, sedan jag var så hög som så — hon visade med handen — och umgåtts dagligen derhemma!

Edmée trodde icke, att general Bonaparte kunde vara underrättad om, att hon var på besök hos Junots, och hon ville helst undgå att träffa honom tillsammans med dessa främmande menniskor. Hon svarade därför strax sin väninna:

— Ja, gå du bara, Laurette. Han har visst icke tid att göra visiter hos damer. Det är naturligtvis blott för att tala om arméen, som han har kommit till din man — emellanåt behöfver han ju ändå en munfull frisk luft! Jag går in i ditt kabinet så länge, min vän — du tillåter nog? Jag är så förfärligt trött och befinner mig icke riktigt väl.

Edmée gick med ett småleende och en smekning till väninnan. Madame Junot blef sittande i salongen. Hon ville då åtminstone «vänta ut honom.»

Hon behöfde icke vänta länge; strax derpå kom han in tillsammans med Junot. I det han trädde in, såg han sig ifrigt, liksom sökande, om i rummet. Junot, som märkte hans rörelse, frågade, medan gästen helsade på värdinnan:

— Hvar har du gjort af Mademoiselle de La Feuillade, min vän? General Bonaparte önskade att tala med henne.

— Så skall jag strax kalla på henne. Hon bad nyss om lof att gå in i mitt kabinett och hvila sig en smula. Hon är icke riktigt rask sedan balen, den söta Edmée. Hon gick mot kabinetsdörren, Bonaparte sprang upp.

— Nej, nej, Madame — stör henne då inte! Låt mig gå in — jag har blott ett par ord att säga henne. Ni tillåter väl?

Raskt, utan att höra på vidare invändningar, gick han in i kabinettet och drog — liksom af tanklöshet — dörren igen efter sig. Junot och hans hustru sågo på hvarandra.

— Du skall inte taga det så noga med Bonaparte, sade Junot lågt, litet förlägen. Nu har han lust att tala med Mademoiselle de La Feuillade — Herregud! Och i fält ha vi andra manér än dem ni lär i din mors salong. Du skall förresten icke säga något om detta, Laurette — tillade han litet efter — han skulle icke tycka om det.

— Gud vet, hvad han ämnar säga henne! undrade Madame Junot litet ironiskt.

— Ja, Gud vet! svarade Junot oskyldigt, med ögonen mot taket.

Midt i det klara, kyliga vintersolskenet, som i en bred, sned strimma strök in genom fönstrets små blyinfattade rutor, med bakgrund af en gammal, starkt förgyld gobelintapet, satt Edmée på den spensliga, efter antiken imiterade löjbänken. Hon bar en enkel, gråbrun sidendrägt, öppen i halsen och nästan utan ärmor, som under bröstet sammanhölls af ett smalt, gyllent bälte och derunder i mjuka veck föll tätt åt höfterna. På grund af hufvudvärken hade hon, strax hon kom in i rummet, helt löst upp sitt rika, tunga hår, som nu oordnad böljande föll ned öfver skuldrorna och ryggen. Då hon hörde Bonapartes steg utanför dörren — hon kände dem — reste hon sig hastigt upp från sin hvilande ställning;

och med ena handen stödd mot bänkens säte, den andra upplyft för att föra undan håret — hufvudet på sned mot den litet uppskjutna skuldran — satt hon väntande, lyssnande. Han sköt varsamt, men bestämdt upp dörren och trädde in.

Hon gjorde ingen rörelse. Hennes hufvud sänkte sig kanske blott en smula djupare, och fingrarne klämde om soffans kant. Den bleka, fina profilen med håret bronceglänsande i solskenet, tecknade sig skarpt belyst mot dess bakgrund af gammalt guld. Hon liknade ett helgonporträtt på ett kyrkfönster, när solen skiner.

Bonaparte gick långsamt fram emot henne. Mer än något annat älskade han hennes fria, furstliga skönhet, som tillfället nu på ett så ädelt sätt stälde i relief. Betagen böjde han sitt ena knä mot golvet och förde den hand, hon nyss låtit sjunka, till sina läppar.

— Edmée, sade han lågt, med lidelsefullt allvar, aldrig har jag så länge friat till någon kvinna. I månader har jag nu suckat för dig som en page för en drottning — det är en roll, som jag aldrig hade tilltrött mig sjelf, och som visst blott dåligt passar mig. Nu skall du höra mig.

Hon såg upp. Der var en varm, fuktig glans i hennes ögon, och de vackra läpparne skälfdes som ett barns färdigt till gråt. Med en förtjusande rörelse, blyg och öm, böjde hon sig ned öfver honom och lade långsamt, smekande, en finger öfver hans läppar.

Deras ögon möttes — leende, värtaliga. Han reste sig raskt upp och satte sig på löjbänken vid hennes sida.

— Edmée, hviskade han hastigt och lågt, i det han grep begge hennes händer. Detta är ju blott att spilla tid! Tiden är så kort — i morgon kan kriget begynna på nytt, jag kan bli tvungen att lemna Frankrike. Du vet, jag älskar dig, och jag vet, du älskar mig. Du är stolt nog att icke engång försöka att neka. Jag vet också, att andra män kan bjuda dig en bättre och ärofullare ställning, än jag för ögon-

blicket är i stånd till — bunden som jag nu är till händer och fötter. Der flög en skugga öfver hans ansigte, och han sänkte hufvudet djupare öfver hennes händer. Men haf blott tålmod, låt mig blott få det värsta arbetet från halsen, och låt min ställning få tid att bli en smula mindre farlig och utsatt än nu — det måste den, förstår du, innan jag utan fara törs sysselsätta mig med mina egna husliga förhållanden — och jag lofvar dig, att ingen kvinna i världen skall bli så hedrad, så ärad som du. Vågar du? Du måste besluta dig nu — blindt anförtro mig din framtid, jag svarar för den med min ära och med mitt lif. Tvekar du, törs du inte nu — ja, så måste vi gå hvar till sitt håll för beständigt! Denna halfhet är min natur alltför vidrig. I flera månader har jag med ord och dåd friat till dig, Edmée — nu eller aldrig måste du ge mig min lön.

Edmée såg upp — hennes ögon voro nästan svarta, gåtfulla i deras djupa, blida allvar.

— Och det är er mening, att om jag i detta ögonblick säger «gå», så skall ni gå och icke älska mig mera?

— Du skall icke säga «gå», och jag skall heller icke gå, om du än säger det tusen gånger, brast han ut. Edmée — hvad tjenar detta till? Du vet, att om det hade varit mig möjligt, så hade jag för länge sedan uppgifvit dig — den gången du icke skref till mig efter Marengo, och den gången du flydde för mig, då jag kom till Paris. Men — jag kan icke undvara dig! Hvad tjenar det till att tala till dig så, som jag nyss har talat? När en man så häftigt och bestämdt åtrår en kvinna från första ögonblick han ser henne, som jag dig, så . . . Du måste älska mig, du kan icke annat, och jag måste vinna dig.

Hon reste sig upp och lade begge händerna på hans skuldror — när hon stod så, var hon nästan lika lång som han, och hennes ögon blickade rakt in i hans. Tag mig, hviskade hon med låg men tydlig stämma. Du skall veta:

jag har ingen vilja, som icke är din, ingen önskan, som icke går till dig. Jag . . .

Han tryckte henne så häftigt intill sig, att ordet kväfdes på hennes läppar.

— En drottning är du, hviskade han hänförd — så kallade jag dig i min själ första gången jag såg dig. Ingen kvinna är som du! Utan lättsinne och utan ånger, ger du i sjelfmedveten stolthet bort din guddomliga gåfva. Han tog hennes hufvud mellan sina händer och såg henne eldigt, själaglad in i ögonen. Åh, Edmée, hvad jag nu skall älska dig! Du är min ungdom, som jag tyckte lifvet hade be dragit mig på, och nu har den kommit, just som jag önskade den — nu, då min hjerna är full af planer, mina händer af arbete, nu, då jag ser min stjärna stiga, och banan ändt-ligen börjar rödjas en smula framför mig.

— Men som jag har intrigerat och spionerat för att träffa dig här idag! Junot anar något. Nu går han nog som på nålar derute, och jag är viss på, att han finner på de värsta röfvarhistorier för att tillfredsställa sin lilla nyfikna hustru — som förresten skall ha tack för sin idé att skaffa dig hit! Hädanefter måste vi vara två om att intrigera, så går det lättare! Åh, hvarför kan jag icke nu taga dig på mina armar som du går och står, sätta dig på min häst och rida med dig in på Tuileriernas gård, och säga till fransmännen: der är er skyddsgudinna, segerns madonna, er herres brud.

De hörde ett diskret buller vid dörren. Edmée drog sig hastigt ur hans armar och gick fram till fönstret. Hvad är det? ropade Förste Konsuln skarpt.

Junot kom in — det var högst motvilligt, på sin hustrus uttryckliga önskan. Han såg något brydd ut och tittade osäkert från sidan på Edmée, som vände ryggen till. Bonaparte såg strax, att han antog, hon hade afvisat honom; nästan ögonblickligen tog han sina mått och steg för att låta honom blifva i denna tro.

— Mademoiselle de La Feuillade, sade han torrt, nekar hårdnackadt att känna något som helst till chouanernas gömställen, och vill icke på vilkor — trots Fouché — höra talas om någon sammansvärjning. (Han visste nog, att Junot, som kände honom så väl, och hade gifvit akt på dem båda på balen, icke ett ögonblick trodde, att de verkligen hade talat om chouaner, men han sade detta för att ge Edmée litet tid att hemta sig och något att hålla sig till, när Madame Junot korsförhörde henne). Det kan naturligtvis icke falla mig in att misstro en så stolt och förnäm fröken (*«une si haute et puissante dame»*) på hennes ord.

De sista orden sade han i ironisk, missnöjd ton. Edmée spratt till och vände sig om — hon mötte hans strålande, ömma, skalkaktiga blick, och förstod strax alltsammans.

Han helsade flyktigt på Madame Junot, då han gick genom salongen. Han såg på henne, hur hon riktigt förtärdes af orolig nyfikenhet, och njöt pojkkaktigt deraf — glad och segerstolt, som han kände sig. Er vackra väninna, Madame, sade han med väl speladt missnöje, är en högst karaktärsfast ung dam. Ni måste öfvertala henne att taga emot Madame Bonapartes och Hortenses inbjudning till frukosten i morgon. Jag är rädd, att hon är så vred på mig, att hon icke vill höra mig.

Junot var nu helt desorienterad. Han följde Förste Konsuln ut, medan Edmée med bortvändt hufvud tyst gick genom rummet.

XII.

Il était amoureux alors dans toute l'étendue du mot, dans toute la force de sa plus grande acception.

MARMONT
(de Napoléon).

Det var dagen derpå i Tuilerierna. Madame Bonaparte hade en af sina små berömda frukostar, der — efter Förste Konsulns uttryckliga önskan — aldrig någon herre fick tillträde. Sällskapet var, innan man gick till bords, samladt inne i den stora mottagningsalongen — denna stela, nymodigt möblerade salong, i jakaranda och gult siden, der alla den tidens unga damer med klappande hjertan första gången hade nigit för Frankrikes nye suverän.

Madame Bonaparte sjelf tronade midt i den ena gula långsoffan. Hon var i hvit dräkt med guldbårder och — artistiskt draperad öfver venstra skuldran — den oundvikliga purpursjalen. Hon såg redan icke mera bra ut vid dagsljus, i dag hade hon till på köpet påsar under de vackra ögonen, och hyn var grådaskig. Också bemödade hon sig att så mycket som möjligt vända ryggen till fönsterna, då hon på sitt vanliga indolenta, men alltid älskvärda och intagande sätt underhöll sina unga gäster. Allt emellanåt

lyfte hon den lilla elfbensofjädern och gned dermed tankfullt sin kind eller sina läppar. Hennes ögon fingo då ett förströdt och liksom missnöjdt uttryck.

Mademoiselle de La Feuillade hade nyss kommit, tillsammans med Madame Junot, som redan var hemmastadd i Tuilerierna, och de begge stodo nu i närheten af kaminen och talade med Eugène de Beauharnais. Han var ännu helt ung — knapt tjugo år — men manligt vacker, graciös, elegant, skälmsk, galant mot damer. I sitt sätt påminde han mera om det förra hofvets grand-seigneurer än om de nuvarande «*incroyables*». Det påstods också, att han mycket liknade sin far, vicomten.

För ögonblicket såg han ut till att vara öfver öronen förtjust både i den unga, kvicka Madame Junot, hvilken, trots sina sjutton år, behandlade honom som en grefvinna Almaviva en Chérubin, och ännu mera i Mademoiselle de La Feuillade. Hennes ståtliga, förnäma prinsesseskönhet, i dag en smula skygg och kylig — nästan som fientlig — imponerade honom synbart. Hennes otadliga, litet styfva elegans och något föråldrade *grandes manières* bröto sig verkningfullt mot de öfriga damernas mera moderna och fria väsen.

De togo sig förresten präktigt ut, de båda, som de stodo der — Edmée de La Feuillade och Eugène de Beauharnais, — han artigt böjd fram emot henne med ett skälmskt, strålande leende, hon smärt och hög, litet afvisande tillbakalutad mot den monumentala kaminen af grönt egyptiskt marmor, som så vackert framhäfde hennes blonda hår och hvita skuldror.

Förste Konsuln kom in och helsade på sina gäster — välvilligt, bryskt jovialt, som det var hans vana, när han var i riktigt godt humör. Det varade en stund, förrän han upptäckte gruppen vid kaminen — plötsligt skiftade han färg

och reste sig upp. — Hvad här är varmt, sade han otåligt, omotiveradt.

Edmée talade muntert med Monsieur de Beauharnais — kanske litet forceradt, men icke i ögon fallande; hon hade nu redan förvärfvat betydlig världsvana, och nödvändigheten hade lärt henne sjelfbeherskning. Denna stora, förtviflade och vågsamma kärlek hade på kort tid mognat henne till en erfaren och rådsnar kvinna.

Bonaparte stod och såg på dem; han rynkade ögonbrynen och sköt underläppen ut. Edmée låtsade, som om hon icke märkte honom. Hennes leende profil, det litet tillbakakastade hufvudet på den fina, långa halsen aftecknade sig beundransvärdt mot det mörka marmoret. Rodnaden på hennes kind blef en smula djupare under hans blick, annars märktes der intet.

— Förbannad race, tänkte han halft missnöjd, halft beundrande — hon har redan en hofdams sjelfbeherskning. Det ligger i blodet.

Han fick plötsligt en rasande lust att säga henne något hårdt, obehagligt, och gick fram emot henne med ett ironiskt leende. I detta ögonblick vände hon en smula på hufvudet och såg förstulet på honom från sidan. Der var i denna blick en sådan öm, öfvermodig skalkaktighet, en sådan sprittande, strålände glädje, att den fullständigt afväpnade honom.

— Madame Loulou — han talade till Madame Junot, men hans blick smekte hänryckt, leende Edmée — hvad tror ni väl er man skulle säga, om han nu såg er stå der och förvrida hufvudet på pojken? Han knep Eugène i örat — kanske litet hårdt och inte fullt så vänligt, som det såg ut.

— Beskyll inte mig, general! Monsieur Eugène, ni måste verkligen försvara mig. Som om icke jag blott stod här och agerade förkläde för er och Mademoiselle de La Feuillade!

— Det är alltså ni, Mademoiselle, som . . . Han vände sig om och såg på henne.

— Monsieur de Beauharnais gör sin kur! Hon böjde graciöst, mokant tackande, sitt hufvud. General — han förlorar sin tid!

— Min stackars Eugène! Förste Konsuln skrattade. Han tog sans façon Edméés arm och lade under sin, Madame Junot gick efter med Eugène. Och ändå kan det icke nekas, att han är en vacker gosse.

— Ni är vackrare, general! Det är omöjligt att återge den skälmska innerlighet, den öppna, smickrande beundran hon lade i sin stämma. Och med kärlekens ljufva, tanklösa dristighet tryckte hon ett ögonblick hans arm intill sitt runda, unga bröst. Han kunde känna hjertat klappa under det lätta tyget.

— Edmée, mumlade han, hör du — du skall . . . Hans stämma kväfdes i den bölja af våldsam lidelse, som steg i honom.

Hon var blott obetydligt mindre än han. Ett ögonblick lutade hon blixtnabbt sitt hufvud intill hans — hennes hår och kind rörde vid hans ansigte. Hon svarade intet.

Madame Bonaparte var mycket vänlig mot Edmée. Hon ville ha henne bredvid sig vid bordet och talade nästan oafbrutet med henne — om Caulaincourts och Rastignacs och andra gemensamma bekanta från Faubourg de St. Germain. Engång förde hon samtalet öfver på Louis de Châteauneuf, som hon med leende diskretion lät förstå, hon visste var bestämd till hennes brudgum. Edmée svarade på allt, småleende, säker, fullständigt oberörd. Hennes unga, berusande, väntansfulla lycka bar henne öfver alla annars möjligen pinsamma intryck och gjorde henne helt och hållet osårbar.

Förste Konsuln satt emellan de två unga, nygifta fruarna — Madame Junot och Madame Lannes. Han skämtade

muntert med dem, ofta en smula närgånget, och fick dem ett par gånger till att rodna. Han var i ett briljant humör, och den hans fasta, lysande blick och ljusa, strålande leende för ögonblicket träffade, kände sig som genom ett trolleri strax försatt i samma lyckliga, öfvermodiga stämning.

Efter frukosten hade Madame Bonaparte stält om «mytifikationer» för att roa sina unga gäster, och trots det att Förste Konsuln, hvad alla visste, i regeln afskydde detta moderna nöje, stannade han likväl kvar. Till slut kom der in en bekant spåkvinna, för effektens skull förklädd till ziguenerska. Hon spådde flera af damerna och utbad sig derpå vördnadsfullt att få se Förste Konsulns hand. Efter att först ha nekat, gaf han på allas böner med sig.

— Men jag har hört sägas i Orienten, att när man låter spå sig, skall man se att komma till att stödja handen mot en kvinnas hjerta, så vänder ödet sig till det goda.

— Det har jag också hört, inföll Eugène de Beauharnais. Förmodligen skall det symboliskt antyda, att en kvinnas kärlek gör mannen så stark, att han stödd på den kan besegra sitt öde.

Medan Eugène talade, hade Förste Konsuln vänt sig om, och hans blick flög forskande öfver damernas ljusa grupp.

— Mademoiselle de La Feuillade, sade han plötsligt, med en ton, som skulle vara skämtande. Ni, som ännu är fri och utan en svartsjuk äkta man — vill ni låna mig ert lilla hjerta?

Edmée rodnade djupt — hon vågade icke lyfta ögonen från golfvet. Men stilla, behagfullt, med högburet hufvud, trädde hon fram ur gruppen och stälde sig vid Förste Konsulns sida. Med begge händer tog hon den hand, han räckte henne, och lade den mot sitt hjerta. Det slog stormmarsch; Bonaparte smålog under de sänkta ögonlocken och räckte ziguenerskan sin andra hand.

— Nå, Madame, se så, om ni kan läsa mitt öde. Det har förresten ännu aldrig varit starkare än min vilja, tillade han öfvermodigt, med en blick på Edmée.

Joséphine hade blifvit mycket blek. Hon smålog tvunget med tätt sammanpressade läppar och fläktade sig med solfjädern. Hortense stödde sig mot moderns stol med ena armen om hennes hals. Men Eugène stod på andra sidan om Förste Konsuln och följde intresserad spådomen.

— Politiska förutsägelser undanber jag mig, afbröt Bonaparte hastigt sibyllan, då hon såg upp och ville till att tala. Hon böjde sig ned igen.

— Jag ser en lång lifslinie, lycka, ära, kärlek . . .

Han ryckte hastigt handen till sig. Tack! Nu vet jag allt, hvad jag vill veta. Det är bra, och det är nog.

Han vände sig till Mademoiselle de La Feuillade, som hade släpt hans hand.

— Tillåt mig att tacka er, Mademoiselle. Ert unga, oskyldiga hjertas slag har utan tvifvel dräpt det onda i mitt öde. Nu kan jag ju ha lof att se en strålande framtid i möte — inte sant?

Edmée smålog under hans menande blick och drog sig tillbaka med en lätt reverens. Jag antar, herr general, parerade hon skickligt, att ni sjelf afgjorde, hvilken framtid ni kunde ha rätt att se i möte, redan för ett år sedan — den 18 Brumaire.

— Bravo, Mademoiselle de La Feuillade! ropade Eugène de Beauharnais och klappade skrattande i händerna. Mannens kraft spår hans öde.

Förste Konsuln vände sig om och såg ett ögonblick skarpt på sin styfson. Jag har aldrig sett dig så djupsinnig förr, lille Eugène. Det ser ut, som om Mademoiselle de La Feuillades esprit hade förmåga att smitta.

Förste Konsuln vände sig om på klacken och gick ut ur rummet.

En stund derefter, då damerna togo afsked och beredde sig att gå, kom Bonaparte igen ett par ögonblick. Han skämtade muntert och tryckte deras händer till farväl. Då Mademoiselle de La Feuillade kom i vagnen, märkte Madame Junot, hur blek och ansträngd hon såg ut. Hon skrattade:

— Åh, min vän — du är icke van vid stora världen ännu! Hon rätade på sig med en sjuttonårig verldsams hela öfverlägsenhet. Att en frukost så kan taga på dig!

Edmée svarade icke. Hon knöt krampaktigt handen om den smala pappersbit, hon bar instucken i sin handske. Med Förste Konsulns hastiga, nästan oläsliga handskrift stod der: «Jag kommer i afton klockan elfva. Var beredd! Intet kan hindra mig».

Inne i sitt sofrum, längst borta på gafveln af det gamla huset i Rue du Bac, satt Edmée de La Feuillade. Det var ett stort, gammaldags gemak med präktiga takmålningar af Boucher föreställande Aurora på sin gyllene char, omfladdrad af amoriner. Aurora liknade starkt hertiginnan af Châteauroux. Möblerna — de voro förresten ej särdeles många, tack vare revolutionens plundringar och «*agiotage*» — voro i praktfull Louis XV-stil med mycken förgyllning och öfverdrag i perlgrått, starkt glänsande siden. Väggarne, afdelade i fält, voro också perlgrå, sparsamt behängda med små taflor, mest sirliga herdestycken. Mellan fönsterna var en stor oval spegel med bred, gyllne ram — starkt snirklad; ofvantill pryddes den af ett par amoriner, som höllo en enorm, femuddig krona. Väggen midtemot upptogs af en bred himmelsäng, också starkt förgylld, draperad med ljusblått brokad.

Edmée bar en slags hemmadrägt af gulaktigt, mjukt siden. Den föll löst öfver bröstet, som en tunika, och var

blott sammanhållen på skuldrorna med stora kaméer. På fötterna hade hon ett par sandalaktiga brodequin'er. Öfver det vårdslöst uppsatta håret hade hon kastat en gammal praktfull *point d'Angleterre*, som hon fäst under hakan — à la Pompadour — så att den helt skylde hennes nakna hals. Hon satt vid det stora, aflånga bordet midt i rummet och stödde armarne mot den mörka skifvan af florentinsk mosaik; ansigtet hvilade i händerna. Klockan fattades några minuter i elfva. Hon kände sig till mods nästan som en medeltidsförbryterska väntande den hemliga rättens män. Hon visste, att han skulle komma; hon visste, att hans vilja motstod intet, hvarken lås eller riglar. Hon väntade honom, som Semele väntade Zeus — hon höll sig för ögonen för att icke bländas af gudens dödsbringande åsyn.

Hvad der föregick i det öfriga huset, visste hon icke och brydde sig icke heller derom. Då hon strax efter midnatten kommit hem från Junots, hade hon, efter att flyktigt ha helsat på sin tant, strax gått in i sina rum och sedan icke lemnat dem. De hade för denna afton aftalat att gå i Feydeateatern tillsammans med Caseaux' för att se Madame de St. Aubin i ett nytt stycke, men då Madame de Châteauneuf sände in och bad henne göra sig i ordning, lät hon svara, att hon var trött sedan frukosten i Tuilerierna och icke orkade mera. Ett ögonblick hade hon i sin ångest tänkt på att följa med — men hvad kunde det tjena till? Blott väcka hans missnöje, och det var hon i sitt innersta hjerta tusen gånger mera rädd för än detta farliga, underbara obekanta, som hon visste skulle träda in i hennes lif på samma gång som han — ensam, stark — trädde in öfver hennes tröskel. Hon hörde sin fasters vagn rulla öfver gården. Sedan dess — det var länge sedan — hade hon suttit, som hon satt nu, orörlig, väntande.

Alla vaxljusen i den stora kronan öfver hennes hufvud voro tända — de brände stilla i rummets varma, rena luft.

Pendylen på kamingesimsen mellan de femarmade ljusstakarne slog elfva — långsamt med späda, fint silfverklingande slag. Der gick en lätt skälfning genom henne, men hon rörde sig icke.

Plötsligt gick dörren upp bakom henne — hon hörde den låsas igen, försigtigt, men brådiskande. Derpå ett par hastiga, bestämda steg öfver golfvet, och hon kände sig bakifrån gripen om hufvudet af ett par starka, kalla händer.

— Ändtligen! hviskade han.

Hon svarade intet, hon gjorde icke motstånd — han var hennes herre.

XIII.

L'Empereur disait que Duroc seul avait eu son intimité et possédé son entière confiance.

Mémorial de Ste Hélène.

Chez lui parler est le premier besoin . . .

L'ABBÉ DE PRADT

(sur Napoléon).

Edmée hade uppjudit hela sitt skarpsinne för att finna utväg att obemärkt kunna träffa sin älskare. Bonaparte hade bedt henne derom, befallt henne att vara försiktig. Han var alltid rädd för, till och med, när det blott gälde en öfvergående kapris och under det Direktoriets lössluppenhet var i sitt högsta flor, att någon skulle få minsta aning om hans intima affärer; nu, då det var fråga om den unga högborna flicka, han älskade så uppriktigt och häftigt, och som han på fullt allvar ville binda vid sin framtid, var han dubbel noga. Att oftare träffas i Rue du Bac kunde der ej vara tal om — det var ett himlens under, att det kunnat gå så lyckligt en gång. Nej, Edmée måste komma till honom, till Tuilerierna.

Genom ett tillfälle hade Edmée upptäckt, att i rummet näst intill hennes sängkammare, som Valentine bebodde, fans

— med ingång från ett gammalt väggfast skåp — en liten hemlig trappa, hvilken derifrån gick direkt ner i parken och mynnade ut i ett tätt buskage invid gafveln. Den var af trä och förfärligt brant. Förmodligen hade den engång blifvit tillbygd för att tjena i ungefär samma ändamål, hvar till hon ville begagna den. Efter revolutionen hade dess tillvaro fallit i glömska; säkert var åtminstone, att Madame de Châteauneuf, som dessutom efter sitt fall sällan eller aldrig mera kom en trappa upp, icke kände till den. Utom en gammal hushållerska, som varit Louis' amma, och som terrorismen nästan skrämt från vettet, voro Edmée och Valentine de enda, som nu bebodde våningen ofvanpå, hvilken alltså till största delen stod öde. Madame de Châteauneuf fordrade — isynnerhet nu — många tjenare omkring sig, och egoistisk som hon var, fann hon det störde henne minst, att Edmée bodde deruppe.

Genom denna trappa, som naturligtvis var ytterst förfallen och full af smuts och spindelväf, kunde alltså Mademoiselle de La Feuillade fullständigt obemärkt komma ned i trädgården, och under dessa mörka nätter var der heller ingen från huset, som kunde se henne, när hon längs med plankverket smög sig fram till gatan, der Förste Konsulns betrodde kammartjenare, Constant, hvar natt mellan elfva och tolf stod posterad i ett slags gammalt förfallet lusthus strax innanför trädgårdsluckan, hvartill han vetat att förskaffa sig en nyckel. Han och Valentine voro de enda, som det varit nödvändigt att inviga i förhållandet. I Tuilerierna visste nog Förste Konsulns närmaste omgifning, att han nästan hvar natt, från början af Frimaire, mottog besök af en dam, så väl maskerad och tätt beslöjad, att det icke var möjligt att anställa ens en gissning på, hvem det kunde vara. Man antog på måfå, att det var operasångerskan Madame Branchue; general Bonaparte hade ofta haft dylika lösa förbindelser och alltid dolt dem väl. Icke ens Duroc,

som dock på visst sätt måste vara med i hemligheten, eftersom Edmée alltid fördes in genom den ingång, hvilken från terrassen förde in i hans våning i rez-de-chausséen, ömedelbart under Förste Konsulns, visste, hvem damen var. Ännu mindre var der någon annan, till och med i deras allra närmaste umgänge, som i sina vildaste drömmar kunde ana, att den stolta och tillbakadragna Edmée de La Feuillade, dotter af en genomrojalistisk och högförnäm släkt, och som sedan sin första barndom varit bestämd till Louis de Châteauneufs brud, var Bonapartes älskarinna. Hon umgicks i Tuilerierna — det var sant; var der både på de stora middagarne hvar quintidi och på mindre, förtroliga frukostar och soirées, men det gjorde redan så många rojalister; och hela verlden visste dessutom, att familjen de Châteauneuf så godt som förklarar sig för det nya systemet och genom Talleyrand stod regeringen nära. Om hon också blef inbjuden på Förste Konsulns särskilda befallning — och det påstod man — så var der heller ingen, som fann det så underligt: han började redan då märkbart favorisera Faubourg de St. Germain på revolutionsfamiljernas bekostnad, och det var blott naturligt, att han ville utmärka den frånvarande diplomatens brud, då dennes mor, som bekant, ej i vinter deltog i sällskapslivet. Han dolde icke sin beundran för henne, men dels delade han den med så många, dels visste man, att han hade en italiensares heta och oförställda glädje öfver skönheten, hvar han fann den — och Edmée de La Feuillade begynte vid denna tid mera än någonsin förr göra sig bemärkt för sin stora och sällsynta skönhet.

Det var således aldrig någon särdeles påfallande, att han, när hon i sin ljusgröna dräkt — som Madame Récamier hade lancerat den hvita färgen, hade Edmée hårdnackadt adopterat den gröna — med sin egendomligt fria, kungliga hållning, långsamt trädde in i Madame Bonapartes salong,

att han då vanligen afbröt sin underhållning för att med blicken följa alla hennes rörelser.

— Marie-Antoinette, sade han en gång entusiastiskt till Talleyrand, han för ögonblicket talade med, såg ej mera drottninglik ut, när hon i Versailles, i spetsen för sitt hof, trädde in i Spegelsalen för att mottaga kejsaren, sin broder.

Talleyrand mönstrade henne, der hon helsande skred fram under ljuskronorna. Hon blir en ambassadriss, som man kan låta underhandla med kungar, svarade han.

Förste Konsuln öppnade munnen liksom för att säga något. Så smålog han och vände sig tvärt om utan att svara.

Det var en snöig, kall natt mellan den 2 och 3 Nivôse (år IX). Edmée hade ledsagad af Constant lyckligt smugit sig in genom gallerporten vid *Pont National*, och från terrassen in i Durocs våning, hvarifrån en vindeltrappa förde direkt upp i kammartjenarens rum vid sidan af Bonapartes sängkammare. Förste Konsuln bebodde den del af slottet, som, bygd af Catharina af Medici och Henri IV, låg emellan *Pavillon de l'Horloge* och Florapaviljongen; under konungadömet kallades den «Hans Majestäts vintervåning» och bestod — utom kammartjenarens redan nämnda rum — af en sängkammare (den samma kungarne af huset Bourbon begagnat) och ett bibliotek, hvarifrån förde en dörr till «Kungens stora kabinet». Sålunda stodo hans privaturum i direkt förbindelse med den egentliga statvåningen, hvilken, från den mäktiga «*Salle des Cent-Suisses*» i ur-paviljongen, genom flera salonger sträckte sig ända till och med Dianagalleriet, som gränsade upptill Florapaviljongen, och hvilka alla — i motsats till den enskilda våningen — hade fönster åt gården.

I Constants kammare kastade hon sin våta kappa och

slöja och gick derefter hastigt — utan tvekan — allena in i Förste Konsulns sängkammare. Här behöfde hon aldrig frukta att bli öfverraskad, ty efter klockan elfva om aftonen tordes aldrig någon utan särskild kallelse sätta sin fot der. Den var efter denna tid till Mademoiselle de La Feuillades disposition; det kunde nemligen hända, att hon i timvis, då han var upptagen af arbete, kunde få vänta på honom.

Ljusen voro tända som vanligt, och eld brann i kaminen. Bonaparte steg ofta upp midt i natten, och han tyckte om att se brasan, när han vaknade. Edmée gick fram och rörde bland vedträden, under det hon på samma gång lyssnade efter, om han kunde vara i biblioteket, hvilket han använde till arbetsrum. Då hon emellertid icke kunde förnimma något ljud, vågade hon försigtigt glänta på dörren. Der var ingen — men inifrån «Kungens stora kabinett», der hon visste man brukade hålla ministerråd, hördes deremot röster i ifrigt samtal. Hon stod stilla ett ögonblick — suckade — och gick fram till en spegel för att rätta på sin klädsel. Hon hade ätit middag i hôtel de Périgord och hade, när hon kom hem derifrån och skilts från sin tant, blott gått rakt igenom sina rum och nedför den hemliga trappan, utan att ge sig tid att förändra det minsta vid sin dräkt, utan att ens taga ytterkänger på. Också bar hon nu en toilett, som minst af allt egnade sig till promenader en vinterafton — en robe af Valenciennespetsar ofvanpå en ljusgrön underklädning, och öfver pannan ett diadem af smaragder och perlor.

Hon drog klädningen upp framtill och såg ned på sina skor, de voro genomvåta och fläckiga. Ännu hördes stämorna lika ifriga derinne — det kunde vara länge! Hon började gå fram och tillbaka på golvet — stampade en smula för att hålla värme i sina stackars våta, förfrusna fötter. Till slut kunde hon ej uthärda längre, klockan var ej mer än tre kvart på tolf, hon kröp ihop i den stora

stolen vid kaminen, tog skor och strumpor af och drog fötterna upp under sina kjolar. Medan hon satt så, smög dagens trötthet sig öfver henne, och lullad af det otydliga bullret af rösterna, som stego och sjönko derinne, föll hon efter ett par minuter i sömn.

Hon sof redan så hårdt, att hon icke märkte det, då dörren en liten stund derefter öppnades, och Förste Konsuln, åtföljd af Duroc, hastigt kom in.

I samma ögonblick Bonaparte trädde öfver tröskeln, såg han henne. Han vände sig hastigt om, som för att slå dörren igen för Duroc, men det var för sent — han hade redan både sett och känt igen henne.

Som ett trött barn, med handen under kinden, satt hon uppkrupen i stolen — den ena bara foten hängde nedanför kjortelfällen. I sin lätta, fina dräkt med det uddiga, kronliknande diademmet om pannan, närmast belyst af det röda eldskenet, liknade hon en sagornas prinsessa, som gått vilse i vinternatten och förrirat sig hit.

De båda männen stodo ett ögonblick stilla framför henne. Så vände Bonaparte litet på hufvudet och såg från sidan på sin adjutant; hans ansigte hade ett uttryck på engång af tillfredsstäld, triumferande stolthet och brydd, förlägen skygghet. Duroc förstod ögonblickligen alltsammans — han böjde sig ned och tog sakta upp en af de små genomvåta silkeskorna.

— Den stackars lilla prinsessan, sade han nästan ömt, med en ton, hvori icke spårades en skymt af ringaktning eller löje. Hon har slitit bra ondt för att komma till sin vän!

Förste Konsulns ögon blefvo plötsligt fulla af tårar, han omfamnade Duroc.

— Gå min vän, min bästa vän . . . Låt mig väcka henne, hon får ej veta, att du har sett henne. Det kunde skrämma min lilla stolta väninna.

Duroc tryckte hans hand och höjde blicken uppåt. Han gick tyst ut.

Förste Konsuln sof sedan den 18 Brumaire sällan längre än ett par, tre timmar om natten. Ljusen brände alltid i hans rum, liksom elden i kaminen, och på ett litet bord blef der om aftonen insatt en flaska vin, frukter och en kall pastej.

Klockan var nu nära fyra på morgonen; en smula blek i skenet af de snart utbrända ljusen, reste sig Mademoiselle de La Feuillade från bordet, der hon ett ögonblick tagit plats. Förste Konsuln räckte henne glaset med Champagne.

— Drick, min drottning! Du är ju så blek som kungens liljor, se nu om kungens vin kan krya upp dig. Jag dricker det till ära för dig och Frankrike! Han gjorde en liten grimas, i det han tömde sitt glas. Det smakar godt, men . . .

— Du föredrar dock din Chambertin med vatten, skrottade Edmée. Hon stod redan framför spegeln och försökte fästa slöjan.

— Ja, jag har inte ancien régimes traditioner i den vägen. Men du! Drick ut . . . Se, hur dina ögon strålar, hur du småler och rodnar redan i den mörka, trista morgonen af en arbetsdag, som begynner. Förlåt, Madame, för dig är det ju en fest- och älskogsdag, som slutar! Åh, du är århundradets äkta barn, Edmée, som ditt gyllne älsklingsvin är århundradets eget vin: Regentens, Louis XV^s och Marie-Antoinettes! Med dig har hela det gamla Frankrike kommit till mig, i dig förstår jag och älskar det.

Hon gick bakom hans stol, der han sjelfsvåldigt satt tillbakalutad med armen hängande öfver stolsryggen, och lade lätt sin hand på hans skuldra.

— Du talar om mörka, trista morgnar, om en arbetsdag, som begynner. Hon log skälmskt, glad under hans ömma, dröjande blick. Och Förste Konsuln börjar den med Champagne och komplimanger! Liknar det honom?

— För mig äro alla dygnets timmar lika, vet du nog. Jag har samma humör, när man väcker mig klockan två om morgonen, som när jag reser mig från en galamiddag klockan åtta.

— Alltså, när jag ser dig i afton i operan — du lofvar ju att komma? — så vill du vara i samma stämning som nu?

— När jag ser dig, är jag glad. Du är glädjen själf . . . Nej, det låter så djupsinnigt, så abstrakt, och du är allt annat än abstrakt. Men se dig själf i spegeln, som du står der! Vet du af, att der är tusen stjernors ljus i dina ögon under slöjan och all jordens värme i din knutna hand? Och under din vida kappa — hon öppnade den hastigt, på lek, som ett par stora vingar, och slog den lika hastigt om sig igen — har du skönhet, lyx, dårskap, lycka och härlig hvila till den, som älskar dig.

— Låt mig gå, min vän. Gryningen begynner, der kommer folk på bron . . . Och — det lät litet blygt, men oändligt ömt: du behöfver visst ro.

— Ro! Han smålog. Tror du jag vill ha ro? Det hoppas jag till Gud, jag inte får på många år ännu! Nej, stanna Edmée . . . Det är något, jag ville säga dig . . . Han smålog, klämde hennes hand, såg ned och letade efter en förevändning att hålla henne kvar.

Hon visste, att när han var i det lynnet, tyckte han om att prata, och när han engång började, höll han icke så snart upp. Af allt i verlden var hon mest stolt öfver, att han så gerna talade med henne. Och han talade med henne om allt: sitt arbete, sina planer, sina högtflygande,

fantastiska drömmar; han lade icke band på sig, han tänkte högt och visade, att han njöt af att se detta lilla, allvarliga ansigte, som i sitt vexlande uttryck följde hvar hans ord, dessa strålände, skiftande ögon, som hörde. Omedelbart kände han, att hvar fiber i hennes själ sympatiserade med hans, att hon, under hans inflytande, såg med hans ögon och förstod med hans hjerna.

— Har du då intet nytt att säga mig? . . . Något om dina vänner, chouanerna, som Fouché så gerna underhåller mig med? Eller om ditt gamla ideal, «vi, med Guds nåde»?

— Har han skrivit igen? frågade hon hastigt.

— Nej, gudskelof! Jag svarade honom då tydligt nog i somras. Nu går Fouché bara och väntar på, att han skall svara mig!

Edmée hade åter satt sig ned — intresserad — och lät honom knäppa upp kappan. Den föll tillbaka öfver stolskarmen, och med sitt hvita silkefoder bildade den en skimrande bakgrund till hennes lätta dräkt. Slöjan slog hon sjelf från pannan — den hängde löst, som en spansk mantilla, öfver det en smula oordnade håret. Utan att längre tänka på tiden, som gick, slog hon sig ännu engång till ro.

— Den klenmodiga Joséphine, återtog Förste Konsuln efter en stund, utan öfvergång, liksom drifven af en tankeförbindelse. Hon lefver i ångest, att jag skall stiga för högt, för att kanske engång falla lika djupt. Hon tror — der gick ett obeskrifligt leende öfver Bonapartes ansigte, der han nu, i godt humör, gick fram och tillbaka på golfvet och snurrade snusdosan mellan fingrarne — hon tror och önskar, att jag skall bekväma mig till att återkalla Bourbonerna! Det är icke längesedan hon nästan låg på knä för mig för att beveka mig. Kan du begripa — han stannade framför Edmée — hur i all verlden man kan finna på att fordra något så onaturligt af mig — något så dumt?

Det nya Frankrike, det, som jag redan nu, monumentalt och praktfullt, ser resa sig ur revolutionens blod och spillror — det är mitt verk! Och så begär man, att jag skall bygga och smycka mitt hus, för det att andra skola drifva mig derur och komma och bo der i mitt ställe. Man inbillar sig, att jag kan afspisas med en konnetabelvärja, ett hertigdöme — jag! «Den mäktigaste undersåte»! En undersåte är aldrig nog mäktig. Nej, råder man öfver en krona — han förde ovilkorligt handen till sin tinning — sätter man den på sitt eget hufvud, och ve den, som rör dervid! . . . Han gick ett par slag fram och tillbaka med händerna på ryggen och sänkt hufvud; hon såg det stolta, inåtvända leendet på hans läppar, och hennes hjerta bäfvade ånyo af fröjd öfver att vara hans intimaste förtrogna. Min bana är rätt vacker, jag medger det, men den är långt ifrån fullbordad. Emellertid, nu har jag då kommit så långt som till Tuilerierna . . . Det gäller att stanna här!

Han såg upp och mötte Edmées ömma, stolta blick. Emot sin vana skrattade han högt:

— Nå, Mademoiselle de La Feuillade — kan du märka några rojalistiska förnimmelser, när du nu ligger i Louis XIV's säng? Drömmer du någongång om ditt legitima ideal med gikt och sammetstöflar?

Edmée satt framåtlutad med begge armarne på bordet. Hon smålog, skakade på hufvudet och såg glad upp till honom.

— Tala mer . . . Hur kan det vara, min vän, att du värdigas tala med mig? Du, tillade hon blygt, som nästan aldrig bryr dig om att tala med damer — inte ens med Madame de Staël.

— Madame de Staël! Han smålog.

— Ja . . . Åh, du skulle blott riktigt veta, hur okunnig jag är! Du, som jag vet håller så strängt på kunskaper. Hon såg frågande upp, litet ängsligt.

— Hos män. Han böjde sig ned och kysste flyktigt hennes skuldra. Hos kvinnor — Gud bevara oss väl!

Hon skakade otåligt på hufvudet, utan att låta sig öfvertyga: Jag kan ingenting, rakt ingenting, min uppfostran blef afbruten, innan jag var tio år. Jag tror aldrig jag har läst någon annan bok i sammanhang än «Télémaque», och så en gammal dagbok från Frondekriget, jag fann hemma på les Fougères, som en af mina förfäder hade skrivit . . .

— Och det intresserade dig?

— Åh — hon drog djupt efter andan och slöt till ögonen, med handen mot hjertat. Jag tyckte mitt lif var värdelöst, för det jag inte fått lefva under den tiden! Som jag har afundats den stora Mademoiselle utanför Orléans och Anne de Longueville, som hade prinsen af Condé till broder och en älskare som Monsieur de La Rochefoucauld! Nu afundas jag ingen mera.

— Inte ens Madame Bonaparte?

Edmée rodnade och slog i vrede så häftigt ut med handen, att hon stötte till glaset och vinet flöt öfver bordet. Nej, sade hon stolt, lika litet som det ett ögonblick föll Madame de Longueville in att afundas Markisinnan de La Rochefoucauld. Hon hade kärlek, äfventyr, faror och ära, dertill ett ädelt och furstligt namn, så länge hon lefde. Och dö kan man, när man sjelf vill.

— Du är, som jag säger, en drottning, ropade han eldigt, hänförd af hennes flammande ögon och stolta min. Jag har engång hört en historia om en de La Feuillade, som för sin förvägenhets skull en natt blef Anne d'Autriches älskare och dagen derpå mördades af kardinalens och kungens folk. Du har hans blod i ådrorna! Åh — han talade nästan hårdt — ett stort namn, det är dock en härlig sak, ett präktigt ryggstöd.

— Som om något namn vore större än ditt!

— Det blir kanske . . . kanske . . . Han stod och

såg in i ljuset på bordet med klara, sammandragna ögon. Så vände han sig om och sade plötsligt muntert:

— Apropos namn! I kväll skall man se hela Faubourg de St. Germain i operan — i kväll håller ingen sig borta! Sjelfva Madame Royale, vore hon här, kunde icke motstå att exponera en toilett i en loge i afton.

— Du kommer ju säkert? Hon hade rest sig upp, plötsligt ifrig att komma bort.

— Ja. Fastän Gud vet, hur jag skall få tid till det!

— Åh, hvar gång jag ser dig offentligt, med adjutanter och eskort, när jag ser folket applådera och resa sig på tå och ropa: Lefve Förste Konsuln, så . . . Åh, det är så berusande, jag kan inte säga dig, hvad jag känner!

— Jag kan se dig. Du rodnar, du slår ned ögonen. du är rädd, att någon i din blick skall läsa din hemliga lycka . . .

— Jag! Åh, du känner mig icke. Nej, jag reser mig tvärtom upp, der jag sitter, jag småler och nickar till alla, och jag hviskar för mig sjelf: Lefve Förste Konsuln! Och som jag säger det, knäpper jag i all hemlighet mina händer hårdt ihop, och jag ber så innerligt, att Gud skall taga alla dessa önskingar på allvar, att du skall lefva . . .

Småleende, rörd, lyfte Bonaparte hennes hufvud med sin ena hand och lade den andra öfver hennes strålande, plötsligt tårfyllda ögon.

— Farväl, Edmée. Gå nu. Om sexton timmar skall jag se dig igen. Sof ända till middag, kläd dig fin, roa dig, var glad, tala med många menniskor, tänk på mig.

Hon tog sakta bort hans hand, och leende såg hon honom in i hans leende ögon.

— Godnatt . . . Godmorgon . . . Åh, jag vet icke mer, hvad som är dag eller natt! Jag indelar icke mer min tid efter solen, jag indelar den efter, när jag ser dig . . .

— Om sexton timmar, blir det då dag igen? . . .

Hon gick mot dörren. Men med handen på låsvredet, vände hon sig om, böjde sig lätt tillbaka, i det hon med ena handen lyfte slöjan från pannan, och såg dröjande på honom med sina ömma ögon.

— Napoléon! hviskade hon tyst, nästan ohörbart. Det var så sällan hon vågade uttala hans dopnamn, som ingen — icke ens hans mor — numera kallade honom för, men hvars egendomliga klang, hon i djupet af sitt hjerta tillbad.

I nästa ögonblick var hon utanför dörren. Småleende satte Bonaparte sig till skrifbordet och öppnade strax sin stora portfölj.

XIV.

. . . «Ah, Sire (a dit alors quelqu'un)
la vertu et la puissance du géant tenaient à
un seul cheveu arraché, et si le cheveu vital
de la France devait être Napoléon!»

Mémorial de Ste Hélène.

På aftonen den 3 Nivôse år IX (den 24 December 1800) hade Konsulatets societet, som blott nödtvunget och motvilligt rättade sig efter Republikens institutioner och, så fort tillfälle blott gafs, ostentativt reagerade mot dess traditioner, mangrant infunnit sig på operan för att denna första julafton i det nya århundradet höra Haydns «Skapelsen», som för första gången gafs i Paris. Längs logekanterna suto redan damerna, väntande tillbakalutade i fätöjlerna, med juveldiademer på grekiska frisyrier och cachemirssjalar artistiskt draperade öfver halfnakna byster. Alla voro de der — Madame de Staël, Madame de Contades, Madame Récamier, Madame Tallien, Madame Hamelin — de, som gifvit glans åt det gamla hofvet, åt «Coblentz» och åt Direktoriet, och som ännu försökte rivalisera med Förste Konsulns systrar och Konsulatets uppstigande unga stjernor. Madame Baccocchi var der med gyllene lagerkrans om pannan och guldbroderad purpursjal, som påminde om en romersk imperators-

mantel. Hon höll missnöjd öga med «Paulette», som nu, åtföljd af flera herrar — deribland hennes *cavaliere servante* för ögonblicket, Auguste de Montaigu — trädde in i sin loge. Madame Leclerc var i rosa underklädning med öfverdrägt af sällsynt *point d'Argentan*. Hon hade i håret en krans af stora, skära rosor och inga andra smycken än perlor på armarne och om halsen. I denna enkla, flicklika drägt var hon förtjusande — salens alla lorgnetter voro vända mot henne, der hon nu, småleende till höger och venster, långsamt, graciöst, sjönk ned på sin plats.

Madame de Châteauneuf kom sent, åtföljd af sin nièce och den gamle markisen af Caulaincourt. De helsade strax öfver till Madame Permon och Laurette Junot, som hade logen öfver konsulernas. Mademoiselle de La Feuillade, som, efter deras möte om natten, säkert väntade att åtminstone ett par ögonblick träffa Förste Konsuln, var strålande i en ny drägt af mattblått silke, rikt broderad med guldblåd och blommor i ljus rosa. Öfver pannan satt ett uddigt diadem, prydt med safirer och vinlöf i guld, hvilket så nära, som det blott gick an, till formen liknade en hertigkrona; på den yppigt bara halsen och högt uppe på de hvita, fasta armarne slöto sig fint, efter antiken arbetade guldsmucken. Mer än någonsin liknade hon en renaissance-drottning, der hon, i samma ögonblick orkestern intonerade *ouvertyren*, högre trädde fram till logekanten.

Man hade knapt spelat de trettio första takterna, förrän publiken skrämdes upp vid ljudet af en stark knall — nästan som af ett kanonskott. Folk vände sig om och reste sig upp från sina platser; från parkett bredde sig öfver hela salen uppemot logerna en stigande bölja af hviskningar och utrop, — ingen hörde mera på Garat och Madame Barbier-Walbonne, som från scenen fortforo att sjunga det högtidliga oratoriet.

— Men hvad står på? hviskade den alltid nervösa Madame de Châteauneuf. Armand — hon vände sig till den unge Caulaincourt, som nyss kommit in — hör då efter, hvad det kan vara.

Den unge mannen reste sig upp, och i det han böjde sig ned öfver Edmée, som satt framför honom, sade han lågt:

— Detta påminner om den 18 Vendémiaire.

Edmée kände, hur hennes hjerta plötsligt liksom stod stilla, och hon blef kall och styf öfver hela kroppen. Hon slöt ögonen och grep krampaktigt fatt om logekanten.

I detta ögonblick kom general Junot brådskande in i logen midtemot, och med höjd stämma ropade kommandanten af Paris ut öfver salen:

— Förste Konsuln har varit utsatt för ett nytt terroristiskt attentat på vägen hit i *Rue St. Nicaise*. Blott som genom ett underverk har han blifvit räddad!

Medan han ännu talade, öppnades dörren till konsularlogen, omedelbart under Junots. Förste Konsuln trädde in, åtföljd af Lannes, Lauriston, Berthier och Duroc.

I och med detsamma man fick öga på honom, reste sig huset som en man; och medan kvinnorna gräto och skrattade, viftade med näsdukar och sjalar och räckte armarne ut mot honom, bröt der ut ett så våldsamt, larmande jubel, att väggarne i den stora Operan skakades och musiken helt öfverdöfvades.

Bonaparte lyfte handen och helsade flyktigt ut mot mängden. Han var blek, men fullkomligt fattad, liksom alla hans följeslagare. Der var i hans ansigte ett sådant uttryck af tillbakaträngd vrede, af otålighet och leda, att det ej ens vek för denna entusiastiska hyllning.

Edmée hade vacklande rest sig upp och stod nu upprikt, stödd mot sin stol. Hon var dödsblek och hennes ögon, vidt uppspärade, nästan stela, hängde vid hans ansigte i tiggande ångest. Han hade i detta ögonblick icke tanke

för henne, mindes ej ens, att hon fans der — hela hans själ var full af hatfullt raseri mot mördarne. Hans läppar darade i vrede, man såg, han hade svårt för att icke strax bryta ut i ord.

Nu trädde Madame Bonaparte och Mademoiselle de Beauharnais in i logen, tillika med Madame Murat. Ryktet flög redan genom salen, om huru de blott genom ett tillfälligt dröjsmål — Madame Bonaparte hade i sista ögonblicket bestämt sig för att byta om själ — blifvit räddade från explosionen. Hortense hade blifvit lätt sårad i halsen, spetslöjan, som hon i hast svept om sig, var färgad af blod. Folk såg det, och ropen och handklappningarne började på nytt. Madame Bonaparte var i en sådan sinneströrelse, att hon strax nästan sjönk ned i fätöljen; hon storgrät, i det hon matt viftade med händerna utåt salen.

Förste Konsuln stannade blott ett par ögonblick. I det han gick, vände han sig ännu engång om i logens bakgrund och mötte en sekund Edmées tiggande, ångestfulla blick. Med en hastig rörelse, snabb som en tanke, och blott bemärkt af henne, förde han handen upp och tryckte lätt fingret mot sina läppar. Hans blick vidgade sig och ljusnade en kort sekund. Hon böjde sig fram — tacksamt, betagen, och räckte ovilkorligt halft armarne ut. Ingen såg på henne; hela salen var som i yrsel; högröstade acklamationer följde Förste Konsuln, hvilken nu, åtföljd af sina adjutanter, gick ut ur logen.

De begge herrarne Caulaincourt, far och son, hade genast, så snart de hörde general Junots ord, gått ut för att skaffa närmare underrättelser. Nu kom markisen in igen.

— Mina damer, sade han brådskande, ursäkta, att jag låter Armand allena följa er tillbaka till Rue du Bac. Man har bedt mig om att fara till Tuilerierna i afton. Den arma Joséphine, nu kan hon behöfva att vara omgifven af sina vänner!

Edmée lade handen på hans arm:

— Åh, gudfar — åh . . . kan ni inte låta mig följa med? . . .

— Men mitt kära barn . . . Ja, hvad säger ni, Madame? Han vände sig till Madame de Châteauneuf.

— Jag vet inte, om det vore passande . . . Hon tänkte efter: men kanske det är klokt. Jag måste medge, att jag nu är till den grad enerverad, annars skulle jag själf . . . Ja, ja, så tag henne med. (Armand de Caulaincourt kom in och berättade, att Madame Junot också ämnade sig till Tuilerierna). Men ni ansvarar väl för, att hon blir välkommen! Och blif icke för länge borta, min käre markis — jag kommer till att lefva i feber, innan jag får veta, hur det alltsammans hänger ihop. Glöm ändtligen icke att lyckönska Förste Konsuln och Madame Bonaparte ifrån mig. Säg dem . . .

Hon fortfor att ge instruktioner till markisen och sin nièce. Edmée hörde henne icke. I det Armand de Caulaincourt hjälpte henne på med hennes palatine och sjal, kom han till att röra vid hennes händer, som skälfde och voro iskalla.

— Men Mademoiselle de La Feuillade befinner sig icke väl . . .

— Jo, ack jo! Edmée tvang sig till att småle. Det är blott förskräckelsen. Det går öfver, när jag bara kommer ut.

Utanför Tuilerierna höll redan en hel räcka vagnar, och när de genom trappan i Florapaviljongen blifvit införda i Madame Bonapartes våning, funno de den alldeles full af folk. Der voro konsulerna, ministrarne och deras damer, Junots, Mortiers, och flera af husets personliga vänner. Man hade låtit servera té — som på en vanlig afton efter operan — och sällskapet, som hade samlat sig i grupper

omkring Madame Bonaparte och Förste Konsuln, diskuterade häftigt den förfärliga händelsen.

Madame Bonaparte var alldeles öfvergifven, nästan förkrossad. Omgifven af flakoner och luktsalter, satt hon inkrupen i sitt soffhörn, sammanfallen, nedböjd, med ett utseende så förstördt, att hon förekom tio år äldre än vanligt. Hennes vänner hade slagit krets om henne, och der var ingen ända på beskärmsel och beklagelser. Hon såg knapt på Mademoiselle de La Feuillade, när denna helsade på henne och framförde fasterns helsning. Hon satt med halfslutna ögon och vaggade rysande fram och tillbaka. Ibland öfverfölls hon af nervös gråt.

Strax Edmée trädde in i rummet, hade hennes blick sökt Förste Konsuln. Der stod han borta vid kaminen, med händerna på ryggen som vanligt, och talade ifrigt med en herre, hon icke kände. Så fort hon kunde, drog hon sig ditåt. Hon väntade blyg tillfälle att få helsa på honom. Nu stod hon nästan helt bakom honom, så att hon kunde uppfånga hvart ord de talade.

— Ja, jag, sade den herrn hon icke kände — en mager, nästan skelettaktig man, med sluga, skarpa ögon — jag går icke ifrån min mening, att det är folk besoldadt af Pitt och pretendenten . . .

— Seså, Fouché! Håll då upp med det pratet om era rojalister, ropade Bonaparte häftigt. Vill de nödvändigt göra attentater, skulle de väl först göra det af med er, som har så många synder mot dem på ert samvete! Nej, jag vet, hvar uslingarne äro att finna — det är bland era egna gamla stallbröder, i jakobinernas generalstab. Dessa nidingar — lönnmördarne från den 2 September, de, som satt i scen den 31 Maj och Prairial — jag har alltid hatat dem, nu skall jag veta att straffa dem . . . Fouché — han vände sig till de omkringstående — skall icke försöka att vilseleda mig; här är hvarken tal om chouaner, emi-

granter, prester eller adelsmän — jag känner skurkarne, jag har alltid hållit öga med dem. Tänk blott på den 18 Vendémiaire! Tänk på Chevaliers kruttunna och historierna i Brumaire! Behöfs der mer bevis? . . . Åh, ingen skall tro, att jag är rädd för att taga ansvaret på mig, nu det gäller att döma dem! Vill representanterna för den nation, jag dagligen vågar lif och helsa för, inte stå mig bi, så skall jag nog veta att hjälpa mig sjelf. Så länge jag lefver, fruktar jag icke för, att någon skall våga att ställa mig till ansvar för mina handlingar. Faller jag — så äro de om en hals allesammans! För deras egen skull borde de söka stöd i en lag . . .

Han vände sig om och såg plötsligt Edmée bakom sig. Deras ögon möttes. Hon var blek som marmor i sin blå dräkt, men hennes ögon voro klara och hon darrade icke.

— Ni här, Mademoiselle de La Feuillade! Han tog hennes hand, och i det han ånyo vände sig till polisministern och de andra:

— Sehär, mina herrar, ett bevis för, att jag har rätt! Mademoiselle de La Feuillade är, som ni alla veta, i högsta grad aristokrat, i högsta grad chouan — han smålog nedemot henne — och hon har kommit här i afton för att bevittna mig sin trohet mot Republiken. Inte sant?

Edmée rodnade djupt under alla dessa mäns blickar. Men hon höjde tappert sitt hufvud och mötte Förste Konsulns blick.

— Jo, medborgare-Konsul. Detta republikanska tilltal föll plötsligt naturligt på hennes läppar. Min faster, Madame de Châteauneuf, har sändt mig, tillika med Monsieur de Caulaincourt, för att uttrycka hennes beklagande och lyckönskan. Ni vet . . .

Hon kunde icke fortsätta. Hennes ögon fylles plötsligt af tårar, och handen, som ännu hvilade i Bonapartes, tryckte krampaktigt hans. Hvad hade hon icke velat gifva

för att i detta ögonblick få kasta sig i hans armar, att få säga honom, hvilka kval hon genomgått för hans skull!

Förste Konsuln gissade hennes rörelse. Han böjde sig hastigt ned och kysste lugnande hennes hand.

— Tack! sade han med sin djupa, allvarliga stämma. Jag skall aldrig glömma, hvad ni har gjort för mig i afton. Ni, en ung flicka, ensam från hela Faubourg de St. Germain . . .

— General, ni glömmar min gudfar, markisen af Caulaincourt, och jag tror nog, att här också är flera, som väntar att få helsa på er. Ni var nyss så rättvis mot oss, och nu blir ni plötsligt orättvis . . .

Förste Konsuln drog hennes arm in under sin och förde henne bort till den plats, der han såg Madame Junot stod. De talade icke, men deras blickar hvilade i hvarandra. Han tryckte hennes arm hårdt intill sig: Du är modig, Edmée, modig . . .

Han såg icke åt det hörn, der Joséphine satt samman-sjunken mellan sina kuddar och flakoner. Med en bugning skildes han från Mademoiselle de La Feuillade och fortsatte derpå sitt samtal med ministrarne.

XV.

. . . Mais la règle et le compas, étaient-ils bien faits pour lui?

LE COMTE DE LAS CASES
(de Napoléon).

«Le suis le maître.»

Mot réitéré de Napoléon.

Så stark Edmée än var, hade hon dock icke kunnat tåla att tillbringa så godt som en hel natt barfota eller med genomvåta skor utan att ådraga sig en duktig förkylning, som i förening med sinnesrörelserna och strapatserna dagen derpå slutade med att göra henne allvarligt sjuk. När hon sent om natten den 3 Nivôse omsider kom hem från Tuilerierna med markisen af Caulaincourt, var hon hes och illamående, och upp på förmiddagen vaknade hon med stark feber.

Förhållandet mellan Edmée och Madame de Châteauneuf hade efter Louis' afresa blifvit mer och mer kyligt. Madame de Châteauneuf, som numera för det mesta var fångslad vid sina rum genom det svåra och illa läkta benbrottet och icke gick ut utan vid särskildt högtidliga tillfällen, fann, att Edmée alltför egoistiskt begagnade sig af den frihet hon sjelf från början tillstått henne. Sällan eller aldrig tillbragte hon sin tid mera hos den sjuka; hvar dag var hon upptagen

af societetsnöjen: teaterbesök, koncerter, middagar, baler och tésoirées, och blott för en forms skull meddelade hon fastern sina planer. Som oftast var det med den unga Madame Junot hon var tillsammans, mer och mer sällan med Caseaux' och Madame de Contades. Ibland stannade hon — naturligtvis alltid med fasterns formella medgifvande — både dagar och nätter i kommandanthotellet. Men Madame de Châteauneuf ogillade isynnerhet, utan att högt våga yttra det, då det ju alltid varit hennes egen politik, Edméés öppna och förtroliga närmande till det nya «hofvet» i Tuilerierna, och hennes deraf följande mer och mer kyliga hållning mot de gamla vännerna i Faubourg de St. Germain. Louis' moder och Talleyrands väninna hade visserligen velat lära sin nièce att respektera den bestående makten, men det hade långt ifrån varit hennes mening, att hon så uppriktigt, med hull och hår, skulle öfvergå till det läger, hon dock i sin själ ansåg för fientligt. Emellertid, hon höll efter sin vana god min och behandlade ständigt inför främmande Edmée, som om hon af hjertat sanktionerade allt hennes görande och låtande. I hvardagslag, mellan fyra ögon, var hon kall emot henne och behandlade henne med mera likgiltighet än hon egentligen kände.

Mest bekymrade det dock Madame de Châteauneuf, att Louis så godt som aldrig i sina bref nämde kusinen och aldrig skref till henne. Detta olyckliga giftermål, hvilket hon sjelf från början, då det var osäkert, om Mademoiselle de La Feuillade kunde återfå sina gods, gjort allt för att uppskjuta, och som hon sedan fåfängt velat påskynda, ansåg hon nu i sitt innersta så godt som uppgifvet. Louis hade ej sedan sin afresa yttrat sig derom, men på tonen och stämningen i hans bref kunde hon godt märka, att han ej mera tänkte på sin kusin som sin blifvande maka. Edmée å sin sida spanade alltid ut, när modern fått bref från sin son, och med ett slags skyggt, ödmjukt intresse försökte hon att

på omvägar få veta så mycket som möjligt om honom, utan att precis direkt våga föra samtalet på honom.

Medan Edmée var sjuk, lät Madame de Châteauneuf hvar dag sina lakejer bära sig uppför trappan och tillbragte en half timmes tid vid sin nièces säng. Under ett af dessa besök, hvilka i hög grad plågade Edmée, som icke tålde någon annan än Valentine bredvid sig, berättade hon ouppfordrad, att Louis i sitt sista bref skrifvit, han ville komma hem på ett par dagar öfver nyåret. En nyhet, som strax ökade Edméés feber.

Sjelfva nyårsdagen var Mademoiselle de La Feuillade mycket sjuk. Hon hörde, hur det ena ekipaget efter det andra rullade in på gården och stannade utanför stora trappan, det oupphörliga bullret af nyårsgratulanernas steg och röster i vestibulen. En och annan af deras intimare bekanta gjorde henne en kort visit på hennes rum och medbragte en liten gåfva. För hvar vagn, som körde in på gården, blef hon orolig, och bad Valentine genast se efter, om det kunde vara Monsieur de Châteauneuf, som kom. Hon väntade på honom som i feber.

Sent på aftonen äntligen kom Louis. Med onaturligt uppskrufvad hörsel hörde hon hans röst redan på trappan, och i ångest bad hon Valentine att spärra dörren. Nu — sjuk och svag, som hon var — hade hon en nästan panisk skräck för att möta förebräelsen och domen i hans blick.

Men dagen derpå kunde det icke undgås. Monsieur de Châteauneuf lät fråga, om Mademoiselle de La Feuillade kände sig rask nog att taga emot honom.

Edmée svarade i förtviflan strax ja. Hon hade alltsedan hon vaknade om morgonen öfvertänkt sin ställning: hvad skulle det tjena till att gå ur vägen för och uppskjuta det oundvikliga?

Madame de Châteauneuf hade velat följa sin son ditupp, men han hade afböjt det. När han trädde in i rummet och

såg Edméés lilla ansigte och stora, heta, ängsliga och trotsiga ögon under den kolossala, tättslutande spetsmössan, kände han plötsligt, som ett sting i hjertat, den starkaste vrede och det ömmaste medlidande han någonsin i sitt lif känt. Hans rörelse öfvermannade honom, så att han kom till att darra, och han stödde sig ett ögonblick mot dörrposten, innan han gick fram till henne.

Hon låg tillbakalutad mot sängens kuddar, och i frost-dagens klara solsken såg han, hur blekt och magert hennes ansigte hade blifvit. Öfver rummet möttes deras ögon med ett uttryck så egendomligt, att till och med Valentine blef gripnen deraf, och, grannlaga, sakta drog sig undan i sin fönstersmyg.

Han fattade sig och gick fram till henne.

— Det gör mig ondt, min kusin, att se er igen i detta tillstånd, sade han stelt, utan att taga plats i den stol, Valentine skjutit fram till honom.

Edmée låg med nedslagna ögon och plockade på lakanet. Plötsligt såg hon upp, och der var ett leende på hennes läppar, som förvirrade Louis.

— Du beklagar mig. Det har du ingen grund till. Sedan jag såg dig sist, har lifvet gifvit mig det bästa, någon kvinna någonsin har egt eller kommer att ega. För det att du nu händelsevis ser mig sjuk och en smula matt af febern, tror du . . . Åh, Louis, se i mina ögon, innan du går, och se, om du finner spår af det, du väntat att finna — blygsel eller sorg.

Han höjde långsamt, liksom motvilligt, sin blick, och mötte hennes. Den var strålande och klar, och hennes leende var stolt, nästan högdraget.

— Du har ett styft sinne, min kusin, sade han blott.

— Du vill icke tro mig? Gör, som du vill, men det säger jag dig — hon reste sig halft upp i sängen och lyfte handen, liksom till ed — in tet af det, som händt mig under

dessa två månader, ville jag undvara. Intet, hör du, icke ens denna feber.

— Edmée! han rätade sig strängt. Du talar ett språk, som minst af allt anstår en ädelboren kvinna.

— Så ville visst enhvar säga i ditt ställe — kanske alla män, utan undantag. Hon talade nu lugnt, med mild, stilla röst, liksom angick hans ord henne icke. Men jag är en ädelboren kvinna, och aldrig, tycker jag, har jag bättre förstått, hvad som anstår mig, än nu. Jag vet, att mitt lif har blifvit ett undantag från regeln — men är då regeln det högsta du kan tänka dig?

Louis reste sig. Jag vill ej diskutera med en febersjuk flicka. Jag bad om lof att helsa på min kusin, emedan det skulle gifvit anledning till sladder och kommentarer, om man fått veta, att jag underlåtit det. Nu har jag gjort min pligt.

— Louis! Hon reste sig halft upp i sängen för att hålla honom tillbaka. Säg mig . . . Du finner det orätt af mig, att jag stannar i din moders hus?

Han betänkte sig litet. Ja. Och ändå önskar jag det, tillade han med eftertryck.

Hon smålog blidt och ömt uppemot honom. Åh, Louis . . . Hon räckte honom begge händerna, som han dröjande tog i sina. Du är sträng emot mig, och du har väl rätt till det, men ibland är det, som om du — och du allena — i djupet af din själ förstod mig . . .

Han släppte hennes händer och vände sig halft om. Kanske förstår jag mer, än du tror, sade han bryskt. Mitt hjerta blöder för dig, Edmée. Jag har försökt att döma dig, men när jag vill vara ärlig mot det bästa hos mig — jag kan icke. Icke dig — upprepade han häftigt, liksom ångrade han redan sina egna ord — men honom! Förstår du då icke din egen förblindelse? Du älskar — men han! . . . Hvad är du för honom? Han såg, att han plågade och

förskräckte henne, och han hade, innan han trädde in i detta rum, fast föresatt sig att ej mera tala om det, som aldrig kunde göras godt igen, men nu, när han såg henne, öfvervåldigades han plötsligt af sin svartsjuka, sin medömkan, sitt hat mot den andre — han kunde ej mera återhålla sina ord.

— Tror du väl ens, han anser sig ha några pligter emot dig, när han engång upphör att älska dig? Vill han, tror du, spara din ömhet, din känslighet, ditt rykte? — Åh, jag, som känner honom, för det att mitt hat gissar honom bättre än de andras beundran — jag vet, att menskliga hänsyn och mensklig pligt spelar för honom ingen roll. Frankrike är lika litet för honom som du. Han arbetar för det han älskar arbetet, han kämpar, för det han älskar kampen, och hans omättligen själar hungar efter äran. Hvad är väl du för honom? . . . Din race, din stam, din egendomlighet är honom främmande. Han känner icke, han anar icke den Edmée de La Feuillade, som är mig så kär, därför, att hon — sådan som hon nu engång är — vuxit sig in i mitt väsens grund. Hvad han älskar — det är blott det härliga stycke kött och blod du är. Han älskar dig som en Medici, en Borgia älskade kvinnorna — korsikanare eller italienare som han är, främmande för dig och oss alla!

Edmée reste sig upp, rak i ryggen, och lade sin knutna hand på sängens kant. Gå! sade hon bjudande och betraktade hotande sin kusin. Du tränger dig in hos mig, när jag är sjuk under din moders tak, och jag tror, du vill mig väl, och tager emot dig som en syster sin broder. Gå! Förrän jag vill höra på dina onda ord mot min älskade, lemna jag min bädd och går ut af detta hus. Gå . . .

Hon föll tillbaka i sängen och skiftade färg så våldsamt, att Valentine förskräckt kom springande till.

— Min Gud, Monsieur Louis, ni tar ju lifvet af henne.

Hemta doktorn . . . hon måste åderlätas igen, strax . . .
Och pigan knuffade honom nästan med våld ut genom dörren.

Doktorn förklarade, att Edmée hade nervfeber. I ett par dagar fruktade de för hennes lif; så blef det bättre. Under denna tid lät Madame Bonaparte ofta officiellt förhöra sig, hur Mademoiselle de La Feuillade befann sig. Från Förste Konsuln kom der nästan hvar natt bud och bref genom den hemliga trappan.

Innan han reste, hade Monsieur de Châteauneuf företräde hos Förste Konsuln. Bonaparte mottog honom artigt och åhörde med lefvande intresse hans framställning af underhandlingarnes gång och Ottos uppfattning af det engelska kabinettets ställning till de neutrala makterna. Han var så helt och hållet upptagen af det och gjorde så många intresserade frågor, att Louis ett ögonblick trodde, han glömt, hvem det var han talade med.

Då audiensen var förbi och Monsieur de Châteauneuf skulle gå, tvekade han, och ett ögonblick stodo de båda männen, öga i öga, midt för hvarandra. Bonaparte gick ett par steg fram emot den andre.

— Tala, Monsieur de Châteauneuf, sade han skarpt. Ni vill säga något.

— Ja, medborgare-Konsul. Nu är mitt officiella ärende förbi. Vi äro begge franska adelsmän, begge Republikens tjenare — i den ena egenskapen står jag ett steg öfver er — i den andra ni en hel del öfver mig. Låt oss tala med hvarandra som två män.

— Tala, sade blott Bonaparte ännu engång med samma hårda uttryck. Hans blick borrade sig lik en stålklunga in i Louis', som fast mötte den.

— General Bonaparte, hvad har ni gjort mot min kusin, Mademoiselle de La Feuillade?

— Herr grefve de Châteauneuf, har ni någon rätt att fråga?

— Ja.

— Och om jag icke erkänner denna rätt. Om jag ej önskar, att detta namn blir nämndt mellan oss? . . .

Louis trädde honom så nära, att hans skälfvande hand på värjfastet rörde vid Bonapartes kläder. Så kallar jag er en — en . . .

— Håll, Monsieur de Châteauneuf! Kom i håg, hvem som är den starkaste här.

— Jag har blott alltför länge kommit ihåg det. Och ni har ej heller varit rädd för att påminna mig derom.

— Jag gör det ännu engång, och för er egen framtids skull, sade Bonaparte flegmatiskt, med eftertryck. Ni har vid början af detta samtal försökt att ställa oss lika. Tror ni det? Nej, ni vet så väl som jag, att jag är herre här. Jag kan icke ställas till ansvar af någon i detta land.

— Vi står här man mot man . . . Blek af vrede drog Louis sin värja till hälften ur slidan.

— Prat! sade Bonaparte högdraget, och hans fasta, kyliga blick sänkte sig ringaktande mot Louis' hand. Ert lif såväl som mitt är statens; min kärlek är en privatsak, som icke angår någon utom mig sjelf och henne, jag älskar. Vi har engång stått man mot man, som ni säger, i kampen om denna kvinna, och — med den starkares rätt, har jag vunnit henne.

— Ni vill alltså neka mig all satisfaktion? . . .

— Jag medger icke engång, att ni har någon som helst rätt att begära den. För det första: Mademoiselle de La Feuillade är fri, hon är sin egen herre; för det andra: jag är — den jag är. Farväl, Monsieur de Châteauneuf.

Louis såg honom fast in i ögonen — hans hand hvilade ännu på värjan.

— Jag ser, jag har intet mer här att göra. Republikens chef pockar inte för intet på sin okränkbarhet. Hans stämna var full af stolt bitterhet. Vi ses alltså först vid Philippi — som väl engång skall komma!

— Vid Philippi, Monsieur de Châteauneuf — han smålog — skall jag ej glömma er. Ni är en modig och ärlig fiende — jag vet åtminstone, hvar jag har er! Men kom ihåg: Frankrike behöfver oss begge.

— Det har ni ingen orsak att påminna mig om, general. Mina ord gäller er — icke er regering. Ännu är der väl skilnad på er och staten!

Bonaparte log. Ännu! Ja, tror ni det?

Med en hufvudböjning och en handrörelse afskedade Förste Konsuln sekreteraren hos Republikens underhandlare i London.

XVI.

On croit généralement dans le monde que les premières années de l'Empereur ont été taciturnes, sombres, moroses; au contraire — il était fort gai.

Mémorial de Ste Hélène.

•J'ai foi dans mon étoile! . . .

MOT DE NAPOLÉON.

Första gången Edmée efter sin sjukdom åter visade sig i sällskapslivet, var på den stora fest, Berthier gaf i anledning af freden i Lunéville. Efter en vink af Förste Konsuln var den arrangerad som kostymbal.

Mademoiselle de La Feuillade hade valt en dräkt, som visst ingen annan under denna tid skulle funnit på eller ens ansett rådligt att bära. Hon var klädd som Anne d'Autriche. Mellan alla dessa grekiska gudinnor och romerska dygder var hon en strålande, stolt anakronism i silfverbrokad och brabantiska spetsar. Öfver hennes skickelse och hållning låg der, som hon trädde in i salen, hela det gamla hofvets styfva förnämhet och Frondens lättsinniga käckhet.

Det var strax vid balens början. Edmée dansade med Duroc, förklädd till arabisk scheik, då plötsligt en mörk domino, liten och smärt, trängde sig emellan henne och

hennes kavaljer, som ögonblickligen — till hennes stora förvåning — utan invändning steg till sidan och utan ett ord drog sig tillbaka. Dominon grep henne hastigt om lifvet och hviskade med en röst, hon aldrig kunde taga fel af:

— Scheiken har högre order från profetens egen mun. Låt oss dansa och vara glada, drottning Anna!

De dansade. Det var «*le Monaco*» — den dans Förste Konsuln dansade bäst, och som han önskat skulle finnas på programmet.

Der var trängsel omkring drottning Anna. Hon var en af de masker, som väckte mest uppmärksamhet. Den svarte dominon vek emellertid icke från hennes sida — han höll hennes arm som i ett skrufstäd och konverserade högt med henne.

— Hur finner Ers Majestät sig egentligen i detta blandade sällskap? De äro icke alla hoffähiga — vet Ers Majestät nog. Ja, jag känner till och med några, som ha visat sig rätt ohöfliga mot kungliga personer. Kom, låt oss gå! En drottning är skyldig sig sjelf att hålla sig på afstånd från sådant folk. Inte sant? — Han gjorde en rörelse med handen, som kom några af de närmaste att vika till sidan.

Drottningen roade sig furstligt åt denna lek; blott kunde hon icke låta bli att undra, om der då ej var någon, som kände igen hans egendomliga, sonora stämma och litet afvikande accent. Hon slöt sig närmare intill honom, och i det de försökte bana sig väg, svarade hon högt:

— Louis XIII^s drottning och Louis XIV^s moder har aldrig varit rädd för rebeller. Jag är Frondens drottning såväl som hofvets, och de sturska engelsmännen har jag gjort mjuka som honungsdeg. Fråga blott Buckingham, min gode domino, om icke England har böjt sig för Frankrike.

Der begynte en ny dans, och de kommo rätt obemärkta in i ett mindre kabinet. De satte sig i en nymodig,

lågryggad kåsös, uppbyren af två förgyllda sfinxer, som bildade höga sidostöd.

— Låt oss vara glada, min drottning, hviskade han uppsluppet under den svarta hättan. I dag är jag i ett lysande lynne, och du talar som en gudinna eller som ett orakel. England har böjt sig för Frankrike, säger du — och ändå vet du ej, hvad jag fått veta: Pitt har äntligen afgått! Också han börjar begripa, att kämpa mot mig är hopplöst. Nu har jag egentligen bara idioter att göra med — han smålog öfvermodigt, med glädje i ögonen — dem skall jag nog hålla stången! Georg III har icke en förnuftig tanke i sitt hufvud, Carl IV inte heller; fredsfursten är en dum räf, prinsen af Brasilien en hare. Czaren, Gustaf Adolf, kronprinsen af Danmark — de äro alla så fördummade och förblindade, som blott absoluta furstar ha privilegium på att vara. Drottningen af Neapel är så rasande, att hon alltid ser rödt för ögonen, och stormar på som en galen märr. Kejsaren och kungen af Preussen äro väl en smula klokare än de andra, men — blott en smula! Jag skall nog skrämja dem också från vettet en dag.

Han sträckte ut sin hvita hand, liten och mjuk som en kvinnas, och klämde hårdt Edméés.

— Vi ha ännu icke druckit på freden i Lunéville, min drottning. Kom.

Edmée hade icke lust att åter ge sig ut bland alla gästerna, som hvart ögonblick kunde känna igen honom. Hon blef sittande och lutade sig tillbaka med hakan i vädret.

— Drottningen af Frankrike och Navarra dricker icke på sina stators välgång med en hvilken som helst okänd domino, sade hon; hon väntar till Förste Konsuln kommer. Ingen utom han är värdig att stöta sitt glas mot hennes.

— Ers Majestät gör Förste Konsuln alltför stor ära. Betänk dock, hvilken parveny han är!

Drottning Anna drog sig ännu engång tillbaka i sitt hörn och såg upp i ljuskronan, medan hon långsamt svarade:

— Drottningen af Frankrike och Navarra har sett Bonapartes stjärna stiga. Efter Marengo och Lunéville förstår hon, att han är den, som skall lyfta den store kungens arf.

— Åh, Edmée! Han brast ut i ett lågt skratt, böjde sig ned och kysste hennes händer, som hvilade i skötet. Det klär dig att vara historisk «ande» — du blir helt högtidlig af det, och för dina orakelspråk håller man på att glömma all drottningens praktfulla, unga skönhet och silfverbrokad och juveler! Det gläder mig, att ditt Majestät ser stjärnan stiga — jag tycker nästan, jag ser det sjelf!

De sutto begge tysta några minuter. De hörde valsen gå derinne i salen och skratt och prat och hviskningar från människogrupperna omkring dem.

Han strök tankfullt, smekande hennes hand och sade lågt, plötsligt allvarligt:

— Ser du, Edmée — om jag inte hade haft min stjärna på himlen och dertill förstätt att räkna bättre än de andra, så att jag lyckats kämpa mig fram till den första platsen, så skulle jag nu af alla dessa menniskor, hvilka derinne vänta på Förste Konsulns ankomst som på festens glanspunkt, varit hatad som en skabbig hund. Stor framgång är det enda, som förmår menniskorna att förlåta öfverlägsenheten. Och till och med nu! Tro aldrig, jag sitter fast i sadeln, så skicklig en ryttare jag än tror mig om att vara. Förlorar jag blott en gång ett afgörande slag — som det vid Marengo till exempel — du skall få se, hur de falla öfver mig som en svärm skorpioner öfver ett lejon. Men hvarför skulle jag förlora? — När man spelar *vingt-et-un* med Europa på den andra sidan bordet och sitt öde som insats, så måste man ha förnuft att bli stående vid tjugo.

Araben Duroc kom fram i dörren. Han kastade en hastig sidoblick på de båda i soffan och kom bort till dem.

— Ers Majestät tillåter väl? Han bugade sig djupt och hviskade så ned mot dominon: Det är visst tid att förbereda den officiella entréen. Berthier är som på nålar.

Dominon helsade drottningen och gick. Araben slog sig ned på hans plats.

— Jag kan se på Ers Majestäts ögon, att ni är förvånad öfver er tjenares dristighet. Han sänkte rösten och lade handen på hjertat: Förstå mig väl, och förlåt mig — han har haft förtroende för mig!

Drottning Anna rodnade häftigt under masken. Hon gjorde en afvärijande rörelse med handen. Jag börjar förstå, mumlade hon förvirrad.

— Jag ensam vet det, fortfor han; och det genom en tillfällighet, icke genom någon indiskretion hvarken från hans eller min sida — det svär jag er vid min ära. Jag hoppas ni förstår, Mademoiselle, hvilka känslor ni kan påräkna att finna hos hans bästa vän.

Edmée de La Feuillade reste sig upp, och, i det hon gaf handen till sin kavaljer, sade hon klart och tydligt:

— Monsieur — jag hvarken kan eller vill förklara något. Men jag tackar er, och jag litat på er.

En half timma derefter kom Förste Konsuln i galavagn och med ridande eskort. I sin vanliga uniform — gardets hästjägares öfversteuniform — utan mask eller förklädning, trädde han in i salen vid värdens hand. Han såg glad ut, hans panna var ljus, hans ögon logo, och han helsade artigt, med älskvärd öppenhet, på de masker, han kände eller trodde sig känna. Drottning Anna dansade med en romersk prætorian, då han på sin väg kom förbi henne.

— En förtjusande drägt, sade han högt, vänd till Berthier. Der är då ett stycke äkta Lyonersiden, och det

gläder mig att se något franskt i detta kosmopolitiska sällskap. Med en bugning för drottningen, sade han småleende: Madame, vi två äro visst ensamma om att representera Frankrike här i salen.

Hennes Majestät svarade blott med en reverens, och Förste Konsuln gick vidare.

De flesta hade redan igenkänt Mademoiselle de La Feuillade under masken. Efter Förste Konsulns markerade komplimang blef hon ännu mer uppmärksammas än förr. Prætorianen hade all möda att bana henne väg till deras plats, då den efterhängsne scheiken plötsligt dök upp igen.

— Soupern börjar. Hans Majestät kalifen (Berthier bar denna dräkt) befäller mig att föra Ers Majestät till hedersgästernas bord. Plats! — Plats för Frankrikes drottning!

Bonaparte gick först — allena, och utan borddam — in i den som ett orientaliskt tält arrangerade matsalen. Berthier satt vid hans högra sida, men på den venstra stod platsen tom. Han såg skarpt bort åt ingången till balsalen; ingen var auktoriserad att sätta sig på den tomma stolen och ingen vågade göra det af sig sjelf.

Nu kom Duroc med Mademoiselle de La Feuillade. Förste Konsuln gjorde tecken till honom, men Edmée hade redan med säker takt valt sin plats på andra sidan bordet, snedt emot honom.

Ett ögonblick såg han skarpt på henne. Så höjde han ögonbrynen och smålog.

Duroc böjde sig mot Edmée och hviskade:

— Tillåt, Mademoiselle, att jag komplimenterar er. Det var klokt — han hade i nästa ögonblick ångrat det. General Bonaparte tycker icke om att se en dam kompromettera sig.

Förste Konsuln reste sig, och öfver bordet, som under hundratals ljus strålade af vermeil och silfver och rubinrött

glas från Venedig — allt krigets rika byte — sökte hans ögon Mademoiselle de La Feuillade. Han höjde Champagneglaset:

— Medborgare och vänner! En skål för fördraget i Lunéville, sade han högt, med sin starka stämma. Lefve äran, friheten och freden! Lefve Frankrike!

XVII.

«Tous mes vertueux républicains, je n'ai qu'à dorer leurs habits, et ce sont des gens à moi.»

MOT DE BONAPARTE.

La belle saison de 1801 était bien l'apogée de la Malmaison. C'était plus qu'un château, ce n'était pas un palais.

ST. AMAND.

I midten af Prairial (år IX) kommo konungen och drottningen af Etrurien till Paris för att tacka för sin krona och mottaga den af Förste Konsulns hand. De reste under namn af «grefven och grefvinnan af Livorno», men blefvo mottagna som suveräner.

— Kan du se, sade Bonaparte till Edmée de La Feuillade, aftonen efter att han i Malmaison låtit spanske ministern presentera majestäterna för sig — kan du se, att parisarne icke äro rädda för att låta en Bourbon gå öfver Place de la Révolution. Se på konungamördarne och spartanerna, hur de småler och bugar för dessa Lilleputmajestäter, som vi sjelf har skapat. Åh — åh! Alla mina dygdiga republikaner — jag behöfver blott ge dem ett förgylt livrée på ryggen, och jag har strax deras samvete i min hand!

Genom sin ställning både i Faubourg de St. Germain och i Tuilerierna var Mademoiselle de La Feuillade en själfskrifven gäst vid alla de fester, som nu aflöste hvarandra till ära för infanterna. På Talleyrands stora italienska fest i Neuilly hade hon den äran, att dansa en kontradans med Marie-Antoinettes systerson, hvilken hon fann «tyvärr vara en karikatyr af en konung», som hon sedan sade — och på markisinnans af Montesson bal, hade den unga drottningen nådigt tagit henne afsides och bedt henne om hjälp att arrangera sitt hår, som kommit en smula i oordning efter dansen. Då Förste Konsuln hörde det — han ville ha reda på allt — rynkade han pannan: Jag tror, hon tar sig air, den lilla suveränen. Han lade sin hand på Edméés hjessa. Se der har du en krona, som väl gör mäktigare än Etruriens!

Berthier gaf i krigsministerhotellet en stor fest årsdagen af slaget vid Marengo. Trädgården var arrangerad som ett läger, danssalarne voro prydda med vapen, fanor och troféer, man superade i tält, och bakom hvar och en af damernas stolar stodo de unga officerarne, raka som skyltvakter, i Republikens praktfulla, fantastiska uniformer.

Om aftonen var der fyrverkeri. I den lugna natten, mot den klara, mörkt blånande junihimlen, lyste i flammor namnet Marengo. Edméés ögon sökte Förste Konsuln; hon mindes, när hon för ett år sedan — en sommarnatt som nu — första gången hade hört detta namn och funnit brevet på bordet inne i sin kammare. Bonaparte såg henne ej. Med armarne korslagda öfver bröstet, med blottadt hufvud, såg han ut framför sig; han vände ej sina ögon emot hennes; hon såg blott i det flammande, osäkra skenet hans bleka ansigte under den mörka hårluggen och hans fasta, tät slutna mun.

Efter infanternas afresa i midten af Messidor (man ville icke ha dem kvar till 14-Julifesten) lemnade också

den fina världen Paris. Madame de Châteauneuf och Edmée voro begge inbjudna att tillbringa några veckor på landet hos familjen de Caseaux, men i sista ögonblicket fick Made-moiselle de La Feuillade en formel invitation, gällande för samma tid, till Malmaison. En inbjudning till Förste Konsulns hus var redan det samma som en suverän befallning — der kunde icke vara tal om att afslå den. Madame de Châteauneuf reste alltså allena till sina vänner, och Edmée ankom, i sällskap med sin väninna, Madame Junot, till Malmaison i början af Thermidor.

Malmaison, som alltid hade tillhört en rik familj, var, redan då Madame Bonaparte för tre år sedan köpte det, en komfortabel och nästan präktig boning; sedan dess hade både hon och Förste Konsuln gjort mycket för att utvidga och försköna det. Den förre egaren hade, då anglomanien under Direktoriet var i sitt högsta flor, inrättat huset med solid engelsk bekvämlighet och isynnerhet satt det i stånd att herbergera många gäster — liksom ett riktigt engelskt *countryhouse*. Gästrummen voro alla belägna en trappa upp, längs med en lång stenlagd korridor, som med sina stora fönster vette åt gården. Hvar lägenhet bestod af ett sofrum, ett kabinett och en liten kammare till jungfrun eller tjenaren. De voro alla mycket enkelt möblerade och golfven stenlagda i rutor, liksom korridorens. Vid ändan af denna — till höger om vestibulen — förde ett par trappsteg upp till den lilla salong, der man frukosterade om morgonen, och som utgjorde en del af Madame Bonapartes enskilda våning. Hennes kabinett innanför sängkammaren stod genom en trappa i direkt förbindelse med stora salongen och galleriet i rez-de-chausséen. På motsatta sidan af vestibulen — alltså rakt under gästrummen — lågo på nedra botten Förste

Konsulns rum. Arbetskabinettet gränsade omedelbart till hans egen lilla privata trädgård och stod i förbindelse dermed genom en liten bro öfver vallgrafven, om sommaren öfvertäckt med väf, så att den bildade liksom ett tält. I allmänhet lät han flytta sitt skrifbord ut på bron och arbetade timvis i fria luften.

Frukosten var alltid bestämd till klockan half elfva; i den deltego blott damer, liksom i Tuilerierna. Förresten var det nästan mest damer, som voro liggande gäster på Malmaison. Herrarne kommo i allmänhet blott ditut till middagen — ridande eller åkande från Paris — och återvände vanligen vid midnatt, hvar till sin post eller sitt arbete. Förste Konsuln sjelf visade sig sällan före sex, då man åt middag. Middagen och aftontimmarne efter den, var den tid, då man egentligen lefde på Malmaison. I allmänhet långledes de unga damerna en smula på förmiddagen; Madame Bonaparte hade ofta migraine, Hortense målade eller spelade, de öfriga skötte sin korrespondens, sitt tapisseri, lärde sina roller till societetsspektaklen, konfererade med sina kammarjungfrur och modister eller drefvo omkring i parken med en roman af Madame Cottin eller Madame de Genlis för att få tiden till klockan sex att gå. Men då — då fick man också ersättning! Genom den långa platanalléen, som från landsvägen förde upp till slottsgården, kommo de i sina små snabba kabrioletter, eller ridande, två och två i sällskap — alla de unga äkta männen, beundrarne och vännerna. Och midtför den stora trappan, der de unga damerna (de voro alla unga på Malmaison, utom värdinnan) — hvitklädda, småleende, kisande i solskenet, med handen för ögonen — hade samlat sig, sprungo de unga männen af hästarne, och, glömska af dagens arbete, bekymmer och omsorger, sökte deras glada blickar den af de hvitklädda nymfgestalerna, som stod hvars och ens hjerta närmast. Ty på denna tid — 1800—1801 — grasserade nemligen en ren giftermåls-

och förälskelseepidemi inom familjen Bonapartes närmaste krets; huset var fullt af nyförmälda och hemligt förlofvade par, och de gamla kastanjealléerna i parken beskyddade under dessa sommarkvällar från sex till tolf många ömma förtroenden, många kyssar, många små äktenskapliga trätor. Der låg ömhet i luften — smekmånadens leende, säkra, konventionellt skyddade och insolent ostentativa ömhet.

Af dem, som i sommar voro på Malmaison eller brukade komma dit till middagen, var der först och främst den tappre, ståtliga general Lannes, «arméens Roland», och hans unga hustru, hvilken i sin rena, tadellösa skönhet mest af allt liknade en Correggias madonna, som stigit ur ramen, tagit kött och blod och iklädt sig Konsulatets koketta drägt. Der var Förste Konsulns yngsta syster, den knapt nitton-åriga Caroline Murat, «frisk som en majros», efter sin nyss öfverståndna första barnsäng, röd och hvit, fast i linjerna, som mejslad i marmor. Der var den vackra, nygifva Madame Savary, den hjertegoda och hjeltomodiga Emilie de La Valette, född Beauharnais, och husets dotter, hennes kusin Hortense — blond, fin och rosig som en sèvresfigur, med ett par eldfulla blå ögon, som strålade dubbelt ömma, när hon tänkte på sin vän Duroc, eller Förste Konsulns sekreterare i hemlighet smög till henne ett litet bref från Petersburg. Der var dessa båda fina brunetter, som vid denna tid liknade hvarandra nästan som systrar: den graciösa, pikanta Laurette Junot, passionerad intagen i sin man, det blonda brushufvudet «*la Tempête*» (som kamraterna kallade honom), och den älskliga, svärmiskt sentimentala Désirée Bernadotte — alltid barnsligt svartsjuk, alltid längtansfull, alltid romanaktigt förtviflad och med tårar i ögonen, när hon icke var vid sidan af sin «béarnesare», eller icke fick bref från honom. Der var Hortenses unga väninnor och pensionskamrater från Madame Campans institut: den lifliga, egendomliga amerikanskan, Elisa Monroë, den söta Adèle Auguier och hennes glada syster Eglée, som redan

svärmade för hjälten Ney; der var den ståtliga general Lauriston, «Malmaisons Almaviva», den begåfvade målaren Isabey, den joviale Rapp, den fiffige Figaro-Bourrienne, den ridderlige och dristige Eugène de Beauharnais, som tillbragte sin tid med att hopplöst sucka för Mademoiselle de La Feuillade, och Mademoiselle de La Feuillade, som . . .

I denna luft, mättad af sommarvärme, af ungdomlig förälskelse, af segerjubel och triumfer, vid detta, den Förste Konsulns unga hof, der ingen framtidsdröm var för högtflygande att icke kunna vänta uppfyllelse, intet framtidshopp för djerft att icke ha berättigelse; der man hvar dag under en evigt blånande himmel i öfvermodig sjelftillit tömde sitt glas på nya segrar; der dessa knapt trettioåriga unga hjeltar, hvilkas namn hela Europa allt kände, i trotsig otålighet redan sträckte händerna ut efter de slutna och taggiga kronor, hvarmed de snart skulle ha rätt att pryda alla dessa vackra kvinnohufvuden; — i denna luft, i denna omgifning utvecklade sig Edmée de La Feuillade verkligen till den stolta, lidelsefullt medvetna och imperativt tjusande «Konsulatets Afrodite», som man, till trots för Pauline Leclerc, hade vågat att kalla henne.

Hon visste, att hon var älskad och värd att älskas. När hon om morgonen, ännu i batisttröjan uppknäppt öfver spetschemisen, varm och med håret böljande öfver skuldrorna under den stora nattmössan, satte fötterna på stengolfvet och kom till att kasta en blick i den anspråkslösa spegeln på väggen, mötte hon sitt eget segerstolta leende. De unge människens ögon sade henne det, när hon om middagen, med den gyllene hårknuten högt öfver den hvita nacken, med kjolens lätta silkesläp graciöst buret upp mellan två fingrar — i andra handen en svart, spansk solfjäder för att skugga kind och hals — långsamt, drottninglik steg ned för den breda, solbelysta trappan. Och ändtligen sade hans ögon henne det, när han om aftonen efter en hel dags envist,

oafbrutet arbete, mötte henne till den glada middagen i fri luft, der hon, smydd som till fest med de ljusa La France-rosor, han älskade, den vackraste af alla dessa vackra kvinnor, stoltast i later, liksom hon var förnämast i börd, segersäll, i hemligt jubel och hemlig längtan, höjde sitt skummande glas mot hans. Hon visste, att natten och lyckan var hennes.

Edmée de La Feuillade var som förvandlad. Hon var icke mer den ömtåliga, kyligt skygga och liksom alltid en smula fientliga adelsfröken, som för aderton månader sedan kommit från Vendée till Paris; hon var nu Förste Konsulns fylgja, Frankrikes lefvandegjorda segermedvetande, den stolte betvingarens stolta brud. Ofta hängde männens blickar som förtrollade vid hennes, och kvinnorna sänkte i omedveten förvirring, nästan skamsenhet, sina ögon, när hon gick dem förbi. Och likväl var der ingen, som visste något. Junot anade en del, men slog det bort som alltför djerft och fantastiskt. Om Joséphine hade någon gissning, och det hade hon säkert, vågade hon i alla fall ej låta sig märka dermed. Hon kände sin mans hänsynslöshet, när det gällde en passion, och hon hade dessutom sjelf alltför mycket på sitt samvete för att med fog kunna visa sig indignerad.

Hortense fruktade en ny fara för sin mor, som hon älskade — hon visste ju, att skilsmessan ända sedan Bru-maire hade hängt öfver hennes hufvud — men hon såg blott, hvad alla kunde se: att Förste Konsuln var en stor beundrare af Mademoiselle de La Feuillades skönhet och icke gjorde någon hemlighet deraf. Mademoiselle de Beauharnais var förresten under denna tid så upptagen af sina egna hjerteaffärer, af sin ömhet och sin oro för den från-varande Duroc, att hon ej hade tid att egna andras så många tankar. Eugène var sjelf mycket förälskad i Mademoiselle de La Feuillade, som behandlade honom med ett retsamt öfverlägset, ibland skämtande, ibland sentimentalt koketteri,

hvilket i all sin oskuld — eller kanske just därför — var väl egnadt att betaga honom hans misstankar, ifall han djerfdes att ha några. Förste Konsuln hade, på sitt vanliga praktiska sätt, här — liksom i Paris — så habilt inrättat allt för deras möten, att de kunde föregå fullkomligt ostörda. Hans arbetsrum låg omedelbart under den gästlägenhet på venstra gafveln, Edmée bebodde, och genom en liten trappa, som han i hemlighet låtit inrätta under vintermånaderna, stodo de i direkt förbindelse med hvarandra. Madame Bonaparte bodde, som sagdt, i andra ändan af huset. Hennes man behöfde ej ens tänka på Monsieur Charles och sommaren år VII för att här på Malmaison slippa ha några skrupler — det föll honom helt enkelt aldrig in att ha skrupler, när det var något, han med energi ville. Och hvad Edmée angick, så var hon nu engång sådan, att hon med hänsynslöst, muntert mod och fatalistiskt lugn tog sin ställning, som hon sjelf valt den, med alla dess konsekvenser. I jämförelse med hennes stora kärlek, hennes lifs enda tanke och alltupplukande intresse, var allt annat obetydligheter, småsaker, som hon på sitt käck, stolta sätt lätt kom öfver.

XVIII.

L'Empereur a parlé de ses premières années; . . . il se reportait à cet heureux âge, où tout est gaieté, désir, jouissance; à ces heureuses époques de l'espérance, de l'ambition naissante, où le monde tout entier s'ouvre devant vous, où *tous les romans sont permis*.

Mémorial de Ste Hélène.

«Mes projets comme mes songes, tout, oui, l'Angleterre a tout détruit!»

BONAPARTE

(sur la perte de l'Egypte).

Det var vid middagen en dag i början af Augusti. Som vanligt vid vackert väder, var bordet dukadt på den stora gräsplanen midtför slottet vid början af kastanjealléen. Solen höll på att gå ned bakom St. Cucufaskogen — kastanjernas skuggor blefvo längre och längre. Men gästerna voro i afton många och glada och hade icke lust att så tidigt resa sig från bordet. Joseph och Madame Julie Bonaparte hade kommit från Mortefontaine, tillsammans med Madame Bernadotte. Andre Konsuln Cambacérès var också bjuden, och i utmärkt humör af den eldiga Champagnen och den torra Madeiran hade han engång kommit i taget med att berätta historier från sin ungdom i provinsen, från Konventet och Direktori tiden, och ville nu icke hålla upp

igen. Förste Konsuln satt med båda armarna på duken och smålog road, på sitt tysta sätt; de öfriga skrattade af full hals. Till slut reste värden sig upp och sträckte på sig.

— Det blir för sent att leka något i afton, sade han med en blick på himlen. Låt oss få en smula musik — eller hur, Hortense?

Mademoiselle de Beauharnais gjorde tecken till en lakej att hemta hennes harpa från galleriet. Med kaffekopparne i hand lägrade sig sällskapet omkring henne på trädgårdsstolar och i gräset, som förresten började bli fuktigt. Det skymde nu också mer och mer.

Edmée hade en djup beundran för Hortenses talang — hon, som sjelf var helt och hållet utan den sortens fullkomligheter. Hon satte sig en smula på afstånd under ett träd och hörde andäktigt på. Vid middagen hade hon skrattat som den gladaste af de glada — detta sorglösa, en smula frivola, men alltid friska och intelligenta skratt, som Förste Konsuln på sitt hasarderade och oregelmessiga språk brukade säga «klang af Frankrike». Nu medan romansens toner, ackompanjerade af de späda harpoackorden, blidt vibrerade genom den skumma, milda kvällen, vaggades också hon småningom in i den sentimentala stämning, som efterhanden bemäktigade sig hela sällskapet. När Hortense ändtligen tystnade och sköt harpan ifrån sig, talade gästerna, som nyss förut nästan legat dubbla af skratt öfver den gamle ungar-karlens Languedoc-historier, med dämpad stämma två och två om Ossians poesi och Cimarosas musik. Madame Bernadotte, som var den mest romantiska af dem alla, tiggde halfhviskande om «en smula mystik» — d. v. s. en spökhistoria.

Förste Konsuln promenerade fram och tillbaka midtför façaden med hakan mot bröstet och händerna på ryggen. Ibland stannade han och hörde tyst ett par ögonblick efter de andras samtal. Det var mest öfverste Rapp, som förde

ordet. Han hade en kolossal fantasi och generade sig icke för att skarfva, när det bar till.

. . . Det var alltså om natten före Pyramiderna. Generalen hade haft oss att arbeta som slafvar om dagen och jag var alldeles utsliten, jag låg i mitt tält och kunde icke sofva af bara trötthet . . .

— Det händer aldrig en god soldat, afbröt Lannes öfverlägset, på sitt burdusa sätt. Du hade väl litet hjertklappning före affären, kan jag tro.

Rapp stack handen innanför västen och försökte se imponerande ut öfver sin styfva halsduk. Han var stött och damerna måste tigga honom länge, innan han ville fortsätta. Till slut gaf han — godlynt, som han var — med sig.

— Jag låg alltså i mitt tält. Det var mycket mörkt, midt i natten, och jag hörde intet annat ljud än af hästarne, som skubbade sig uppåt hvarandra och gnäggade. Så plötsligt slog klockan tolf — tolf . . .

— Åh, Gud! Madame Bernadotte var redan nära att svimma. Hon grep Eugène om armen och tryckte sig tätt intill honom — han tog henne fast om lifvet.

Rapp gjorde en effektpaus; så fortsatte han med dyster, hotande stämma:

— Och knapt har klockan upphört att slå, förr än jag ser en liten hvit trekant, så stor . . . så stor . . . som Förste Konsulns hatt. Bonaparte passerade i det samma förbi. Och inne i den trekanten, kan ni tänka er — ett öga, ett eldrödt öga . . .

Rapp såg sig högtidligt, triumferande omkring. Damerna skreko till och ryste.

— Och det der flyttade sig på väggen jämt — jämt — upp och ner — riktigt dansade framför mig . . .

Här kunde Junot icke berga sig längre. Han brast ut i gapskratt. Eugène och de andra stämde i.

— Herregud — han hade naturligtvis druckit för

mycket af det heta, orientaliska vinet! Hvem har ej sett röda prickar, som flyttar sig på en tältvägg?

— Ja, jag har sett sjelfva väggarne flytta sig! En ny skrattsalfva.

Nu blef det Rapp för mycket — han nekade värdigt att fortsätta historien. Damerna togo hans parti och voro indignerade på det öfvernaturligas vägnar. Junot, som beständigt var en af de mest vantrogne, föreslog — med en häntydning till en för icke så länge sedan utkommen parodi på de moderna spökromanerna — att de ju allesammans kunde gå upp i «vestra tornet» och försöka få fatt i några spöken. Slottet hette väl icke «Malmaison» — *mala mansio* — för intet. För att vara någorlunda respektabelt måste det verkligen ha sig ett husspöke. Madame Bonaparte, som förstod att inrätta allt så förträffligt och tidsenligt, hade förmodligen icke heller underlåtit att anskaffa detta outhärliga inventarium till ett slott o. s. v. o. s. v.

Medan de sålunda höllo på att prata och skämta öfver Rapps tarfliga och misslyckade spökhistoria, som icke ens fick något slut, var Edmée den enda, som — genom det att hon oupphörligt följde honom med ögonen — hade märkt, att Förste Konsuln sakta, från platsen der de sutto, gick in i sin egen privata trädgård och derifrån förmodligen in i sitt arbetsrum, ty han kom icke mer igen. Nu var det helt mörkt och Madame Bonaparte föreslog på sitt alltid förekommande och älskvärda sätt, att man skulle gå in i salongen, höra litet gladare musik och dansa bort spökhistorierna.

Sällskapet spridde sig i biljardsalen, i salongen och galleriet. Tjenarne hade redan tändt alla ljus. Madame de La Valette satte sig till spinnetten och spelade en kontradans.

Paren togo plats på det långa, glatta golvet, lysande blankt i skenet från kronor och lampetter — herrar och damer på hvar sin sida. Caroline Murat stod öfverst uppe,

derefter Hortense och de andra damerna — hand i hand; alla barhalsade, bararmade, med rosenguirlander eller guldbandeletter på håret, med de högvristade fötterna sträckta i silkeskorna och armarne lyfta, med sirligt böjda handled. Midtemot dem bildade kavaljererna en liknande kedja. De glänsande stöflarne, som, med dinglande, gyllene tofsar, gingo upp i spets öfver knäet, eller med breda, gula kragar, hvilka vekos ned nästan ända till ankeln, stodo taktfast framsträckta midtemot silkeskorna; de blänkande epåletterna strålade i en lång, jämn rad öfver uniformernas lifliga, röda, blå och hvita färger. Dansen gled fram, tur efter tur; paren förenades och skildes åt; der var sorl af prat och skratt, korseld af blickar från leende blå och bruna ögon, när Förste Konsuln — stilla, som han gått — kom in igen.

Mademoiselle de La Feuillade dansade med Eugène de Beauharnais. De hade nyss tagit sina platser till en ny dans, och hon stod med ryggen mot dörren, så att hon hvarken såg eller hörde Bonaparte komma. Hon blef uppmärksam derpå, genom att Junot, som stod på andra sidan om henne, plötsligt böjde sig fram mot hennes kavaljer:

— Men Gud, Eugène — se, hvad kan der ha hänt generalen? . . .

Hon vände sig hastigt om och mötte hans ögon. Blott de, som kände honom riktigt väl, kunde sentera, hvilken förändring der måtte ha föregått i hans sinnestillstånd under denna timme, han varit borta från sällskapet. Hela hans ansigte var som förmörkadt, ögonbrynen rynkade och hopdragna, som under en häftig, fysisk plåga, och blicken under dem var brännande och hård. Munnens fina, rörliga linjer voro som förstenade i kufvad, trotsig smärta.

Han gick bakom de dansandes leder — de flesta märkte honom knapt — fram till sin vanliga plats vid kaminen. Han satte sig och började tala ett par ord med Madame Bonaparte och sin svägerska Julie. Så sköt han otåligt

tillbaka sin stol och befalde i kort ton en lakej, som just passerade förbi, att servera honom en ny kopp kaffe.

— Åh, hviskade Joséphine ängsligt till Madame Joseph: Nu har der händt något igen. Jag känner Bonaparte!

Småningom bredde der sig liksom en förstämning öfver salen. Förste Konsuln stod borta vid det ena öppna fönstret och såg ut — han hade ännu icke talat till någon. Plötsligt vände han sig om och sade med forcerad munterhet:

— Jag tycker dansen stannar af. Kom låt oss få «*les deux coqs*». Madame Loulou — han grep henne om lifvet — ni mins, den ha vi dansat så ofta!

Edmée följde honom med ögonen hela tiden. Hvarför kom han icke till henne?

Hon drog sig obemärkt tillbaka in i Madame Bonapartes boudoir, som gränsade intill stora salongen; der var blott sparsamt ljus från ett par lampetter på kaminen. Plötsligt kände hon en hand på sin skuldra:

— Edmée!

Hon vände sig hastigt om och grep hans hand. Hennes ögon voro fuktiga.

— Hvarför dansar du inte?

— För det . . . Åh, min vän, hvad har händt? . . .

Han skakade på hufvudet. Plåga mig icke med frågor — inte här, inte nu. Och litet efter:

— Kan du verkligen se det på mig?

— Om jag kan se det på dig? När till och med general Junot och Eugène strax kunde märka det!

— Det var som satan! brast han ut. Skulle jag icke kunna beherska mig bättre!

Madame Bonaparte kom sakta in i rummet. Förste Konsuln såg kallt, litet ironiskt på henne, så sade han högt:

— Nå, Mademoiselle de La Feuillade, vill ni så spela ett parti schack med mig, som jag bad er om?

Han stälde elfenbenspjeserna till rätta på rutorna, och, i det han lutade sig fram öfver bordet, sade han lågt:

— Jag vet, du kan tiga — icke ropa till och skrika, som damer bruka?

Hon böjde omärkligt på hufvudet. Hon satt med arm-bågen mot bordet och pannan lutad i handen och flyttade en bonde.

— Kairo har kapitulerat. Egypten . . .

Han sade icke mera. Hon såg upp och blef förfärad öfver den plötsliga förvandlingen af hans ansigte. Det var grönblekt, och munnen förvred sig som i en spasm. Utan ett ord reste hon sig upp och stötte upp fönstret, der de sutto — nattluften strömmade in med fuktig kyla.

Han hade lutat hufvudet i handen — nu såg han upp. Der var intet annat att märka än en stark blekhet.

— Åh, du förstår icke, hvad detta vill säga, mumlade han otåligt, liksom han ångrade att ha talat.

Jo, hon förstod honom, hon begrep och delade hela hans smärta. Icke för det att bibehållandet eller förlusten af Egypten i och för sig spelade någon särdeles roll för henne, men hennes kärlek hade förlänat henne med en sådan egendomlig makt att intränga i hans tanke- och åskådningssätt, att hon ögonblickligen instinktivt fattade, hvilket slag detta var för honom. Det var vägen till Orienten, som nu var stängd, till det häftigt åtrådda, länge drömda landet, till Indien, Englands rika hjerta. Det var en hel lifsplan, som, uttänkt i alla sina detaljer redan under de första tunga, obskura åren i Paris, långt innan Vendémiare, sedan — det första tillfälle gafs — snillrikt och energiskt blifvit genomförd och äntligen krönt af fabelaktig framgång. I Förste Konsulns frodiga, hetsiga fantasi hade drömmen om Egyptens fullständiga eröfring och alla dess konsekvenser: Syriens och Persiens underkufvande, Englands utdrifvande af Asien, redan så godt som kondenserat sig till verklighet. Icke ett ögon-

blick hade han, trots underhandlingarne om konkordatet, trots arbetet med *Code civil*, med ordnandet af finans- och förvaltningsväsendet, det italienska och tyska fälttåget, icke ett ögonblick hade han sluppit sina planer med Egypten och försöken att undsätta det. Nu voro alla hans energiska ansträngningar hopplöst tillintetgjorda.

Förste Konsuln reste sig för att taga afsked med sina gäster. Edmée såg, att flera af herrarne, Junot, Eugène, Rapp, ängsligt frågande sågo upp till honom, men ingen sade något, ingen vågade säga något. Han talade med dem om likgiltiga ting, han till och med skämtade med ett par af damerna, men skuggan i hans blick var lika mörk.

Han lät Edmée gå med de andra, utan att ge henne något tecken, att de senare skulle mötas. Förtviflad och förstämnd kom hon upp på sitt rum.

Hon öppnade dörren till den lilla, mörka trappan i muren och kunde då höra, hur han gick dernere i biblioteket, fram och tillbaka — ut på bron och i trädgården — in igen. Nej, hon kunde icke uthärda längre! Han fick bli så vred han ville, men hon måste se honom.

Ännu hade hon icke ens börjat att kläda af sig. I hast gaf hon Valentine befallning att rigla dörrarne utåt korridoren och trefvade sig med klappande hjerta nedför den branta, obekväma trappan. Annars vågade hon aldrig störa honom vid hans arbete — det var han, som alltid kom till henne — men nu i afton ville hon taga mod till sig.

Utanför dörren stannade hon och lyssnade — hon hörde honom icke. Så öppnade hon sakta och trädde in.

Han stod böjd öfver sitt arbetsbord midt i rummet, med begge armbågarne på bordet och hufvudet stödt mot händerna, i det han ifrigt granskade en stor karta. Dörren till trädgården var öppen, och trots den milda Augustiaftonen brann en stor brasa i kaminen. Edmée såg sig om; plöts-

ligt föll det henne in, hur dumdrigtigt hon burit sig åt. Hon visste, att Bourrienne oftast arbetade tillsammans med honom om nätterna, det var rent af en händelse, att han ej var här i afton. Sakta, med klappande hjerta — hon, som annars var så hänsynslöst modig, blef feg under en förebrående blick från hans ögon — gick hon fram till bordet. Han såg upp.

— Du här. Hans röst var frånvarande. Plötsligt såg han sig om och gick bort och riglade alla dörrarne. Men, Edmée, hvad faller dig in? sade han missnöjd.

Hon tog blygt hans hand, och i det hon förde den till sina läppar, mumlade hon bönfallande, som ett skrämtd barn:

— Åh, jag ber dig, låt mig få vara hos dig i natt. Jag får ingen ro annars. Jag skall sitta så tyst som en rätta derborta i vrån, inte säga ett ord, om du vill, men låt mig blott få vara i din närhet.

Han lade begge armarne på hennes skuldror, såg prövande på henne med sin skarpa, fasta blick, och, i det han höll henne utifrån sig, sade han:

— Du är då en äkta kvinna!

— Som älskar, hviskade hon. Och med en böjning till sidan strök hon smekande kinden mot hans hand, som ännu hvilade på hennes bara skuldra. Hon stödde begge händerna mot hans bröst och såg upp på honom:

— Vill du så låta mig vara här i natt? . . .

Han smålog. För första gången på flera timmar såg hon igen detta ljusa, ömma leende, som alltid annars plägade helsa henne, och med ett halfkväfdt utrop af glädje kastade hon sig handlöst intill honom.

— Åh, kvinnorna äro dock lyckliga! Han strök hennes hår och talade sakta, liksom för sig sjelf. De vet inte, hvad dådlust och äregirighet och arbetsqual vill säga. Blott du har mig, så är du nöjd.

— Nöjd? . . . Hon böjde nacken tillbaka, och med slutna ögon och ett leende så hemlighetsfullt strålande, så sublimt i sin fanatiska hängifvenhet, att han, som såg det, ovillkorligt suckade, hviskade hon: När jag har dig, är jag lycklig.

Han slöt henne häftigt i sina armar. Jag tror, att det, som gör dig så bedårande, Edmée, det är din märkliga förmåga att lefva blott i nuet. För dig existerar icke förtid, icke framtid — ditt lif koncentrerar sig alltid i den minut, som är.

— Ja. Hon såg glad upp. Är det då icke godt.

— Jo, det är godt, ty därför är der hos dig hvila, som hos ingen annan.

Hon hörde knapt, hvad han sade. Tryckt intill honom, mumlade hon lidelsefullt:

— Om jorden brast under mina fötter, om himlen föll öfver mig — blott jag hade dig, jag skulle icke känna det!

— Och, när du icke hade mig längre? . . .

Hon smålog upp emot honom, ett egendomligt, klart och fast leende, som han sedan ofta mindes:

— Döden ligger i vår högra hand, vet du väl.

— Och du, som är lifvet sjelf, du skulle icke vara rädd för döden? . . .

Hon såg ut för sig — förbi hans ansigte — ögonen voro en smula sammandragna. Jo, sade hon sakta, jag fruktar döden. Jag tycker ofta — nej, icke ofta, ty jag tänker icke ofta på det, men ibland tänker jag, att det dock måste vara vår största sorg, att vi alla skall dö, du och jag.

Han såg uppmärksamt, forskande på henne, så tog han sakta hennes mjuka, varma hand och förde den till sina läppar.

— Kom, Edmée. Du har rätt. Så länge lifvet, lifvets

arbete och möjligheter ännu äro våra, så är der egentligen ingen nöd.

De gingo ett par slag fram och tillbaka genom det stora rummet — tysta — han höll armen om hennes skuldra. Och på uttrycket i hans ansigte kunde hon se, hur han småningom föll tillbaka i sina förra tankar.

Plötsligt begynte han att tala — i början stilla, långsamt, liksom hade tankarne svårt att klara sig i ord, derpå hastigare, högre, tills hans tal var som en brusande, lidelsefull ström af ord, och hans ungdoms mäktiga luftslott — Alexanderståget till Indien — reste sig ännu engång för deras själ: praktfullt, skimrande färgrikt, logiskt fast i sin inre bygnad, vidsträckt som en himmelhväfning, oändligt i sina perspektiver. Han talade länge; plötsligt tystnade han lika tvärt, som han börjat.

— Hvarför skall nu denna motgång nå mig — nu, när verlden börjar bli stor för mina ögon, när lifvet genom dig har tagit andra och rikare färger? Det är ett dåligt varsel för min mandomsålder, detta bekymmer med Egypten.

Och liksom gripen af en tanke slog han hastigt, ovilkorligt, korsets tecken för sig.

Han gick nervöst ett par gånger fram och tillbaka med sänkt hufvud och hakan mot bröstet. Så rätade han på sig, stampade häftigt med foten i golvet ett par gånger och stannade tvärt framför dörren, som förde in till konsellsalen. I dörrfälten voro der målade två hjälmor och inunder inskriften: *Grec — Chevaleresque.*

Han stod ett ögonblick stilla; vände sig så raskt om på klacken och gick fram till Edmée, som sjunkit ned på soffan vid väggen och satt och följde honom med ögonen.

— «Grekisk — ridderlig!» Inte sant, Edmée — han hade sin vanliga, litet ironiska hvardagsstämma — jag är allt annat? Låt oss nu taga skadan igen! Du är ju vacker som

en dag, min drottning. Han böjde sig och kysste henne på halsen, under örat.

Edmée satt med sänkta ögon och rörde sig icke. Hon, som annars njöt af hans smekningar, lefde af dem, som en blomma af solsken, hon kände plötsligt ett sting af smärta vid denna lätta, heta kyss.

— Du är härlig, härlig är du! Hvar har jag då haft mina ögon i afton? Han höll henne ut ifrån sig och strök nedåt hennes bara hals och lätt skälfvande armar: Furstlig och berusande på engång! Han böjde ett knä och lade hufvudet intill hennes barm — det korta lifvet var nästan blott tumshögt och sammanhölls af ett smalt, gyllent bälte i form af en snok, hvars smaragdgnistrande hufvud reste sig mellan de runda, hvita brösten och bet sig fast i den smala smaragdkollier, som hvilade på halsen. En drottning, en Afrodite, och hon är min! Han slöt ögonen och smålog med hufvudet mot hennes hjerta.

Han såg upp och sade ännu leende:

— Har jag berättat för dig, hvad jag hörde här om dagen? Det var vid den stora revyn på Marsfältet den 25 Messidor. Du for förbi i en vagn med några damer. Då pekade soldaterna på dig, och jag hörde dem säga: «Det är Förste Konsulns drottning!» De togo dig för Joséphine. Åh, de visste ej, hur riktigt de träffade.

Hon svarade icke, tryckte blott hans hufvud intill sig. Hon märkte, att han talade allt detta lappri, endast för det han ville tala och glömma.

— Vet du, när jag älskar dig mest, Edmée? Det är, när jag vaknar om morgonen och ditt hufvud ligger vid mitt bröst, och jag kysser dina perlemorsblåa ögonlock, ditt hår, som i morgonsolen är stelnad eld och dina halföppna, söta läppar. Jag känner det, som om du var den enda kvinna i verlden — den, som från skapelsens morgon var bestämd för mig — min, min . . . När jag annars har varit kär,

så brukade jag darra och rasa vid tanken, att någon annan hade egt eller kunde ega min älskarinna. Men med dig! Den tanken har aldrig på allvar kunnat falla mig in! Du är min — lika säkert, som mitt hufvud sitter på mina skuldror och min hand på min arm, ingen och intet kan skilja oss åt. Du tror ibland, att jag är svartsjuk. Nej! Jag kan blott icke fördraga, att någon rör vid dig, att andra solar sig i din blick, i ditt lysande leende. Men tanken, att du skulle låta någon annan älska dig, famna dig . . . Åh, fy, nej! Kunde den tanken få rum i min hjerna, så dräpte jag den, och med den mitt eget lif.

Han hade småningom, i hänryckt beskådning af den älskades skönhet, talat sig varm, i häftig extas. För några ögonblick hade han glömt sin äregirighet, sin sorg, Egypten. Edmée såg in i hans ögon, och hon läste der, att nu — i detta heliga nu — var hon älskad fullt och helt. Hon förstod honom så väl, hvar skiftning i hans själ, hvart språng i hans tanke. Aldrig hade hon varit honom så nära som i denna natt.

Ljusen i armstakarne på bordet flammade till och brände så, långsamt och osande, ned i sina pipor. De sutto tysta och väntade, tills det blef helt mörkt.

Så gick han bort till fönstret och drog undan gardinen en smula. En klar, bred månstråle föll snedt öfver golfvet och gjorde rummet halfjust. De hvita papperen på hans skrifbord sugade den till sig i ljusblå skiftningar.

Han blef ett ögonblick stående vid fönstret och såg ut. Och i det hans tanke, som en kort minut hade lyckats att glömma, ånyo, vid hvar nytt intryck, vände sig till detta fjärran, stolta rike, han hade egt och förlorat, sade han lågt:

— I detta ögonblick skiner månen på öknen, på Kairos minareter, lika likgiltigt, lika klart, som den gången vi

planterade den trefärgade fanan i sanden. Sand, månsken, och drömmar — så har det varit i tusen år, så skall det bli i tusen år till! Är det icke till att förtvifla öfver, hur vanmäktig man är, när man blott är menniska!

Om morgonen kommo öfverste Rapp och general Junot ridande till Malmaison; icke någon af dem hade haft ro i sin själ, förrän de fått veta orsaken till «generalens» förstämmning igår. I platanalléen upptill slottsgården, mötte de Förste Konsuln till häst, blott åtföljd af sin stallmästare, Jardin.

— Jag har nyss kommit ut, sade Bonaparte, och har mest lust att rida mig en tur. Har ni lust att följa med, mina herrar?

Han vände sin häst, och, utan att afvänta deras svar, gaf han Jardin order att stanna hemma. Så togo de motsatta vägen — genom parken — och slog in på den backiga, steniga Bougivalvägen.

Så länge de voro i sigte från slottet, redo de i skridt, dock utan att tala med hvarandra. Junot och Rapp visste, att när deras general såg ut som nu, var det icke värdt att öppna sin mun. Så mörk som idag hade de sällan sett hans panna, och läpparne voro tätt hoptryckta med detta uttryck af kall, oböjlig slutenhet, som alltid verkade så skrämmande och förintande på hans omgifning.

Icke väl hade de passerat parkgrindarne, förrän Förste Konsuln högg sporrarne i sin hästs sidor; de andra följde efter, och i den klara sommarmorgonen satte de alla tre af i sträckt karrière, med solen på ryggen. Hästarnes hofvar klapprade muntert och taktfast mot den torra, steniga marken.

I öfver en timme redo de under tystnad. Solen steg högre på himlen, hästarne badade i svett, och både Junot

och Rapp, som kommit direkt från Paris, började känna sig hungriga och trötta.

De hade kommit in i skogen, under trädens skugga. Hästarne föllo åter in i skridt, deras hofslag hördes knapt mot den fuktiga mossan. Då tog Junot mod till sig: Nå, general, hvad är der i vägen? Säg det blott till era vänner! Ni vet, att om det gäller landet eller er personligt — Rapp och jag äro alltid beredda att gå i elden.

Bonaparte höll in sin häst; det var uppe på en hög, långsluttande kulle, hvarifrån man genom en ljusning i skogen hade en vidsträckt utsigt. Han såg icke på sina båda följeslagare; med ett dystert, plågad uttryck under de sammandragna brynen blickade hans ögon ut öfver nejden. Plötsligt vände han långsamt hufvudet mot kamraterna, och dröjande, med låg, liksom utsläckt stämma, sade han:

— Vi ha förlorat Egypten.

Med ett utrop dref Junot sin häst intill hans och grep efter hans hand.

— Egypten! O Gud, min Gud! — Det lät nästan som en snyftning.

Rapp höll också stilla. Han hade sänkt hufvudet, öfverväldigad af sin egen och de andras första modlösa smärta. Egypten — deras drömmars, deras minnens, deras farors och segrars underfulla land! Han visste, att för Bonaparte måste förlusten af Egypten kännas, som om han förlorat ett stycke af sin egen själ.

— Jag har egentligen aldrig trott, vi skulle få behålla det, sedan vi miste Kléber, sade han enkelt, trist.

— Och att också Desaix och Davoust skulle lemna det efter den evigt förbannade konventionen i El-Arisch, bröt general Bonaparte ut. Hade jag blott haft dem der — det skulle aldrig ha händt! Men Menou är en kruka, en gammal fårskalle, en . . . Han dref ridpiskan genom luften så häftigt, att hästen förskräckt gjorde ett språng till

sidan. Åh, mina vänner, ropade han bittert — ni vet, hvad Egypten var för mig! För Republiken, tillade han långsammare.

Han började detaljeradt tala med dem om allt, hvad han visste sedan engelsmännens landgång i Mars. Han utbredd sig öfver oenigheten mellan generalerna, Menous obeslutsamhet och missgrepp, och berättade ändtligen nyheten om Belliards kapitulation i Kairo. «Menou sitter nu innesluten i Alexandria — han håller sig ännu och försöker genom styfsinhet böta på sin dumhet. Som om det kunde hjälpa! Det är märkvärdigt — de äro allesammans så satans tappra och dugliga, när det gäller att föra en brigad eller till och med en division, men att bära ansvaret för en hel armé, det duger ingen till! Jag behöfver bara vända ryggen till, så går det alltsammans åt helvete.

De andra svarade icke. Junot böjde sig ned och klappade sin häst på halsen.

— Nu är alltså den vägen till England stängd! suckade han. Det blir er sak, general, att finna en annan.

— Ja, det blir min sak att finna en annan, upprepade Bonaparte häftigt, på engång stolt och bittert. Det var min sak att eröfra Egypten, för att Kléber skulle spela udda och jämt om det, och Menou förlora det.

De började sakta rida genom skogen, i riktning af landsvägen, hvar och en upptagen af sina egna tankar.

— Åh, när jag tänker på vårt högkvarter i Ezbekyeh! suckade Rapp, vänd till Junot. Vi hade ändå många glada timmar der nere i Kairo!

De voro nu vid slutet af skogen. Nere från landsvägen hördes en ung flickas skratt — det skar klingande genom tystnaden, och officerarne sågo mekaniskt efter henne, der hon på sin åsna, mellan två enorma korgar, försvann vid vägkröken. Så sade Bonaparte plötsligt — i det han afbröt en lång tankekedja — högt, med rasande bitterhet:

— Jag skulle aldrig ha uppgifvit St. Jean d'Acre, aldrig!

Med ett kast på hufvudet, som om han äntligen med våld ville skaka dessa grämande tankar från sig, tvang han sin häst tillbaka och satte med ett väldigt språng öfver det breda dike, som skilde skogen från landsvägen. Junot och Rapp gjorde detsamma och följde sedan långsammare efter. De visste, att deras utmattade djur ändå icke längre kunde hålla fart med det, han red. Det var en af de andalusiska racehingstar, som Carl IV för ett år sedan egenhändigt hade utvalt till honom i stuterierna i Aranjuez. Förste Konsuln hade i sin tid varit stolt öfver Bourbonens kungliga gåfva — nu red han detta ädla djur som en annan krake, utan tanke eller minne för den glädje, det engång skänkt honom.

XIX.

«On regarde toutes choses au travers d'un voile doré qui les rend brillantes et légères. Peu à peu, ce voile s'épaissit en avançant jusqu'à ce qu'il devienne à peu près noir».

NAPOLÉON.

Il est si facile de se faire avec ses propres réflexions un mal irréparable.

MME DE STAEL.

Några dagar efter nationalfesten den 1 Vendémiaire år X (de hade då redan för ett par veckor sedan återvänt från Malmaison) bad Madame Junot, som var i sin första grossess och tyckte om att ha sällskap hos sig, då hon ej mera dessa sista månader kom så mycket ut i stora världen, Mademoiselle de La Feuillade att stanna en hel dag hos dem i hotel de Montesquiou och på aftonen gå med dem i deras loge på *Theâtre de la République (Comédie Française)* för att se Talma i hans berömda roll som Orestes i «Andromaque». Generalen hade icke haft tid att följa dem dit, och hela första akten var så godt som gången, då han äntligen kom. Hans hustru gaf strax akt på, att han på ett i ögon fallande vänligt och bekant sätt helsade en ung dam,

hvars egendomliga, behagliga yttre Edmée och hon redan anmärkt, och som satt i logen omedelbart intill deras.

— Känner du henne? Hvem är det? Madame Junot ryckte lätt sin man i ärmen.

— Det är Pauline — «Bellilote»! Du vet nog, vår lilla suverän i Orienten. Och han skrattade.

Edmée hade hört både frågan och svaret, hon förstod strax, hvem der menades. Hon kände, att hon rodnade, och för att dölja det, satte hon genast lorgnetten för ögonen och vände sig åt andra hållet. Så pass hemmastadd var hon naturligtvis i de sista årens skandalkrönika, att hon ofta nog hört talas om Madame Pauline Fourès — Bonaparte sjelf hade till och med ett par gånger lösligt häntydt till henne och deras förhållande i Egypten: den enda liaison, han någonsin offentligt vidkänt sig. Men förresten hade hon icke tänkt vidare på henne; hon slöt sig till, att hon närmast måste ha varit en vacker, kokett, men mycket tarflig liten fru, som genom sin franska glädtighet och sin smula europeiska elegans gjort furore i Kairo och på det viset dragit general Bonaparte liksom flera andra unga officerare till sig. Nu såg hon plötsligt för sig en förtjusande, frisk blondin med ett godlynt, kokett leende och ett par, något banala, men stora och strålände blå ögon, graciöst insvept i en präktig hvit cachemirssjal.

Resten af föreställningen glömde hon både Orestes och «Andromaque» för att ge akt på damen i sidologen. Hvarför är hon i Paris? frågade hon sig sjelf med en obehaglig, nervös förnimmelse, hon aldrig förr känt det minsta till. Vet han af det? Ha de träffats? . . . Den ena frågan dök upp efter den andra.

Efter skådespelet skulle Junot fara till Tuilerierna, dit han blifvit kallad af Förste Konsuln. Damerna lofvade att vänta på honom med té — trots det korta afståndet mellan Rue de Verneuil och Rue du Bac hade Laure af Madame

de Châteauneuf utbedt sig, att Edmée skulle få stanna öfver natten.

Kammarjungfrun serverade dem förfriskningar och frukter inne i Madame Junots kabinett. Der var inga gäster, som annars vanligen efter teatertid, och de båda väninnorna satte sig bekvämt tillrätta i fätöjlerna på hvar sin sida om kaminen. De kommo väl öfverens och hade alltid, på damers ytligt förtroliga sätt, en hel del att prata om; Madame Junots satiriska, kvicka, och ändå för det mesta godlynta utfall, roade alltid den af naturen så glada Edmée.

Efter det att de en behörig tid uppehållit sig öfver Madame Hamelins toilett och Madame Leclercs tjenstgörande kavaljer, öfver Talmas spel och Mademoiselle Mars' kostym, öfver kardinal Consalvi och utsigterna till konkordatet, gick värdinnan ändtligen löst på aftonens händelse: «Pauline».

Madame Junot hade naturligtvis, liksom de flesta af deras krets, hela våren — de få gånger, man i sällskapslivet haft tillfälle att se Förste Konsuln tillsammans med damer — och isynnerhet nu på Malmaison i sommar, gifvit akt på, att han öppet föredrog Mademoiselle de La Feuillade framför andra damer i sin närhet. Men just det, att han gjorde det så öppet, förvirrade och desorienterade både henne och alla de andra, som icke kunde låta bli att intrassera sig för något så riksviktigt som general Bonapartes hjerteangelägenheter. Hennes takt och verkliga finkänslighet förbjöd henne att tala derom med Edmée, men hon hade åtskilliga gånger uppehållit sig deröfver med andra, och ibland försökt att förhöra sin man, som så väl kände Bonaparte, och hvilken hon dessutom visste vara en god iakttagare. Men vare sig, att generalen verkligen icke förstod, hur det hängde ihop, eller att han i alla fall icke ville eller ansåg det rådligt att yttra sig derom — han undgick systematiskt alla hennes frågor och försäkrade skrattande, att hon alltid gjorde bäst i att blott lita på sina egna skarpa ögon.

Nu upptäckte emellertid plötsligt Laurette — tack vare det oförmodade mötet med Madame Fourès — ett förträffligt tillfälle att «sondera» väninnan och på samma gång, med sin större världserfarenhet, indirekt varna henne, ifall hon skulle ha tagit Förste Konsulns artigheter för mer, än de, efter hennes tanke, voro värda.

— Gaf du riktigt akt på henne, Edmée? En dam är hon nu icke — men det har jag förresten aldrig heller hört någon påstå! Hon smålog öfverlägset. Man kan strax se på henne, att hon icke har begrepp om stora världen — eller hvad tycker du?

— Jag tycker, hon är mycket vacker, svarade Edmée enkelt. Hon var på engång ängslig och glad öfver, att Laure började tala om henne. Hon hade icke sjelf velat göra några frågor — dels tyckte hon, det var under hennes värdighet, dels hade hon en bestämd förnimmelse af, att han skulle misstyckt det.

— Vacker! Ja, naturligtvis är hon vacker. Hvarför tror du annars, han skulle brytt sig om henne? Laurette skrattade muntert, befriad från alla misstankar genom Edméés lugna ton och leende. Åh, det är alldeles historien om David och Bathseba omigen! Han skickade mannen, den beskedlige stackarn Fourès, ut i öknen eller i de engelska korsarernas gap — jag mins inte riktigt hvilket, och det kan också vara det samma. Och så — du förstår!

Mademoiselle de La Feuillade drog sig långt tillbaka i skuggan bakom kaminen, der hon satt. Hon skrattade liksom väninnan, men klangen i hennes skratt var icke äkta. Ovilkorligt mindes hon hans ord: Châteauneuf — åh, honom skaffar vi väl ur vägen!

— Junot påstår, att generalen var alldeles tokig i henne, så länge det varade. Gud vet — Madame Junot stack fram sin guldbroderade tåspets och betraktade den noga

med hufvudet på sned — Gud vet, hvad det egentligen skall betyda, att hon nu är här?

Edmée reste sig hastigt upp. Laurette, du får ursäkta, men jag är verkligen så trött i kväll . . .

— Åh prat! Laurette tvang henne ned i stolen igen. Om jag vore trött — hon såg nedåt sin figur — men en ung flicka, som du! Nu sitter vi så trefligt — klockan är ju icke mer än litet öfver tolf ännu. Låt oss nu vänta till Junot kommer hem, som vi lofvade, så kan vi kanske få höra något nytt.

— Hvad för nytt? Du är då förfärligt nyfiken, sade Edmée med ett försök att skämta.

— Åh om Pauline — hon är dagens intressanta fråga! Men du har inte riktigt intresse för Förste Konsuln, som vi andra, det har jag alltid sagt, tillade hon skälmskt, en smula maliciöst.

Edmée blef sittande. Efter detta kunde det naturligtvis icke gå an att gå.

Bortemot klockan ett kom generalen hem. Han såg litet generad ut, när hans hustru strax, som den naturligaste sak i världen, började utfråga honom om Madame Fourès, i Edméés närvaro, och sneglade bort till henne, innan han bestämde sig för att svara. Hon satt der emellertid helt lugn med nedslagna ögon och lekte med fransarne på duken.

— Nå, min vän? . . . Ah, du har betänkligheter, för det här är en ung flicka tillstädes! Min Gud, en helt vanlig intrig — en sådan historia har då Edmée hört förr! Hvarken hon eller jag begär ju, att du skall gå i detaljer — Gud bevara oss väl! Och hon slog muntert, kokett ut med begge händer.

— Ja, hvad vill du, jag skall säga? Jag har ju berättat dig allt, hvad jag vet. Det ser ut, som om hon haft det svårt, stackars lilla «Bellilote», och en hel hop vedervärdigheter, innan hon äntligen hamnade här. Duroc har berättat

mig, att hon lyckats få fram ett bref till Förste Konsuln, och nu hoppas jag, han sörjer väl för henne på ett eller annat sätt.

Edmée led förfärligt under detta samtal. Hon hörde på Junots röst och såg det på hans förstulna, halft medlidsamma blickar i riktning af henne, att han icke ville säga allt, hvad han visste, att han kanske icke vågade. Åh, hon ville ju intet veta om denna kvinna! Om ingen af dem, hvilkas namn engång varit kedjade till general Bonapartes. Att de flesta af dem existerade ännu — det visste hon väl, det bekymrade henne icke ens; hvad kunde de väl, stackars varelser, göra henne, «drottningen», som han sjelfmant kallade henne? Men att man visade henne dem, att man tvang detaljer på henne, att man angående dem eggade hennes inbillningskraft, hennes svartsjuka! Åh, denna småaktiga, lurande svartsjuka, som måste finnas i hvar kvinnas hjerta, hvilken engång oåterkalleligen gifvit sig sjelf bort — hon hade aldrig förr känt den, hon ville icke sudlas af den! Hon visste ju, att ingen, icke ens Joséphine, någonsin hade stått honom så nära, som hon stod; men blott att jämföra sig med andra, väga hans kärlek till henne mot den, han hade gifvit andra, kunde ge andra — det var redan att sänka sig olidligt. Hon hade icke bedt om kunskap till hans förtid — hvarför tvang man den så brutalt på henne? Och med den alla dessa tankar, som hon förnedrade sig med att tänka. Hon visste instinktivt, att infördes der i förhållandet mellan henne och den man, hon älskade, en tredje — rivalen — drefs hon till att känna svartsjuka, då var hon i och med detsamma förlorad, fallen; då skulle hon ej mer kunna se sig sjelf som «drottningen», den enastående, den oersättliga, den enda, utan som mätressen — en af de många, efterträderskan, som sjelf var dömd att ha efterträderskor. I fall den absoluta tilliten till hennes egen makt och hans kärlek — till detta, som från början var

hörnstenen i deras förhållande: känslan hos dem begge att vara undantagsmänniskor och stå i ett undantagsförhållande — ifall den rubbades, så var det alltsammans förbi. Derför värjde hon sig till det yttersta, därför ville hon stoppa sina ögon och öron till, ty hon ville, hon måste ha sin sjäfsäkra, öfvermodiga tro i fred; den hade efter handen blifvit hennes religion och hennes hela väsens *raison d'être*. Utan den var hon rotlös.

Hennes stolthet hjälpte henne att för dessa främmande människor dölja den nervösa, etsande plåga, som i dessa minuter, medan hon hörde deras ord, läste deras blickar och snarare kände än tänkte sina egna tankar, sönderslet henne. Hon reste sig långsamt upp och gick värdigt, blek och stilla — ja, hon hade till och med sinnesnärvaro nog att låtsas kväfva en gäspning — bort till andra ändan af rummet och började förströdt leta mellan modejournalerna på bordet. Då trängde sig plötsligt den tanken på henne: men hvarför nu? Hvarför just nu — för denna kvinnas skull? Är icke Joséphine farligare, och hon har aldrig framkallat denna tanke hos mig? Har jag ej sett Paris' skönaste kvinnor flockas om honom, tigga hans leende, hans blick? Hvarför? Edmée visste icke, att der i hvar kvinnas lif, när hon i älskog har nått det ödesdigra stadium, att hela hennes själsintresse, alla hennes tillvaros trådar småningom samlat sig om en — en människa, med vexlande stämningar och oberäkneligt blod — att der då en dag, oundvikligt, förr eller senare, kommer en kris, då tviflet rockar tron, då der för den, som i stolt segerglädje ej vetat, hvad kamp ville säga, valet står mellan att kämpa med alla vapen — fina och grofva — eller att helt nedlägga dem; då der icke ens i hennes eget inre är fred för den stolta kärlek, som nyss trotsat allt och varit sig själf nog. Då gäller det: antingen att klokt se att inregistrera den i en eller annan af samfundets gifna rubriker, skaffa sin kärlek ett ryggstöd utåt till,

eftersom den inre nerven icke mera är stark nog att allena hålla den uppe — eller att resignera, taga lifvet, som det kommer, sådant andras vilja skapar det för en. Och i begge dessa fall, blir den store, stolte Eros sig sjelf otrogen; förtrollningen är förbi, den kommer icke mer igen. Denna kris hade nu kommit för Edmée. En obetydlig yttre orsak, en blott inbillning kanske, som för ett par månader sedan ej skulle ha afficierat henne det ringaste, hade framkallat den. Hon hade förlorat sig sjelf, gått upp i honom som personlighet och andligt väsen, hennes själ hade blott fotfäste i honom — nu var krisen der, tviflet var väckt, hörnstenen rubbad!

Madame Junot hade icke sett eller låtsade icke se gäspningen. Hennes nyfikenhet var spänd, icke på länge hade hennes lätrörliga fantasi haft något så intressant att gissa öfver. När Edmée gick bort i andra ändan af rummet, begagnade hon sig strax af tillfället och började ifrigt — riktigt på skarpen och i alla enskildheter — förhöra sin man.

Edmée, med sin i detta ögonblick pinsamt uppdrifna hörsel, hörde, trots afståndet och de låga rösterna, nästan hvar ord af deras samtal. Nu kunde hon ej uthärda denna tortyr längre — hon måste afbryta dem, gå fram och säga dem godnatt, höfligheten behöfde ej tvinga henne att höra på alla dessa olidliga, intima förhandlingar. Och likväl stannade hon kvar som fastnaglad, der hon var — lyssnade och hörde!

I det hon äntligen vände sig och tog ett par steg öfver rummet, hviskade Laure, med sina stora, komiskt förfärade ögon:

— Och hon har alltså redan fått tillträde till Tuilerierna, säger du? Ett sådant drama der kan bli! Du skall få se, tillade hon med ett lågt skratt, det är inte för intet! Han har icke helt och hållet glömt «Bellilotes» små behag.

Junot tog sig om hakan utan att svara. Edmée såg,

i det hon gick fram till dem, hans undertryckta, mycket sägande leende.

— Åh, Edmée, du måste verkligen ursäkta . . . Så sömnig du ser ut, din lilla stackare! Det är också bra tanklöst af mig, men för så goda vänner behöfver man ju icke genera sig, och när jag får några nyheter från Tuilerierna, så glömmet jag allting. Och dethär är verkligen viktigt — riksviktigt! tillade hon skämtsamt, på sitt lätta, behagfulla sätt.

— Alla damer äro sig lika, skrattade Junot. När de blott tror sig skymta tråden af en intrig! . . .

Ändtligen kom då Edmée in i det henne anvisade rummet, och med ens tog den pinsamma spänning, hon nu flera timmar lefvat i, ut sin rätt. Hon vinkade till jungfrun, att hon skulle gå, och, med händerna för ögonen, kastade hon sig ned på sängen i ett våldsamt, krampaktigt gråtanfall.

Men det varade icke länge. Hon reste sig upp, badade sina ögon och sitt ansigte, och småningom kände hon, hur besinningen vände tillbaka. Hon tröstade sig med alla de förnuftgrunder, hon kunde få fatt i. Hon sade sig sjelf, att han för sin äras skull icke helt kunde öfverge den stackars kvinna, som han engång tvungit att offra rykte och framtid för hans skull, att han var nödsakad till att personligen tala med henne, att han icke kunde öfverlemna denna ömtåliga sak i främmande händer o. s. v. o. s. v. Men alltid, vid hvar tanke, hon tänkte, tvang sig denna fatala, nedsättande jämförelse på hennes medvetande. Hon, som så stolt burit sin egendomliga särställning bland kvinnor; hon, som i sina egna ögon — och väl därför också i hans — så länge varit den enda: den jungfruliga, alltid nya älskarinnan, den högättade, jämnbördiga bruden, som i gudomligt öfvermod, stolt som en drottning, gått samfundsordningen i förköp och tagit ut livvets rätt — hon kände sig plötsligt förnedrad, sänkt i smuts genom de berörings-

punkter, hvilka hon, genom att rasonnera öfver hans ställning till denna andra kvinna, ovilkorligt fann mellan sig och henne.

— Jag är sjuk, sade hon otåligt, för sig sjelf. Vore jag sund och rask, som jag brukar vara, egnade jag icke denna händelse en tanke . . . Om hon blott varit så gammal som Madame Bonaparte, hade jag blott sett dem tillsammans — jag hade icke brytt mig om det.

Hon började gå fram och tillbaka på golvet med händerna för tinningarne. På vägen förbi spegeln kom hon att kasta en blick deri — hon blef sjelf förfärad öfver den brännande, förvirrade blicken i sina annars så klara ögon.

— Åh, hvarför är jag icke hos honom i natt — just i natt! mumlade hon och vred sina händer. Hon stötte upp fönstret och lutade sig långt fram öfver karmen, natten var kylig och mörk.

Den friska luften gjorde henne godt; med uppjudande af hela sin viljekraft försökte hon ändtligen fatta sig. Hon låste fönstret och började kläda af sig.

— I morgon skall jag se honom, sade hon sakta till sig sjelf. Han får ej ana något om detta. Han skulle förakta mig. Hon studsade vid ordet — det hade hon aldrig sagt sig sjelf förr.

Utmattad sof hon in fram på morgonsidan. När hon vaknade, sken solen in i rummet. Madame Junot stod vid sängen och ryckte henne i håret.

— Men, Edmée — det är ju nära middag, hvad tänker du på? Här är bud från Madame Germon, som fåfängt har sökt dig hemma hos dig. Det är om din klädning till middagen idag . . . Och kom ihåg, att vi lofvat Duroc att se revyn i förmiddag från hans fönster . . .

Edmée klädde sig med hjälp af Valentine — solen och friska luften gjorde henne godt, hon kände sig nästan rask igen. Derpå for hon med Madame Junot och ett par andra

damer till revyn i Tuilerigården. Bonaparte såg henne, der hon — helt nära honom — lutade sig ut genom fönstret i rez-de-chausséen; han förde handen upp till hatten och helsade henne med det leende, hon visste var hennes.

När hon ändtligen efter revyn kom hem i Rue du Bac, väntade henne en stor öfverraskning: Louis de Châteauneuf hade plötsligt ankommit från England. Det var Otto, som sändt honom med viktiga depecher angående fredsunderhandlingarne, hvilka nu skredo fram med rask fart — ja, efter hvad han diplomatiskt sväfvande lät förstå, nästan kunde anses för afslutade. Redan, strax efter sin ankomst, hade han, tillsammans med Talleyrand, haft audiens hos Förste Konsuln. Efter särskild uppfordring ämnade han sig också på middagen till Tuilerierna — det var en *quintidi*.

Edmée hann blott flyktigt helsa på honom nere i salongen, der hon också träffade markisen af Caulaincourt, som hade lofvat att följa sin guddotter till middagen i Tuilerierna. Han grälade skämtsamt på henne, för det hon så länge låtit uppehålla sig af Madame Junot, och bad henne nu skynda sig att göra toilett.

Då Mademoiselle de La Feuillade denna eftermiddag stod framför spegeln och lät kläda sig, frapperades till och med Valentine, som dock var så van att se henne, af hennes stora och egendomliga skönhet. Hon var en smula blekare än vanligt, och der var omkring ögonen mörka ringar, men sjelfva dessa ögon voro så bedårande, med en okänd, tragisk glans i blicken, att kammarjungfrun på sitt tvära, okonstlade sätt, plötsligt utbrast:

— Se då icke så på mig, Mademoiselle! Mademoiselle har ju likadana ögon som Madonna derhemma i kapellet på les Fougères.

Edmée skrattade och böjde sig fram mot spegeln för att se på sig sjelf. Ja, der var verkligen något i hennes ansigte, som hon icke kände igen.

— Kan en ny tanke göra så mycket? tänkte hon bittert.

När hon äntligen — rätt sent — mellan markisen af Caulaincourt och Louis de Châteauneuf, trädde in i Tuileriernas salonger, vände sig gästerna vid ljudet af hennes namn. Som en drottning skred hon öfver golfvet, den snöhvita dräkten släpade efter henne, för första gången i sitt lif bar hon diamanter — i håret, på halsen och på armarne. När hon böjde sig till hälsning för Förste Konsuln och Madame Bonaparte, sade den spanske gesandten, Azara, till Preussens sändebud, markis Lucchesini:

— Hvem vågar säga, att Frankrikes adel är död? Mademoiselle de La Feuillade ensam bär ju hela Versailles' traditioner på sina unga skuldror.

Förste Konsuln såg på henne. Med sin skarpa blick upptäckte han strax, att der i hennes utseende var något förändradt, att der föregått något med henne — men hvad? Han vände hufvudet och såg Louis de Châteauneuf vid hennes sida. En skugga gled öfver hans ansigte.

Den aftonen var Edmée de La Feuillade strålande, hon öfverträffade sig sjelf — hon var pikant, kokett och furstligt värdig. Hon märkte, att både Bonaparte och Louis iakttog henne, och starkare, mera medvetet än någonsin kände hon det eggande i att vara älskad af två män, tjueningen af en öfverhängande fara och en trotsig tillfredsställelse af att möta den.

Senare på aftonen talade hon länge med sin kusin. Sällskapet, som kände till det projekterade giftermålet, respekterade deras tête-à-tête och lät dem diskret vara i fred.

— Nå, det ser ju ut, som om det ändå skulle bli af, hviskade Talleyrand till den gamle Caulaincourt. Jag trodde en stund, att der kunde komma knutar på tråden, han såg med en hastig, nästan omärklig blinkning bort till Förste Konsuln. Nu tjenar han sina sporrar i freden med England,

och sedan gör vi honom till ambassadör — en stoltare ambassadris kan Frankrike icke önska sig!

Edmée vände sig till sin kusin, och, frankt, med ögonen i hans, frågade hon honom:

— Hvad tänker du om mig — nu, du ser mig igen?

— Det svarar jag icke på. Att jag i afton är här med dig som hans gäst, är en svaghet, som mången man af ära skulle förakta mig för. Men . . . ja, det är min sak, och jag är sjelf domare deri. Men ett vill jag säga dig, min kusin: när jag, som du ser, gör allt för att umgås med dig som en blott släkting, en blott bekantskap nästan, när jag för vårt namns och ditt ryktes skull gör större uppoffringar, än du kan väga eller mäta, så måste du åtminstone spara mig för dessa upprifvande, plågsamma förklaringar, hvilka du hvart ögonblick tyckes söka. Är det då verkligen af så stor vigt för dig, hvad jag tänker om dig?

Hon skakade på hufvudet och såg ut i rummet. Ja, ibland har jag tyckt det. Men icke nu — intet är af vigt för mig nu.

— Hvad menar du? sade han skarpt.

— Åh, ingenting. Jag menar väl närmast — hon talade mycket långsamt — att mitt lif småningom så har koncentrerat sig i en enda känsla, att allt annat . . . Hon afbröt sig och gjorde en sväfvande, afvärjande rörelse med handen: Åh, det är mig alltsammans så likgiltigt! Förstår du mig, när jag säger, att ibland tycker jag lifvet liksom tättnar och mörknar omkring mig, jag hålles fast som i ett skrufståd, jag kan blott se framför mig — i en riktning — och der ser jag ett ljus, så starkt, så starkt . . . Hon smålog och for sig med handen öfver ögonen. Hon hade mött Bonapartes blick.

Uttrycket i hennes stämma slog honom. Det var deri en ångestfull klagan, som han icke förstod, och som icke

liknade henne. Han grep hennes hand och böjde sig fram emot henne:

— Men, Edmée — du är sjuk! Du har ju feber igen.

— Åh nej. Hon reste sig upp, och, i det hon lätt lutade sig öfver honom, hviskade hon lågt, nästan ömt:

— Se icke så på mig, Louis. Man ger akt på det, man talar om det . . .

Louis rodnade af vrede och skam. Han reste sig häftigt upp. Hon hade rätt: det var mer än ovärdigt, att han här, för allas ögon, i detta hus, icke förstod att dölja sin känsla för Förste Konsulns älskarinna.

Edmée hade icke gått många steg, då Bonaparte närmade sig henne. Under föregifvande af att vilja visa henne en tafla i galleriet, bjöd han henne armen och drog henne med sig bort.

— Hvad skall jag tro om dig i afton? mumlade han med illa dold häftighet. Du undviker att se på mig, du egnar hela din uppmärksamhet åt din kusin. Han teg och betraktade henne med en egendomlig blick, som sade så mycket som: Jag vet väl, det är omöjligt, du är min, han hvarken kan eller vill taga dig, men . . .

Edmée kom plötsligt till att skratta. Hon skrattade så häftigt, att hon måste sätta sig ned. Han såg mörkt, ogillande på henne.

— Du är icke dig sjelf i afton. Du vet, jag kan icke tåla fruntimmersnycker.

Edmée höll solfjädern för ansigtet och bara skrattade. Hon visste inte sjelf hvarför — der var som en stänk af sjelfförakt i detta skratt — men det lättade henne. Denna hans obilliga svartsjuka, hans brutala retlighet, gjorde henne i alla fall godt; hennes själ vidgade sig ut efter trycket.

— Jag måste tala med dig i afton, Edmée. Han böjde sig ned öfver henne. Kan du ej på något sätt stanna i Tuilerierna?

Hon skakade på hufvudet: Omöjligt! Jag är här ju med min gudfar och min kusin.

— Åh, jag glömde — din kusin!

Han vände sig kallt från henne, tog Rapp, som just passerade förbi, under armen, och började prata med honom.

Edmée ångrade i nästa ögonblick, hvad hon sagt — hon ville taga det tillbaka, hellre utsätta sig för hvad som helst än trotsa honom, men hon kunde ej komma till att tala med honom mera. Ögonblicket var förspildt. Engång mötte hon hans blick öfver salen, den sade henne intet.

Laure Junot kom fram till henne. Tillåt, att jag säger dig en artighet, Edmée — du är förtjusande! Madame Germon har gjort ett mästerverk. Och diamanterna klär dig! En liten smula för tidigt, eller hur, efter våra gammaldags begrepp? . . . Man skulle icke se på dig, att du var så sömnig i går afton. Apropos — hon böjde sig muntert fram och hviskade — kan du tänka dig, att jag så godt som lockat ur Duroc, att hon skall komma hit i afton — Pauline! Det är allt en besynnerlig tid att ge audiens till supplikanter, men Förste Konsuln är ju så upptagen . . . Hon smålog.

Edmée kände, hur det blef svart för hennes ögon, och hjertat upphörde nästan att slå. Det varade blott ett par sekunder. I nästa ögonblick reste hon sig upp, blek, men alldeles fattad.

— Jag befinner mig icke väl, Laurette . . . Det började, som du mins, redan i går afton. Törs jag be dig göra mig den tjensten att se att finna Monsieur de Caulaincourt och säga honom, att jag helst vill hem. Det är också på tiden — jag ser flera gå . . .

Hon tilltrorde sig icke att gå öfver rummet, så illamående kände hon sig, men blef sittande i fönstersmygen, medan Madame Junot förskräckt gick. Alla dessa människor, som sorlade omkring henne — det förekom henne, som om

de allesammans gjorde henne något ondt; i vild ångest, i en olidlig, brännande smärta, böjde hon sig fram, som för att dölja sig för dem. Och hela tiden hade hon dock en bestämd känsla af, att hon måste resa sig upp, samla sin energi, skrika på hjälp, hålla fast den tid, som flydde — men hon kunde icke, hon var plötsligt så maktlös.

— Jag är sjuk, tänkte hon midt i sin ångest plötsligt klart. Louis har visst rätt.

I detta ögonblick passerade Förste Konsuln åter förbi henne. Hon reste sig upp, och — utan att tänka på människorna omkring dem — grep hon blixtnabbt hans hand. Hennes ögon, nästan svarta under de ljusgnistrande diamanterna på pannan, höjdes emot honom med ett uttryck så egendomligt, ödmjukt, smärtsamt, att han stannade.

— Jag kommer, mumlade hon sakt. Jag vill komma.

Han öppnade munnen som för att svara något, då i dessamma Armand de Caulaincourt bestört kom emot dem.

— Min far låter helsa er, Mademoiselle. Han är redan färdig, han väntar er.

Edmée höjde ännu engång sin blick mot Förste Konsuln. De sågo ett ögonblick fast och ömt på hvarandra. Så tog hon Armands arm och gick långsamt genom salen. Bonaparte följde henne länge med ögonen.

Edmée kom hem i Rue du Bac och gick, efter många oroliga förmaningar af markisen och Madame de Châteauneuf, strax upp till sig. Hon lät Valentine taga diamanterna af, men när hon ville lossa klädningen, hejdade hon henne hastigt. Hon reste sig upp från stolen framför spegeln.

— Jag kan icke stanna här, Valentine, sade hon bestämt. Tag min kappa — min stora kappa — jag måste gå igen.

Pigan grep henne förskräckt om armen. Men Mademoiselle, då! Det går ju icke an. Mademoiselle är sjuk — det är febern.

— Åh prat! Gif mig min kapp. Jag måste bort, hör du ju.

Det var redan öfver midnatt.

— Det går icke an. Jag låter kalla Madame eller Monsieur Louis . . .

Edmée stampade i golvet. Gif mig min kapp! ropade hon i förtviflan och raseri. O, min Gud, nu står hon der och spiller min dyrbara tid!

Hon fick sin vilja fram. Hon nästan sprang öfver bron till Tuilerierna. Hon hade ingen svårighet att passera gallerporten — vakten kände händelsevis från föregående gånger alldeles bestämdt «den beslöjade damen». Oantastad lyckades hon nå ända fram till Durocs ingång.

— Jag önskar att tala med medborgaren Duroc. Det är något viktigt.

Duroc hade nyss lemnat Förste Konsuln. Han blef högst förvånad, när han igenkände Mademoiselle de La Feuillade, och förde henne strax in i sitt kabinett. Då hon slog slöjan tillbaka, förfärades han öfver hennes blekhet och hennes ögons sällsamma glans.

— Hvad betyder då detta, att man icke strax för mig upp som vanligt? sade hon otåligt, feberaktigt befallande. Jag måste tala med generalen.

Duroc blef förvirrad. Det är omöjligt, Mademoiselle. Förste Konsuln är icke ensam. Han arbetar och vill icke störas.

Edmée lutade sig mot väggen, tungt, med slutna ögon. Han är icke ensam . . . Hvem är då hos honom? Han arbetar i biblioteket — jag brukar alltid få komma in i hans sängkammare.

— Icke i afton, Mademoiselle. Han talade bestämdt, men han sänkte blicken.

— Har han gifvit befallning, att jag ej får komma in?

— Han har gifvit befallning, att han ej på vilkor vill störas.

Edmée gick fram till Duroc. Hon lade begge händerna på hans skuldror och såg honom fast in i ansigtet med sina stora, feberglänsande ögon.

— Svara mig — ärligt. Ni vet, för mig gäller det lif eller död, jag kan icke bedragas nu. Är det hon — Madame Fourès?

Duroc ryggade ett steg tillbaka. Han lossade sakta hennes händer med nedslagna ögon. General Bonaparte har önskat att tala med henne, sade han.

Edmée hade vändt sig om. Hon hade plötsligt blifvit stilla, glansen i hennes ögon var som utsläckt. Duroc tyckte, han såg henne vackla, när hon gick mot dörren. Han skyndade fram till henne.

— Mademoiselle de La Feuillade, ni gör honom orätt i era tankar! sade han allvarligt.

Hon smålog. I mina tankar? . . . Jag vet inte. Jag kan inte tänka mer. I tjugofyra timmar har en tanke gnagt på min hjerna — allt sammansvär sig för att göra den till verklighet. Hon förde handen upp till hufvudet. Jag är sjuk — jag har orätt. Hon stod litet, hennes stela, stirrande blick såg in i ljuset — liksom igenom det; så sade hon sakta, så lågt, att han knapt kunde uppfatta det:

— Jag har aldrig vetat, hvad tvifvel var. Jag var blott van att lefva i ljus. Nu — nu är mörkret öfver mig!

Ett ögonblick tänkte han på att trotsa förbudet och underrätta Bonaparte om, att hon var der. Men dels — trots det han i sin själ trodde, han gjorde sin vän orätt — hindrades han af vissa minnen förbundna med Pauline; dels såg han, hur fysiskt angripen hon var, och trodde, att hon, när allt kom omkring, dock hade bäst af att komma hem och i ro.

— Mademoiselle de La Feuillade, sade han lugnande,

med broderlig ömhet. Låt mig följa er hem. Ni är sjuk, här är ej godt för er att vara.

Hon skakade på hufvudet. Jag skall gå. Men ni behöfver ej följa mig, Monsieur Duroc. Jag är så van vid att gå ensam.

Den lättrörde Duroc fick plötsligt tårar i ögonen. Hon var så barnsligt hjälplös i detta ögonblick, hon sade det så enkelt, så utan all tanke på att beklaga sig öfver sin sällsamma ställning. Han mindes plötsligt den lilla, vilsekomna prinsessan framför eldbrasan, med de bara fötterna och de genomvåta silkeskorna.

Han drog hennes arm under sin, och hon lät sig viljelös föras ut.

Hela vägen till Rue du Bac sade hon icke ett ord. När han hjälpt henne in genom trädgårdsgrinden, hviskade han vänligt:

— Sof godt, Mademoiselle. Ni behöfver framför allt ro.

Hon såg upp i hans ansigte, och ännu engång förfärades han öfver den stela, utsläckta blicken i hennes ögon.

— Säg honom, att jag kom, som jag hade lofvat.

I trädgården mötte hon Valentine, som hela den sista halftimmen hade setat på huk i trappan och väntat, alldeles utom sig af ångest.

Hon fick Edmée i säng, och föll strax derpå sjelf i sömn, alldeles förbi af den långa vakan och utståndna ångesten.

XX.

«L'adversité manquait à ma carrière» . . .

MOT DE NAPOLÉON.

«Une âme dont aucune affection était faible
ou médiocre».

Un contemporain sur Napoléon.

Le Premier Consul ordonne:

Qu'un soldat doit vaincre la douleur et
la mélancholie des passions.

Ordre du jour, Floréal an X.

När Louis de Châteauneuf, efter en sömnlös natt, tidigt nästa morgon kom ut i parken, såg han något hvitt flyta på dammen — det var Edméés hvita klädning. Han kallade på Valentine, och de drogo henne upp ur vattnet. Uppför den gamla, breda marmortrappan buro de henne och lade henne på den gyllene sängen i hennes eget rum.

Hon låg på sidan med det långa, våta håret slaget öfver skuldrorna och ryggen. Solen föll in genom fönstret och sken på hennes hvita klädning och på de eldförgyllda rococoänglarne, som lyfte sina basuner mot alla fyra väderstrecken.

När Louis hade fått veta allt, det Valentine visste, sade han i sträf, bjudande ton, der han satt vid sängens hufvudgärd:

— Låt Förste Konsuln kalla. Men var stilla, gör ej buller i huset! Ännu får ingen veta det, och ingen får lof att komma hit. Säg sedan, att min kusin i sömnen gått ut ur huset och af våda fallit i dammen. Han satt stilla med nedböjdt hufvud. Plötsligt höjde han det igen och återtog långsamt: Låt Förste Konsuln kalla — säg honom, att Mademoiselle de La Feuillade är död.

Vattnet droppade långsamt ned på det inlagda golfvet. Han torkade med en duk hennes ansigte och bara armar. Hon hade ej varit död länge, kanske blott en kvarts timme; hennes ansigte var friskt, men blekt, hennes ögon voro slutna, och det såg ut, som om hon sof.

Då hördes hastiga steg i den lilla trappan, och genom den uppslagna dörren stormade Bonaparte in. Louis lyfte handen, liksom för att bjuda tystnad: denna våldsamhet kränkte den döda.

— Hvad är det för bud, ni vågat sända mig, Monsieur de Châteauneuf? ropade han vredgadt, redan i dörren. Bakom honom skymtades Durocs bleka ansigte, som strax drog sig tillbaka. Hvad har ni gjort med Mademoiselle de La Feuillade?

Louis reste sig upp och visade tyst med handen på sängen. Förste Konsuln lyfte begge händerna mot pannan och tumlade ett par steg tillbaka. Louis gick sakta bort och reglade alla rummets dörrar.

— När? sade Bonaparte tonlöst. Och i natt, ännu efter midnatt . . .

Öfvervåldigad af smärta, med ett doft skri af förtviflan, kastade han sig öfver den döda och grät våldsamt med ansigtet mot hennes kalla händer.

— Det måste ha händt i morse tidigt — Louis talade med onaturligt lugn, hans stämma ljöd kärft och hård genom det tysta rummet. Hon har gått ut genom den hemliga trappan i Valentines rum, hvars tillvaro tyvärr ingen här i

huset har anat eller tänkt på. Valentine sof tungt af trötthet. — Ja, ni känner ju nattens händelser bättre än jag, medborgare-Konsul. Vi vet blott, att min kusin var borta en timmes tid strax efter midnatt, och att hon tycktes sjuk som af feber, redan då hon gick. Så kom hon hem, och pigan fick henne i säng — hon trodde, att hon sof . . .

Louis höll upp. Han stödde handen mot sängstolpen och hemtade andan djupt. Ett ögonblick förvreds hans ansigte af smärta, och rösten skälfdde, när han åter talade.

— Men obemärkt har hon stigit upp igen och tagit sina kläder på — dem hon först fann — sin hvita festdrägt. Stolt och stilla, som hon alltid var, utan att efterlemna sig ett skrifvet ord, utan att med en häntydning på något sätt röja sitt syfte — kanske i ett feberanfall, men jag, som kände henne, tror det ej — har hon sökt döden, der hon närmast fann den. Jag behöfver ej förklara er, medborgare-Konsul — hans röst steg i styrka — hvarför jag låtit kalla er och här stält er ansigte till ansigte med den döda.

Bonaparte hörde honom icke; hans lidelsefulla sorg hade för ett par ögonblick helt öfvermannat honom.

Men Louis de Châteauneuf hade icke medlidande med honom. Han gick tätt intill honom och lade sin hand på hans skuldra.

— Vi äro nu allena här — ingen hör oss, ingen kan störa oss. Och vi äro två män, som begge ha älskat denna kvinna. Engång har ni i sjelfsäkert öfvermod nekat att stå mig till ansvar — nu skall ni svara mig: hvad dref henne till förtviflan och död?

Bonaparte reste sig i raseri och vände sig vildt emot honom — Louis ryggade tillbaka för blicken i hans ögon. Gå! skrek han. Gå, lemna mig ensam med henne, som jag älskade, och som var min, är min. Gå! Han vinkade befallande.

Louis de Châteauneuf lade armarne i kors öfver bröstet:

— Ni vet ej, hvad ni säger, general Bonaparte. Jag är här i mitt eget hus. Min plats är hos min döda brud. Nu är hon min! I ånger och död blef hon min.

— Ånger! Och ni tror, att hennes stolta själ förstod att ångra? O, ni, som pockar på att vara hennes frände, ni kände henne ej! Nej, i tvifvel och förtviflan sökte hon döden.

Louis tog ett steg fram emot honom — hotande: Ni bedrog henne? . . .

Bonaparte höjde sina tunga ögonlock, och hans fasta, järnblå blick mötte Louis'. Han skakade på hufvudet.

— Nej. Jag älskade henne — mer, än jag någonsin älskat någon annan människa. Han talade sorgset, men med fattning, och utan att behöfva göra våld på sig. Jag kan förstå, att hon, sedan jag sist talade med henne, har genomgått en slags kris — jag kan skymta, att hon trodde sig stå framför en vändpunkt i vårt förhållande — och hon var för stolt att gå på ackord med lifvet . . .

Han afbröt sig och sänkte hufvudet, och igen föll han ned vid hennes bädd med hufvudet mot hennes ansigte. Stora, tunga tårar fylde hans ögon.

Louis teg. Han stod på den andra sidan af sängen och höll ännu krampaktigt fast sin kusins ena hand. Det var, som om de båda männen ännu i döden drogos om denna kvinna.

— Edmée — lilla Edmée, sade han halfhögt för sig sjelf — sakta, ovilkorligt. Han kom plötsligt att tänka på henne, som han hade sett henne som barn för många, många år sedan. Och han fortfor dämpadt, nästan förtroligt:

— Jag kan se henne, som hon måste ha varit i morse. Stilla, utan att en minut ha slutit sina stora, vidöppna ögon, har hon stigit upp ur bädden och gått här, genom sin kammar, ut ur huset, och i gryningen af den dag, hon icke

mer ville se, har hon stigit ned i dammen. Ingen anklagelse har der kommit öfver hennes läppar, ingen klagan, ingen förebråelse, ingen bön om förlåtelse till dem, som älskade henne . . . Här i detta hus, för icke länge sedan, sade hon till mig: «döden kan man alltid nå.» Och utan att tveka har hon nu, då lifvet blef henne för tungt, funnit den död, som låg närmast till hands. O, Edmée — han kastade sig på knä — jag tackar Gud, att du hade mod att dö!

Bonaparte stod lutad öfver sängen; han hade rest hennes hufvud upp mellan båda sina händer och såg stirrande in i det marmorbleka, liflösa ansigtet. Der kom småningom i hans ögon ett nytt uttryck — som af hänryckning — och i det han med ena handen ömt strök undan det våta håret från hennes panna, sade han innerligt, högt och tydligt:

— Hon var en själ så helstöpt som ingen annan. Hon sade i natt till Duroc, att «mörkret kom öfver henne». Han förstod det icke — jag förstår det. Hon, som hade lefvat i bländande ljus — hon kunde ej finna sig tillrätta i den grå skymning, hon nu trodde skulle komma, hon kunde icke slå af på sina fordringar, icke resignera — hon, som varit van att med fulla händer ösa ur lyckans rikaste skatter. När hon kände mörkret komma, och för hennes stolta själ var det första tviflet detsamma som mörker, då slöt hon strax frivilligt ögonen till för alltid. Hon ville icke med ömklig försigtighet, med misstänksam ängslan trefva sig fram på de lifvets och lyckans vägar, der hon engång gått i strålande solsken, säker och öfvermodig som en gudinna.

Han rätade sig helt upp och vinkade bjudande med handen till Louis:

— Gå . . . gå . . . Låt mig vara allena med henne.

Louis de Châteauneuf stod ett ögonblick stilla, utan

att röra sig, och deras ögon möttes. Så vände han sig långsamt bort, och, gripen af uttrycket i detta ansigte, som han hatade, gick han dröjande, tvunget ut.

En kort sekund hade han förstått, att denne man, som så befallande, brutalt hade tvungit henne intill sig, och med sin skoningslösa makt öfver människorna vunnit hennes unga själ, som kanske ej dragit i betänkande att bedraga och förråda henne, dock hade älskat henne mer än han med all sin finkänslighet och alla sina skrupler. De båda der — de hade tillhört hvarandra. Kort eller länge hade deras väsen förmått att med en så oemotståndlig och lidelsefull kraft tilldraga hvartannat, att allt öfrigt omkring dem glömts och förintats. Han hade rätt: Edmée var hans, i döden som i lifvet. Ingen kunde nu skilja dem åt.

Solen steg högre och högre på himlen, och der samlade sig småningom ett helt upplopp af folk nedanför på gatan. Ryktet hade spridt sig i Paris, att Monsieur de Châteauneuf hade fört fredspreliminärerna underskrifna med från London, och folket, jublande vildt af glädje öfver denna i årvis efterlängtrade fred, kunde knapt tro på denna stora lycka, utan begärde högljudt att se och tala med sändebudet. Nu slog uret på Tuilerierna nio: rundt omkring i Paris började kanonerna dåna — det var för medborgarne ett tecken, att ryktet talade sant. Jublet ville icke taga slut. Louis de Châteauneuf måste fram på trappans afsats och tala till dem, som stormade in på hotellets gård.

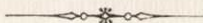
Mellan Tuilerierna och Rue du Bac var det svart af folk. Öfverallt ljödo ropen: Lefve Förste Konsuln! Lefve Otto och medborgaren Châteauneuf! Lefve freden!

Bonaparte var ändtligen allena med sin döda älskarinna. Han höll henne i sina armar och såg för sista gången in i hennes ansigte.

— Hvarför? Hvarför? mumlade han i bitter för-
tviflan. Hvarför just nu?

Men Edmée de La Feuillade låg svarslös, orörlig i sin
tadellösa skönhet, hvit under oktobermorgonens solsken, på
sin gyllene bädd. Hon hade för alltid gått från livvets
många tunga hvarför. Hennes stolta, unga lif skulle ej
förmörkas af tvifvel, misräkning, smärtor, ålder och saknad.
Då hon stod högst, och hennes själ, utan att svindla, nått
lyckans öfversta tinne, hade hon engång leende sagt: «döden
bär jag i min högra hand». Hon hade icke svikit sig sjelf.

Detta tänkte Förste Konsuln på nu, här vid sin döda
drottning's hjerta, medan Frankrikes folk jublade hans namn
och fröjdade sig öfver, att han nu så lyckligt nått sitt stora
älsklingsmål: en ärofull fred med England och med världen.

NOTER

(Då man gjort förf. uppmärksam på, att bipersonerna, hvilka ju så godt som alla äro historiska och därför antagits i förvägen vara tillräckligt kända, icke i boken blifvit nog utförda, har han beslutat, att med hänsyn till dem, åtminstone till de viktigaste och oftast förekommande, bifoga några korta biografiska notiser och förklaringar. Härtill sluta sig ett par observanda ang. kulturhistoriska och historiska fakta, som kunnat antagas ej äro allmänt bekanta.

Dessa anmärkningar äro emellertid nödvändigtvis ytterst ofullständiga och vilkorliga, enär förf., som sagdt, blott medtagit det, som han — efter sin personliga uppfattning — förmodat vara de flesta af läsarne obekant. Sålunda kommenteras t. ex. ingen af de krigshistoriska tilldragelser, som nämnas. Att konsekvent genomföra notsystemet, hade nemligen varit detsamma som att påtvinga läsarne hälften af Konsulatets politiska historia, hvartill förf. icke på något sätt kände sig berättigad.)

I.

ABBÉ BERNIER, (f. 1764), kyrkoherde i *St. Laud d'Angers*, bidrog väsentligt att lugna resningen i Vendée 99. Han förmådde anförarne på venstra Loirebrädden att med regeringen sluta freden i Montfaucon, 18. Jan. 1800 (28. Nivôse år VIII), hvartill sedan cheferna på högra sidan af Loire, först och främst Monsieur de

Châtillon också slöto sig. Förste Konsuln utnämde honom sedan att underhandla med påfvens sändebud, i och för konkordatet, till hvilkets lyckliga utfall han i hög grad bidrog. Blef för sina tjänster mot kyrkan och Republiken biskop i Orléans 1802.

II.

Mlle LAURE PERMON (f. 1784), dotter af financiern Charles Permon och hans gemål, född prinsessa de Comnène, från Korsika. Under Direktoriet och Konsulatet bodde modern som enka i Paris och var intimt lierad både med Faubourg de St. Germain, och med familjen Bonaparte (hon var ungdomsväninna till Mme Lætitia). Ända sedan sin vistelse vid militärskolan i Paris och till sitt giftermål hade Napoléon, när han var i hufvudstaden, så godt som dagligen och i största intimitet umgåtts hos familjen Permon. Mlle Laure Permon blef i Nov. 1800 gift med Förste Konsulns adjutant, kommandanten af Paris, general Junot (f. 1771), den senare hertig af Abrantès.

«DEN FÖRRE BISKOPEN AF AUTUN». — Charles Maurice Talleyrand-Périgord (f. 1754), utrikesminister under Direktoriet, Konsulatet och en del af Kejsardömet. (Senare furste af Benevent.)

MADAME GERMON, berömd sömmerska.

DESPEAUX, LEROI etc. — namnkunniga fournissörer i toilettartiklar under Direktoriet, Konsulatet och Kejsardömet.

RUE DE LA LOI, PONT NATIONAL, PALAIS D'ÉGALITÉ etc. Gatunamn o. a. som här användas, äro, när förändring egt rum, de af Republiken förändrade. Likaledes har jag vid alla tidsbestämningar brukat den republikanska kalendern.

Mlle LANGE, berömd skådespelerska och kurtisan under Direktoriet.

III.

MARKISEN AF CAULAINCOURT, vän till Joséphine, var en af de få adelsmän, som redan öppet slutit sig till Repu-

bliken. Han var fader till Armand de Caulaincourt, den senare hertig af Vicenza. Hans andre son, Auguste, blef gift med en Mlle de La Feuillade, dotter till hertig d'Aubusson de La Feuillade.

«DEN GRÖNA BÅRDEN» o. s. v. Grönt var aristokratiens färg, förbjuden under terrorismen, på grund af att Charlotte Corday, den dag hon mördade Marat, bar en grön hatt.

BOURRIENNE, (f. 1769) jämnårig och skolkamrat med Bonaparte från Brienne, sedermera hans privatsekreterare under Konsulatet. Förste Konsulns hus fördes vid denna tid (1800) icke annorlunda än såsom i allmänhet ett mäktigt och stort privathus. Der hölls ännu ingen hofstat i Tuilerierna, som förresten af republikanska hänsyn officiellt kallades *Palais du Gouvernement*. Statsrådet Bénézech uppträdde vid högtidligare lägenheter — t. ex. presentationer af främmande maktens sändebud o. d. — som en slags ceremonimästare. Eljest fungerade i allmänhet blott Förste Konsulns adjutanter som representativt mellanled mellan honom och nationen.

«DEN YNGRE MARSKALKEN». Det fins i Frankrikes historia två marskalkar af huset de La Feuillade, far och son. Den ene var samtida med Louis XIV, den andre med Regenten.

IV.

MADAME TALLIEN, född (1775) Teresa Cabarrus från Cadix. I sitt andra äktenskap var hon gift med konventsmedlemmen, prokonsuln i Bordeaux, Tallien; under Direktoriet, Barras' mätress och den ledande damen i Paris' sällskapsverld ända från den 9. Thermidor till den 18. Brumaire.

HIPPOLYTE CHARLES, född (1771) af tarfliga, borgerliga föräldrar i Romans. Träffade först Mme Bonaparte, då hon under fälttåget 96—97 besökte sin man i Milano; han var då adjutant hos general Leclerc, chef-generalens svåger. Sedermera fortsattes deras förhållande i Paris under Bonapartes frånvaro i Egypten.

GARAT (f. 1764), nevö till Konventets minister Garat, berömd operasångare, stor sällskapskarl, i högsta grad

förgudad och bortskämd af Direktoriets och Konsulatets societet.

DUROC, (f. 1772), Förste Konsulns adjutant och den af hans vänner, som personligen stod honom närmast. Bonaparte hade känt honom, liksom Junot, ända från belägringen af Toulon 93. (Under Kejsardömet: *Grand-Maréchal du Palais* och hertig af Frioul.)

FORTUNÉ — en favorithund, som vid tiden för hennes giftermål tillhörde Joséphine, och med hvilken den unge äkte mannen aldrig kunde förlika sig. Man har derom åtskilliga anekdoter.

V.

BERTHIER, (f. 1753) krigsminister under Konsulatet, efter Carnot. (Senare marskalk, furste af Neufchâtel, prins af Wagram).

«VENDÉEPRINSESSAN». Napoléon hade ofta den vanan att i hvardagslag beteckna folk med af honom sjelf uppfunna öknamn (*sobriquets*), hvilka sedan för det mesta brukades af alla inom hans närmaste krets.

VI.

Mme DE CONTADES, en af de ledande damerna inom Faubourg de Saint-Germain omkr. år 1800, bekant för sitt högmod och sin stora skönhet. BRÖDERNA DE RASTIGNAC, framstående kavaljerer inom samma krets.

FRASCATI, restaurant på modet. Det var ännu god ton att dinera och supera «*au cabaret*».

VII.

Mme RÉCAMIER, född (1777) Juliette Bernard från Lyon. Hon var gift med en af Paris rikaste bankirer och redan vid denna tid (1800) berömd för sin skönhet samt sin vänskap med Mme de Staëls krets.

«AF HELA MIN SJÄL ÖNSKAR JAG» o. s. v. Jfr. «Dix années d'exil»: «*Je souhaitais que Bonaparte fût battu*» (under fälttåget i Italien 1800).

VIII.

- «JAG ÄR ICKE ALLT FÖR STARKT BUNDEN». Som bekant, var det under Direktoret och Konsulatet blott ett civilt äktenskap, som förenade general Bonaparte med Mme de Beauharnais. Den kyrkliga vigseln försiggick, trots Joséphines länge närda och ofta yttrade önskan i detta hänseende (hon visste nemligen, att många anhängare af den starka religiösa reaktionen efter Brumaire egentligen betraktade hennes äktenskap som ogiltigt), först 1804, dagen före kröningen, då kardinal Fesch vigde dem.
- «MAXIMUM». Häntydning till Republikens många olikartade och ofta märkvärdiga maximumsbestämmelser i handel ochandel.
- «STORT ATTENTAT MOT FÖRSTE KONSULN I OPERAN». Detta attentat är det, som den 18. Vendémiaire år IX (11. Oktober 1800) föröfvades af de fyra sammansvurna: Ceracchi, Arena, Demerville och Topino-Lebrun, (alla anhängare af en terroristisk republik), hvilka, beväpnade med dolkar, väntade Förste Konsuln utanför hans loge i operan, då han begaf sig till premiären af «*Les Horaces*» af Porta. De blefvo strax fängslade. Fouché — och genom honom Bonaparte — var på förhand noggrant underrättad om faran.
- «LÅTIT HEDRA OCH RÖDJA VÅR GAMLA PLACE ROYALE». På *Place des Victoires* (den gamla, af hert. de La Feuillade 1686 anlagda, *Place Royale*) hade Förste Konsuln på Republikens högtidsdag 1 Vendémiaire år IX med egen hand lagt grundstenen till monumentet för generalerna Kleber och Desaix.

IX.

FÖRSTE KONSULNS FAMILJ OMKR. 1800—1801. (Släkten, ursprung-
i San Miniato och i Sarzana, nära Genua. I Treviso säges den
en Bonaparte till Korsika, der hans efterkommande sedan varit

Madame Lætitia Bonaparte, f. (1749) Ramolino,

<i>Joseph, f. 1768, gift sedan 94 med Julie Clary. (Bodde 1800 på sin egendom Mortefontaine, nära Malmaison).</i>	<i>Napoléon, f. 15/8 1769, gift sedan 96 med Marie-Joséphine-Rose Tascher de la Pagerie, f. 1763, enka efter general de Beauharnais.</i>	<i>Lucien, f. 1775, gift sedan 94 med Chri- stine Boyer † 1800 (År 1800 först inrikesminister, sedan ambassadör i Madrid.)</i>	<i>Elisa, f. 1777, gift sedan 97 med Felix Bacciochi.</i>
<i>Zénaïde, f. 1801.</i>	Förste Konsul Nov. 99. Styfbarn:	<i>Charlotte, f. 1796.</i>	<i>Christine, f. 1798.</i>

<i>Eugène de Beau- harnais, f. 1781. (Omr. 1800 öfverste för konsulargardets «les guides».)</i>	<i>Hortense de Beauharnais, f. 1783.</i>
---	--

ligen toskansk, kan spåras ända från 12. århundradet, först i Florens, så ha stigit till hög ära och regerat suveränt. Från Sarzena flyttade 1529 bosatta).

enka sedan 1785 efter *Charles Bonaparte*.

<i>Louis</i> , f. 1778 (omkr. 1800 öf- verste för 5. dragon- regimentet).	<i>Pauline</i> , f. 1780, gift sedan 98 med general <i>Leclerc</i> .	<i>Caroline</i> , f. 1782, gift sedan 1800 med general <i>Murat</i> .	<i>Jérôme</i> , f. 1784.
	<i>Dermide</i> , f. 1800.	<i>Achille</i> , f. 1800.	

FAMILJEN DE CASEAUX var genom Mme de Caseaux nära beslägtad med huset Talleyrand-Périgord och intog genom sin rikedom och sina förbindelser en framträdande plats i sällskapslifvet omkr. 1800.

MONSIEUR DE TRÉNIS, MONSIEUR LAFITTE, de berömdaste dansörer under Direktoratet och Konsulatet. Monsieur de Trénis (under Kejsardömet greve af Châtillon) har bl. a. äran af att ha introducerat valsen i Frankrike.

Mlle CHAMEROI, bekant opera-dansös omkr. år 1800.

X.

OTTO, fransk diplomat, som användes i många viktiga värf under Republiken och Kejsardömet. Vid denna tid (1800) stod Frankrike ju icke på den fot med England, att det kunde ha någon ordnad, erkänd legation i London, men regeringen hade der en «commissarius», som med engelska kabinettet förberedde de negociationer, hvilka omsider ledde till fredspreliminärerna i London (Okt. 1801) och ändtligen kröntes af traktaten i Amiens den 25. Mars 1802, efter hvilken stad freden har fått namn.

XI.

«FOUCHÉ TROR JU JÄMT, FARAN SKALL KOMMA FRÅN DEN KANTEN». Polisministern hade beständigt vid alla de många attentaten mot Bonaparte under Konsulatets första år sina misstankar riktade på rojalisterna, framför allt på det besegrade Vendée, och hade till och med redan i sin hand spridda trådar till den sammanvärjning, som nu (Nov.—Dec. 1800) var under bildning, och hvilken fick utbrott i explosionen af «helvetesmaskinen» 24. Dec. 1800.

XII.

MADAME LANNES, född Louise Ghuéneuc, hade i Oktober 1800 blifvit gift med general Lannes, (sedermera marskalk, hertig af Montebello).

«MYSTIFIKATIONER» — ett omtyckt sällskapsnöje under Direktoriets och Konsulatet. Det bestod oftast i att en professionel «mystifikatör» (der voro i Paris åtskilliga personer, som förtjenade sitt uppehälle på detta sätt) spelade en eller annan roll, beräknad att missleda en dertill utsedd medlem af sällskapet. De öfriga se-kunderade på bästa sätt mystifikatören eller voro blott åskådare af skämtet, hvilket ibland kunde fortgå under flera dagar.

XIII.

MADAME BRANCHUE, bekant operasångerska, gick under Konsulatets första år för att vara «beskyddad» af Förste Konsuln.

TUILIERIERNÄ. Förf. har vid beskrifningen af Tuilerierna behållit de benämningar, som brukades under *ancien régime* och Konsulatet. Dem man hittade på under terrorismen, då *Pavillon de l'Horloge* t. ex. blef kallad för *Pavillon de l'Unité*, *Pavillon de Flore* för *Pavillon de l'Egalité* och *Pavillon de Marsan* för *Pavillon de la Liberté*, blefvo aldrig populära och föllo redan under Direktoriets i glömska. Och hvad de särskilda rummen angår, så kommo de namn, hvarunder de nu mest äro kända — t. ex. *Salle des Maréchaux* i st. för *Salle des Cent-Suisses*, eller *Salon de Louis XIV* i st. för *Le grand Cabinet du Roi* o. s. v. först i bruk under Kejsardömet.

«HAR HAN SKRIFVIT IGEN?» Under loppet af år 1800 tillskref pretendenten (den senare Louis XVIII) general Bonaparte flera bref, som, på ett inbilskt och icke särdeles värdigt sätt, uttryckte hans förhoppningar om, att den allsmäktige Förste Konsuln mot en hvilken som helst belöning, han sjelf kunde önska sig, skulle återinsätta Bourbonerna på Frankrikes tron. I ett bref, dateradt Fructidor år VIII, svarade Bonaparte honom ändtligen — höfligt, men bestämdt afböjande.

MADAME ROYALE. Marie-Thérèse-Charlotte de France (f. 1778), Louis XVI's dotter. Hon hade först 1795 blifvit utvexlad ur sin fångenskap i Temple.

XIV.

MADAME HAMELIN, hustru till en framstående sjöofficer, väninna till Joséphine och Madame Tallien, en af tidens mest bekanta och firade «*merveilleuses*», isynnerhet känd för sina hypermoderna toiletter.

HELVETESMASKINEN. Det stora attentatet med «helvetesmaskinen» föröfvades af rojalisterna St. Réjant, Limoëlan och Carbon, under det att sammansvärjningens egentlige hufvudman, Georges Cadoudal, den bekante chouanhöfdingen från Vendéekriget, höll sig gömd i Morbihan. «Maskinen» bestod af en kruttunna, hvilken, lastad på en kärra och satt i förbindelse med en mina, var placerad på den trånga gata, man visste, Förste Konsuln, på vägen till Operan, brukade passera. Endast genom hästarnes snabbhet blefvo han och hans svit räddade, men flera hus i gatan sprängdes delvis i luften, och ett stort antal menniskor dödades och stympades.

Gatan *St. Nicaise* fins ej mera. Den försvann, då man förlängde *Rue de Rivoli*. På den tiden gick den från *Rue des Orties* genom Carrouselplatsen till *Rue St. Honoré*. Operan låg då i *Rue de Richelieu*, på den plats, som sedan blifvit kallad *Place Louvois*. Efter hert. af Berrys mord 1820, blef bygningen nedrifven.

MORTIER, (f. 1768) general, vid denna tidpunkt befälhafvare öfver första militärdivisionen, förlagd i Paris. (Senare marskalk, hertig af Tréviso).

FOUCHÉ, (f. 1754) fordom medlem af Konventet och terroristisk prokonsul i Nièvre, polisminister under Konsulatet. (Senare hertig af Otranto).

XV.

NYÅRSDAGEN. År V (1797) hade man ånyo börjat fira nyårsdagen med visiter och presenter, hvilket varit förbjudet under terrorismen.

XVI.

«PÅ EN VINK AF FÖRSTE KONSULN». *L'Empereur aimait particulièrement des bals masqués et en demandait souvent.*

Mémorial de St. Hélène. t. 5. p. 172.

CZAREN O. S. V. Ratifikationerna af freden i Lunéville utvexlas i Paris 16 Mars 1801. Paul I var då ännu czar. Först natten mellan den 24 och 25 Mars 1801 blef han mördad, och det varade ett stycke in i April månad, innan man fick veta det i Paris.

«HISTORISK ANDE». Man måste ihågkomma, att vid denna tid var spiritismen lika mycket på modet som nu.

XVII.

KUNGEN OCH DROTTNINGEN AF ETRURIEN. Infanten Don Luis af Parma och hans gemål, infantinnan Maria-Luisa, dotter till Carl IV af Spanien, hade genom freden i Lunéville fått sig tillerkänt Toskana, under namn af konungariket Etrurien.

MARKISINNAN AF MONTESSON. Charlotte-Jeanne Béraud de la Haye de Riou, (f. 1737) morganatiskt gift med hert. af Orléans (Philippe-Egalités far) lefde som enka i Paris och spelade en högst betydande roll i Konsulatets sällskapsverld. Förste Konsuln hade stor beundran för hennes takt och arrangemangsförmåga och tillstod henne årligen en större pension, för det hon skulle vara i stånd att «hålla salong» och sålunda bidra att vidmakthålla ancien régimes sällskapliga traditioner.

LA MALMAISON har undergått många förändringar, sedan Napoléon och Joséphine bodde der. Den präktiga parken är styckad, förändrad, förminskad och inskränkt till en vanlig trädgård. Rummen äro förfallna och mestadels utan möbler. Under Restaurationen och Julimonarkien hade slottet flera egare, sist drottning Christina af Spanien, som under det andra kejsardömet sålde det till Napoléon III, hvilken lät inrätta det till ett slags familjemuseum, och, såvidt möjligt, återstälde det i sitt förra skick. Efter kriget 1870 har staten åter sålt det till en privatman.

- MADAMESAVARY, född Félicité de Faudoas, var sedan 1800 gift med Förste Konsulns adjutant Savary. (Under Kejsardömet polisminister och hertig af Rovigo.)
- ETT BREF FRÅN PETERSBURG. Sommaren 1801 var Duroc i Petersburg. Vid underrättelsen om regeringsskiftet hade neml. Förste Konsuln, redan i April, sändt honom dit för att lyckönska och sondera Alexander I.
- Mme CAMPANS INSTITUT. Madame Campan, Marie-Antoinettes forna kammarfru, förestod under Direktoriet och Konsulatet en mycket besökt pensionsanstalt, hvarest de flesta af de sedan ledande damerna blifvit uppfostrade.
- RAPP (f. 1772) hade liksom Savary varit adjutant hos Desaix och upptogs, liksom han, efter slaget vid Marengo, (der Desaix stupade) bland Förste Konsulns adjutanter.

XIX.

- Mme FOURÈS, född (omkr. 1776 i Carcassonne) Marguerite Pauline Bellisle — oftast kallad «Bellilote», — var illegitim dotter af en adelsman och en tjenstflicka samt tillhörde sjelf, ända till sitt giftermål med småborgaren Fourès, arbetareklassen. Förklädd till karl följde hon sin man till Egypten, då han som frivillig deltog i fälttåget. I Kairo väckte hon Bonapartes uppmärksamhet, och, sedan han genom Berthier sändt mannen till Frankrike med depecher till Direktoriet, inledde han en förbindelse med Madame Fourès, som varade ända tills han lemnade Orienten.

XX.

- FREDSPRELIMINÄRERNA med England underskrefvos af Otto i London 1 Okt. och underrättelsen derom kom till Paris 3 Okt. 1801 (11 Vendémiaire år X).

R Ä T T E L S E :

Sid 68 står: Thermidor år IX; skall vara: år VIII.

Hand 16/10
231 te

250

KÖPENHAMN — GRÆBES BOKTRYCKERI

6000096629

Göteborgs universitetsbibliotek

